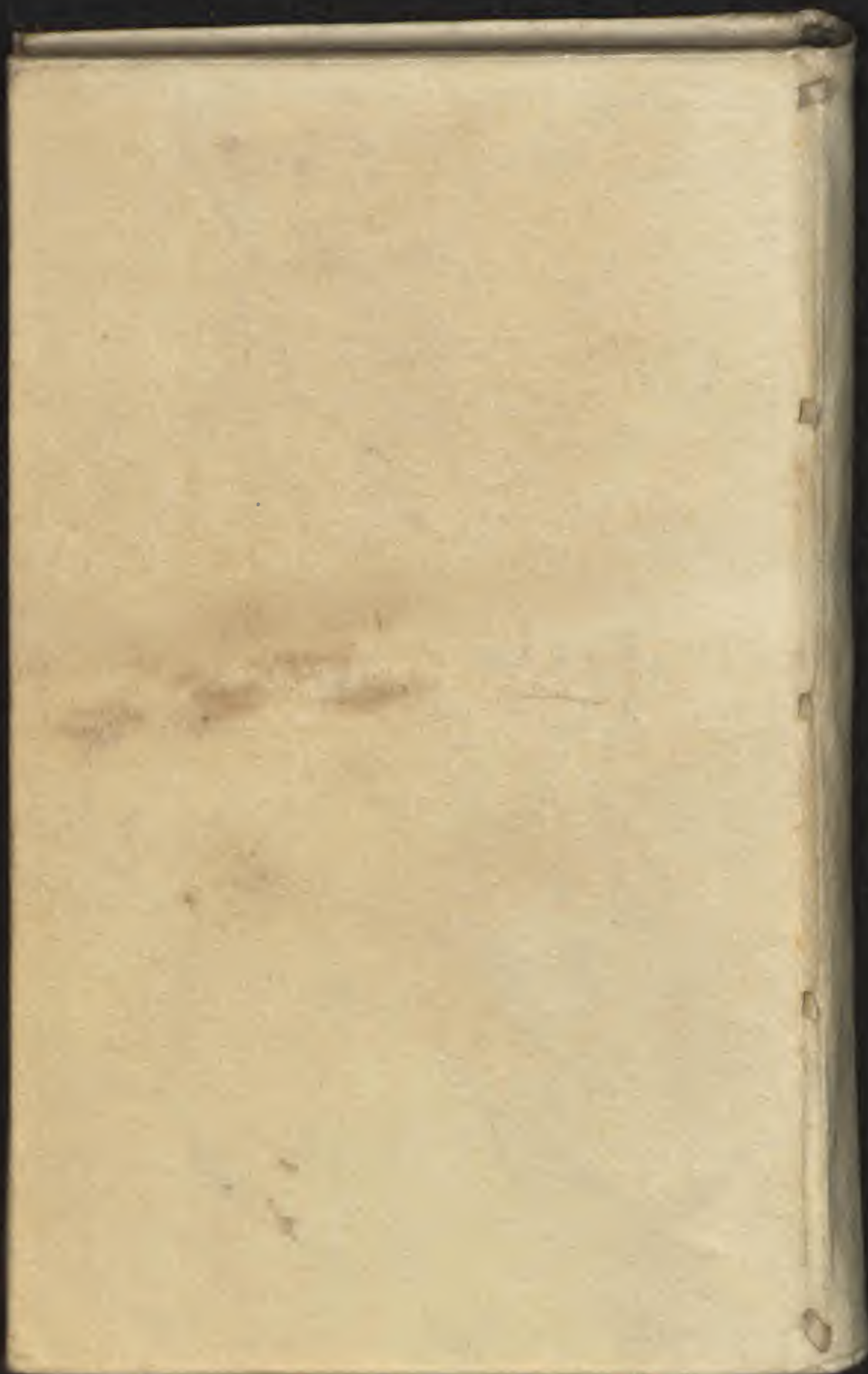

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 357 8° copy 1

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 357 8° copy 1

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 357 8° copy 1

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 357 8° copy 1

35. - 180.

DA BOKS

LN 357

ex 1

M

SE
PRI
Dn. F
RIGI
pion
n

N

EXEQVIÆ
SERENISSIMO

PRINCIPIS, AC DOMINO,
DN. FRIDERICO II. DANIÆ, NOR-
RIGIÆ &c. REGI TOTENTISSIMO ET
pientissimo, cum fieret ejus Majestati fu-
nus Roschildiæ, Nonis Iunii, Anno

CID ID XIIC. in ar-
ce Hafniensi facta,

à

NICOLAO LAURENTII F.
ARCTANDRO
Nidrosiensi.

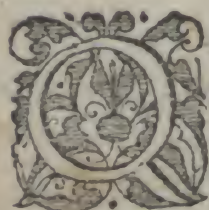
HAFNIÆ,
Impressit Laurentius Bene-
dictus.

M. D. XC.
Cum Gratia & Priuilegio,

ILLVSTRIBVS, GENE-
ROSIS, AC MAGNIFICIS DOMI-
nis, Dn. Gubernatoribus, & ceteris Senatori-
bus Regni DANIAE &c. prudentissimis,
Dominis & patronis suis submissa observantia
perpetuo colendis, salutem & Spiri-
tum Sapientiae, Iusticiae
& pacis preca-
tur,

NICOLAUS LAURENTII F.
Arch. Nidros.

Exod. 22.
Psal. 82.
Iohan. 12.

QVOD IN SACRAE SCRIPTV-
rae monumentis, illustres, magnifi-
ci & generosi Domini Guberna-
tores, & Senatores, Domini &
Mecanates amplissimi, Dij nuncupantur, qui-
cunq; Magistratus funguntur munere, nemo
in ea appellatione momentum inesse leve exi-
stimet. Nam & functionis huius dignitatem
& excellentiam ob oculos ponit: & magistra-
tibus ingentem stimulum addit, quo ad offici-
um excitentur: simulq; subditos admonet,
qua magistratui cui parere tenentur obedi-
entia & reverentia debeatur.

I.
Excellen-
tia officij
magistra-
tus.

Primum enim magistratuum munus
non modo sibi probari, acceptumq; esse hac ap-
pella-

pellati
ficare
tos, ac
esse, L
vicari
Nam
stituta
stunt
ac pra
VA ju
tibus i
re jan
potesta
summ
mani
sancta
ta &
quoda

Mag
sum c
liter o
um af
(qua
mitig
justici
Qua

NE
OMI
natori-
ssimis,
vantia
i-

F.

IPV-
magnifi-
uberna-
mini &
ur, qui-
, nemo
ve exi-
ritatem
agistra-
d offici-
monet,
bedien-

munus
hac ap-
pella-

pellatione testatur Deus: verum etiam signi-
ficare vult, mandatis suis instructos & institu-
tos, ac divinâ authoritate in terris praditos
esse, Deiq; personam omnino sustinere, cujus
vicarios quodammodo inter mortales agunt. Rom. 13.
Nam & potestatem nullam esse nisi à Deo in-
stitutam, Spiritus Sanctus tradit, & quæ exi-
stunt potestates divinam esse ordinationem:
ac præsidet non pro hominibus sed pro IEHO- 2. Par. 19.
VA judicare, ejusq; ministros esse benè agen- Rom. 13.
tibus in laudem: malis ad iram ultores. Qua-
re jam nulli dubium esse debet, quæ civilis
potestas, vocatio sit non modo augustissima, &
summæ dignitatis ac excellentiæ in totâ hu-
mani generis societate: sed coram Deo etiam
sancta & legitima, utpote quæ à Deo ordina-
ta & sancita, ejus & nomen refert, & vices
quodammodo in hac vita agit & sustinet.

Quæ assiduis cogitationibus animo II.
Magistratum revolvere decet, cum immen- Vnde Ma-
sum calcar illi addere, quo ad officij curas fide- gistratus
liter obeundas excitetur, & eximium solati- ad facien-
um afferre possit, quo muneris sui difficultates dum offi-
(quæ sanè nec parva nec leves sunt) leniat ac tabitur.
mitiget. Quantum enim pietatis, sapientiæ,
justitiæ, clementiæ & integritatis studium?
Quantam veritatis, innocentie, humanitatis
(:) 2 & tem-

& temperantia curam à se ipso exigere oportet eum, qui se Dei vicarium esse novit, divinoq; fungi officio? Aut quâ conscientia iudicii aequitatem pervertere, aut amoris vel odij, favoris vel iracundia, metus vel aliorum cecorum affectuum impetu, depravare: aut προσωποληψία, vel donorum acceptione iniquitatem admittere audeat, qui in Dei viventis tribunali se collocatum, & Divinae iusticiae ministrum & executorem constitutum meminit? Quin potius summâ curâ, indefessâ sedulitate, vigilantia & industriâ operam det, ut cuius locum tenet, ejusdem & bonitatem, sapientiam, iusticiam, veritatem, sanctitatem, & virtutes, vivâ imagine mortalibus representet, ne si in contraria vitia deflexerit, nomen DEI in ipso blasphemetur, ipseq; in eum contumeliosus existat, dum sacrosancta ejus judicia polluit, & pervertit. Itaq; cum suorum iudicum animos, Iosaphat exhortatione religiosâ, ad diligentiam in officio rectè præstando accendere vellet, nullum habuit argumentum efficacius, quo eos in suam sententiam pertraheret, quàm quod modo commemoravimus, videte, inquit, quid

2. Par. 19. agatis, non enim pro homine iudicium exercetis, sed pro Deo, qui vobis in negotio iudicii affu-

affutu.
 super
 HO V
 dâ per
 alieni

duobu
 tui m
 propo
 & pra
 nerim
 cium
 preme
 ut ina
 & de
 & m
 obedi
 tem e
 rint e
 huma
 trami
 fra vo
 lum b
 lucem
 solve
 eripu
 stum

affuturus est. Nunc igitur sit pavor Domini
super vos, custodite & facite. Est enim I E-
HOVA Deus noster ab iniquitate, & habenda
personarum ratione, munerisq; acceptione
alienus.

Horum enim verborum compendio,
duobus membris absolvuntur, quæ magistra-
tui meditanda & facienda sunt. Nam primo
proponuntur ea quæ ad officij curam iudices
& præsides invitabunt, ut nimirum memi-
nerint se loco Dei constitutos, ejusq; esse judi- Deut. 1.
cium quod exercent: & quod ipse tanq; su-
premus justitiæ præses, in re judiciaria adsit,
ut inde colligant eum futurum ἀντιθέτης δικαστηρίου,
& defensorem, sive, ut ipse loquitur, scutum
& mercedem valde magnam, si voci illius Genes. 15.
obedi verint, & in commisso munere fidelita-
tem & æquitatem suam studiosè ej probave-
rint & declaraverint: ut nulla causa sit cur
humana potentia, aut violentia metu, à recto
tramite deflectant. Sin verò opus Domini
fraudulenter egerint, bonum malum, & ma- Esaia 5.
lum bonum dicentes, & tenebras in lucem, ac
lucem in tenebras convertentes, vel fontes ab-
solverint ob munera, & in fontibus jus suum
eripuerint, intelligant sibi non defuturum ju-
stum & severum ultorem & vindicem, qui
(:) 3 eorum

Sapien. 6. eorum facta excutiet, & consilia examinabit,

Officium illosq; horribiliter & repente invadet, in po-
magistra- tentes potenter animadvertens.

tus in qui- Deinde precipua capita officij eorum qui
bus consi- civili funguntur magistratu compendiose in-
stit. dicantur. Quorum primum est, ut Deum

I. Psalm. 2. timeant, quemadmodum & Psalmus precipit
inquiens: Prudenter agite Reges, erudimini
judices terra. Servite IEHOVÆ in timo-
re, & exultate in tremore. Prima igitur pieta-

Sapien. 6. tis & Religionis sit cura, ut Magistratus tan-
Rom. 13. quam ministri regni Dei & ipsius servi, cogi-
tatione & metu iræ ac judicij divini adversus
peccatum expavescant, & omnia delicta qua

1. Pet. 5. Creatoris volutati & mandatis adversantur,
sedulo fugiant, seq; potenti manui DEI reve-
renter submittentes, in totâ vitâ, ad normam
verbi omnia consilia, omnesq; actiones guber-

Esai. 49. nent, Deumq; colant, invocent, diligant, &
fideles Ecclesiæ nutricij sint. Cultum quoq;
Dei si eversus vel corruptus fuerit restituant:
aut si purus fuerit, eam Religionis curam ge-
rant, ut sub ipsis sincera & incolumis floreat,
atq; ad posteritatem incorrupta transmittatur.
Ha enim partes magistratibus præcipue à Deo
injunguntur: sicuti æquum est eos tuendo &
asserendo ejus honori operam impendere, cui-

jus

jus vi
regna
Princi
dices t

scilice
tis mi
lam, J
igitur
dilige
præsta
exigu
compt
& ju
calum
pillum
sangu
ram t
gladi
dant,
tium.

faciui
P
stratu
beant
πγοοα
aboma

ius vicarij sunt, & cujus opus est quod Reges Prov. 8.
regnant, & consiliarij decernunt iusta: quod
Principes imperant, illustresq; sunt omnes ju-
dices terra.

Alterum est, ut custodiant & faciant, 2.
scilicet ea quæ sunt officij. Nam civilis potesta-
tis munus non tantum ad primam legis tabu-
lam, sed etiam ad secundam se extendit. Vult
igitur Dominus, ut qui alijs præsumt, fidem &
diligentiam suam quoq; testatam reddant in
præstandis eis, quæ posterioris tabule mandata
exigunt & requirunt. Quæ Ieremias paucis
complexus, illis denunciat, ut faciant iudicium Ierem. 22.
& iusticiam, liberent vi oppressum de manu
calumniatoris: peregrinum & viduam, & pu-
pillum ne contristent: ne injuriam faciant, &
sanguinem innocentem ne effundant: Ope-
ram tamen dent, ne frustra, ut Paulus docet, Rom. 13.
gladium gestent, sed Dei se ministros osten-
dant, cum ad honorem & laudem rectè agen-
tium: tum ad irrogandas pœnas ijs qui malè
faciunt, & flagitiosè vivunt.

Præterea Iosaphati oratio monet, ut magi- 3.
stratus Deo, cujus vices agunt, similes se præ-
beant in fugienda iniquitate, & in vitanda
προσωποληψία & muneris acceptione. Nam
abominatio est, Solomone teste, apud Reges Prov. 15.
(:) 4 facere

- facere iniquitatem: quoniam in iusticiâ fir-
 Prov. 17. matur solium. Et, qui impium justificat, &
 qui condemnat iustum, uterq; abominatio est
 Ibid. 24. Domino: atq; qui iniquo dicit, iustus es: hujc
 populi maledicunt & nationes. Injusticiam
 Lev. 19. igitur in iudicio fugientes iudices, omni vitâ
 studiosè (quod Moses principibus, quos in su-
 Deut. 1. um locum suffecerat edicit) audiant contro-
 versias fratrum suorum, & iuste de causis vel
 civium inter ipsos, vel cum peregrinis judi-
 cent, nève in iudicijs ullam personarum ha-
 beant rationem, sed tenues juxta ac potentes
 audiant, neq; timeant sibi ab ullo viro: quia
 Lev. 19. iudicium Dei est. Non indulgeant prepos-
 terâ misericordiâ pauperi, nec honorent assen-
 tando vultum magni, sed in iusticiâ proxi-
 mum suum judicent, causasq; decernant.
 Exod. 23. Neq; munera accipiant qui gladio ci-
 vili armati sunt, quoniam illa excecant pru-
 Sy. 20. dentes, & subvertunt verba iustorum: & tan-
 quam oris obstructio, reprehensiones impedi-
 Deut. 27. unt: imò quia maledictus à Domino qui dona
 Prov. 17. sumit, ut pervertat iudicij semitas, qui verò
 Ibid. 15. odit munera, vivet: & qui se iustè gerit
 Esa. 33. æquumq; loquitur: injuriosum lucrum re-
 spuit, suam manum excutit, ne dona suscipi-
 at: aurem obturat, ne sanguinem audiat,

ocu

ocu
exce
pulo

etaj
feru
gene
alie.
&
gati
avx
cij e
num
qua
cony
pete
exe.

tio
tum
ipsi
ant
agn
nal
obe
den
&

oculosq; ab injuriâ videndâ continet: is in
excelsis habitabit, Regemq; cœlorum in suâ
pulchritudine (ut Propheta loquitur) aspiciet.

Consolationem quoq; quæ superius di-
cta sunt, eis qui civili potestate funguntur, ad-
ferunt uberrimam, cum videant se in vite
genere nec prophano, nec à Christianâ pietate
alieno versari, sed sanctissimis occupationibus
& negocijs distringi: utpote qui divina le-
gationis præfecti sint muneri. unde à D E O
auxilium & consilium, in difficultatibus offi-
cij expectare possunt, quod juxta promissio-
num tenorem, ipsos sit protecturus, viamq; Psalm. 32.
quâ sit eundem ostensurus, & eis oculo suo
consulturus, modo pietatem sectantes seriò hoc
petant, quemadmodum Solomonis testatur 1. Reg. 3.
exemplum & historia.

Postremo & subditos admonet appella-
tio illa, quâ Dij nuncupantur, qui magistra-
tum gerunt, quæ obedientia & reverentia
ipsis debeat. Quàm enim honorificè statu-
ant de eorum functione sentiendum, quos
agnoscunt Dei vices sustinere, in Deiq; tribu-
nali in terris collocatos? Quantum honoris,
obedientiæ & timoris existiment eis impen-
dendum, quos audiunt Dei loco constitutos,
& divinâ auctoritate pradios esse? cum

(:) s

Paulus

Consola-
tio magi-
stratus.

III.

Quid sub-
diti magi-
stratui de-
beant.

Rom. 13. *Paulus dicat: Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Qui enim potestati resistit, divinae ordinationi resistit. Non solum itaque propensis in eorum observationem animis, suam illis obedientiam probare studeant, in omnibus rebus, quibus pietas & Reli-*

Actor. 4. *gio non magis Deo, quam hominibus obedire, suo quodam jure inviolabili postulat: sed etiam tanquam Dei ministros & legatos suspiciant, revercantur, omnibusque honorum sti-*

Rom. 13. *pendijs colant, non tantum propter iram, sed*

1. Pet. 2. *propter conscientiam. Hoc enim requirit Petrus, cum Regem honorari, & Solomon, quoniam*

Prov. 24. *Deum & Regem timeri praecipit.*

Neg. hic honor vivis solummodo exhiberi debet: sed etiam post obitum, laudari scriptis & viva voce, grataque virtutum & nominis recordatione celebrari merentur ij, qui genere, pietate, sapientia & iusticia illustres extiterunt, & praeclare de Ecclesia & Repub. meriti sunt. Etenim ordo iusticiae hoc postulat, ut quibus vita socia fuit virtus: ijs mortis comes sit gloria, perpetuaque beneficiorum memoria. Quod etiam Deus tanquam singulare obedientiae premium pijs pollicetur

Psal. 112. *& promittit. Nam Spiritus sanctus in Psalmo asserit, iustum in aeterna futurum memoria.*

Id

*Id n
quod
trad
sicut
caelis
ipsis
mir
mor
tura
tiam
rum
poste
rum
lomo
nedi
Et q
um,
rijt n
mem
non
conja
ram
nedi
runt
& e
est, q*

Id non tantum de D E O intelligendum est,
quod iusti nunquam oblivioni apud ipsum Esaia. 49.
tradantur, quin semper eorum misereatur, Psal. 103.
sicut pater filiorum: & nomina ipsorum in Luc. 10.
cælis scripta sint: Deoq; complacitum dare & 12.
ipsis regnum: sed etiam de hac vitâ, quod ni-
mirum celebre nomen sint habituri, & me-
moriam piorum grata etiam hominibus sit fu-
tura, qui eam conservabunt, fidem, constan-
tiam, patientiam, fortitudinem ceterasq; eo-
rum virtutes, sinceris elogijs predicando, & ad
posteritatem transmittendo. Hunc enim ve-
rum esse Psalmi sensum, antithesis illa apud So-
lomonem ostendit: Memoria iusti erit in be- Prov. 10.
nedictionem: & nomen impiorum putrescet.
Et quod David alibi cecinit: Perdidisti impi- Psal. 9.
um, nomen eorum delevisisti in aeternum, pe-
riit memoria eorum cum ipsis. Nam si quid
memoria interdum consequuntur impij, id
non cum laude, sed cum perpetuâ ignominia
coniunctum est: piorum verò recordatio, co-
ram Deo, Angelis, totoq; Ecclesie theatro be-
nedicta censetur.

Quamobrem decantari olim solita fue-
runt in populo Dei virorum clarorum laudes
& encomia, sicuti ex ijs colligere promptum
est, quæ de Davide narrantur, quod naniam
in Sau-

2. Sam, 1. in Saulis & Ionathæ obitum composuerit, atq;
2. Par, 35. in suo regno cani à subditis præceperit: & illis
quæ de Iosîa leguntur, quod omnes cantores in
suis lamentationibus ejus mentionem fecerint,
usq; ad hodiernum diem: eâ re apud Israëlitas,
in consuetudinem adductâ, siue solennibus
anniversarijs id factum sit, siue alio modo &
tempore. Siquidem principum virorum &
heroum laudationes, non in unâ quondam
παινή, consumebantur universæ: sed ma-
gno apparatu iterabantur quotannis, in ma-
gnâ hominû frequentiâ, populorumq; celebri-
tate. Quod & hoc tempore in multis locis con-
suetudo obtinuit. Veruntamen omnia in hunc
finem directâ sunt, ut commendatio virtutis,
ac præclari nominis defunctorum, superstites
ad laudatissimi exempli imitationem, & ad
consecrationem veræ gloriæ, quæ virtutis est
comes, invitet & exstimulet: ut solet exem-
plorû vis magna esse in utramq; partem: idq;
fieri quod Poëta dixit: Laudatq; virtus
Crescit, & immensum gloria calcar habet.

Hæ cogitationes effecerunt, ut me non adeò
difficilem præbuerim amicis suadentibus, ut
in lucem venire paterer concionem funebrem,
quâ pijs manibus serenissimi, laudatissimiq;
Regis nostri, Dn. FRIDERICI Secundi (cuj-
(jus

jus n
hac
exer
debi
exin
gion
prop
in in
ram
sign
omn
& a
sanct
emo
men
quid
est,
anin
rita
tur
dies
illius
ex
acce
edit
am

atq; illis
res in
erint,
elitas,
nibus
do &
m &
ndam
d ma-
n ma-
leabri-
is con-
a hunc
rtutis,
rstites
& ad
tis est
exem-
idq;
us
bet.
n adeo
bus, ut
ebrem,
simiq;
di (cu-
(jus

jus nomen in eternâ sit benedictione) in arce
hac regiâ à me parentatum est, eodem die, quo
exequiarum justa ejus Majestati Roschildia
debitâ pompâ fiebant & persolvebantur. Nam
eximia fuit hujus Regis pietas, studium Reli-
gionis conservanda, & gloria nominis Divini
propaganda, indefessum, justiciâ & clementiâ
in imperio nunquam satis laudatum tempe-
rumentum, diligens pacis tuenda cura, & in-
signis vitæ integritas ac moderatio. Breviter,
omnes ipsius Majestatis cogitationes, consilia
& actiones eò directæ fuerunt, ut Dei nomen
sanctificaretur in terris, patriæ commoda &
emolumenta quotidianis auferentur incre-
mentis, & civium populorumq; salus & tran-
quillitas, inconcussâ floreret basi. Vnde dignus
est, ut ejus felicissima memoria perpetuo in
animis nostris revirescat, & exemplum poste-
ritati imitandum & admirandum propona-
tur & exhibeatur.

Cum igitur & anni tempus, & hic ipse
dies renovet acerbam recordationem ingentis
illius luctus & doloris, quem ante biennium
ex Serenissimi nostri Regis immaturâ morte
accepimus, volui qualiscunq; hujus concionis
editione, tanquam novâ parentatione, & me-
am in Regem de me optime meritum, pietatē
&

& gratitudinem testari: & ejus beneficiorum
ac heroicarum virtutum, quæ Ecclesiæ & Rej-
pub. utilissima fuerunt, sanctam memoriam
hominibus in mentem revocare.

Quod non solum fieri debere ob causas,
quarum mentionem superius feci: sed etiam
necessarium & utile esse, existimaui. Præser-
tim cum Esaia concio, quam pro meorum do-
norum modulo & tenuitate hic interpretatus
sum, omnium malorum primam parentem
(ut Bernardus loquitur) incuriam, peccandi-
que securitatem & licentiam (quæ nunc passim
inter mortales regnat) animis nostris excute-
re, & ad seriæ conversionis studium, & in pre-
cibus vigilantiam, nostra pectora merito im-
pellere & accendere debeat, ut digni habea-
mur qui effugiamus omnia ista mala, quibus
Deus offensus, se mundi impietatem & flagi-
tia gravissime puniturum, minitatur. Eam
quoque ob causam placuit, ut funebris hæc ho-
milia, nostro idiomate ad populum habita, Ro-
mano sermone in publicum prodiret, quò non
tantum à nostratibus, sed etiam ab exterarum
nationum hominibus, qui Danica non intelli-
gunt, legi, & novâ recordatione præclaram il-
lustrissimarum virtutum D. FRIDERICI
imaginem cum nostris, tum illorum pectoribus
insculpere, posset.

Ve-

nero
Mec
fætu
bam
hoc n
ipse
merc
lustr
tum
FR
ma e
largi
publ
uber
poris
sacro
nihil
perij
rum
nunc
mate

scul
tat
hono
bus
cum
mei

Vestra autem magnificentia, illustres & generosi D. Gubernatores, & Senatores, Domini, & Mecænates amplissimi, tenuem hunc ingenij mei fœtum nuncupandum & dedicandum esse censebam: cum quia post felicem Sanctissimi Regis ex hoc mundo emigrationem, totum imperij onus quod ipse sustinuit, diuina providentia, in V. M. humeros imposuerit, & vices ejus in hac minori Illustrissimi Electi Principis ætate supplere voluerit: tum quia non dubitem beatam Serenissimi D. FRIDERICI II. memoriam, ob præclarissimam & planè diuina ejus Majestatis merita, quæ largissimis beneficentiæ rivis in Ecclesiam, Rempubl. omnesq; horum Regnorum ciues, & alios ubertim promanarunt: & ob heroica animi & corporis, excellentissimarumq; virtutum dona, V. M. sacrosanctam, multisq; nominibus gratissimam esse: nihilq; V. M. antiquius sit, quam ut optima imperij forma, & æqvissima gubernationis Regnorum ratio, ab ipsius Majestate servata, etiam nunc in V. M. administratione luceat & exprimatur.

Quamvis autem si solam exigui hujus opusculi quis spectet tenuitatem, nihil hic animadvertat V. M. dignum, quod vel uni vestrum, in tantâ honoris & excellentiæ amplitudine, ne dum omnibus offerri debeat: tamen si ipsius rei argumentum, cum illis quæ modo attulimus, & propensum animi mei studium, considerationi subjecerit, neminem fore
arbi-

arbitror, q̄vi meum consiliū sit improbatū.
Nam dedicatione eos separandos non iudicavi, q̄vos
Dei providentia, officij communione, & honoris,
curarumq̄ similitudine, ita conjunxit, ut de nullā re
magis solliciti esse debeant, q̄vām ut unum sint, &
Philip. 2. gravissimæ Pauli exhortationi satisfacere possint,
ut ejusdem sint affectionis, eademq̄ charitate prædi-
ti, unanimes & sententijs uni: nihilq̄ per contentio-
nem aut inanē gloriam gerant: sed ex modestiā ali-
us alium se præstantiorem existimet, non sua solū
curantes, sed etiam q̄væ sunt aliorum. Præsertim
cum erga omnes & singulos V. M. aliquid meæ gra-
titudinis & observantiæ extare testimonium vo-
luerim. Quamobrem ut exiguam hanc grati animi,
& humilis obsequij significationem, V. M. sibi non
ingratam esse sinat, q̄vā par est submissione & re-
verentiā majorem in modum oro. Deus Opt. Max.
V. M. in sui nominis gloriam, Ecclesiæ & Reipub.
horum Regnorum commoda & utilitatem diu flo-
rentem conservet, suoq̄ Spiritu gubernet. Et pax

Philip. 4. Dei omnem intellectum exuperans, custodiat corda,
& mentes vestras in CHRISTO IESU.
Scribebantur Hafniæ anno M. D. XC. die 4.
Aprilis, q̄vō ante biennium, naturæ debi-
tum solvens Sanctissimus Rex, D.

FRIDERICVS II. in
cælestem patriam emi-
gravit.

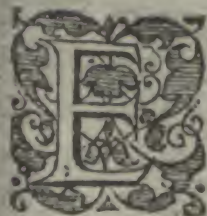
EXEQVIÆ
ILLVSTRISSI-
MO PRINCIPIS D. FRI-
DERICO II. DANICÆ &c.

REGI, IN ARCE HAFNIENSI,
Nonis Iunij, Anno 88.
facta.

ESAIAS Cap. 57.

*Iustus perit, nec est quisquam qui reponat
corde: Et viri misericordes congre-
gantur, nec est qui intelligat. A facie
enim mali colligitur justus ille. Ve-
nit in pacem, requiescent in cubilibus
suis, qui ambulant in æquitate sua.*

EXORDIUM.

XTAT INTER ALIA
Sapientiæ præcepta Syraci-
dis, & hoc, luctuoso hujc
tempori convenientissimum:
fili, effunde lachrymas super mortuo, lu- *Syra. 38.*
ctumq; ut acerba passus exordire: juxta
vero morem funebrem corpus ejus con-
tege, nec sepulturam neglige. Acerbam
ecce lamentationem, planctumq; accende,
A &

& luctu quo dignus est eum prosequere :
 Cuj si post hominum memoriam horum
 regnorum incolis unquam obtemperandi
 justa causa fuit, nobis certè hodierno die
Genes. 50. est iustissima. Si enim Ioseph patrem su-
 um Jacob amarissimè deflevit unâ cum
 fratribus & maxima Ægypti parte, cum
 diem suum clausisset in vera promissi Se-
 minis invocatione, corpusq; ipsius aro-
 matibus conditum, magno comitatu, &
 insigni pompa funebri in terram Chanaan
 deduxit, & sepulturæ honorificè manda-
 vit, Si David occisum Savlem & Iona-
 tham amicum suum integerrimum & fide-
 lissimum, planctu vehementi & jejuni-
 o prosequutus est cum toto exercitu : ip-
 seq; tanquam excellentissimus Poëta &
 Musicus in Israël, epicedion & ᾠδὴν ὀδύνην
 in eorum obitum composuit, utq; in illo-
 rum perpetuam memoriam in terra Iudæ
 caneretur subditis præcepit. Si Iosiam de-
 functum universus Iuda & Ierusalem ac
 propheta Ieremias, lugebant, & lamenta-
 ti sunt, omnesq; cantores & cantatrices
 suas querulas nœnias & Threnos, de ipso
 ediderunt : nobis vel in primis præsentis
 tempore hoc faciendum est. Amisimus
 enim alienissimo ecclesiæ & Reipub. tem-
 pore, ἡγήτορα καὶ κοσμητορα λαῶν, imo
 patrem

pa
 me
 D
 stic
 no
 ce
 nic
 De
 qv
 &
 mu
 Sul
 rav
 fen
 tre
 fidi
 am
 me
 pat
 vit
 lud
 pit
 mu
 ad
 fur
 fidi
 niti
 det

vere :
orum
randi
no die
em su-
cum
e, cum
si Se-
s aro-
tu, &
nenaan
anda-
Iona-
& fide-
junio
u: ip-
beta &
wδ'ia p
in illo-
a Iudæ
iam de-
lem ac
menta-
trices
de ipso
ræfenti
nismus
b. tem-
p, imo
patrem

patrem patriæ, pñssimæ & laudatissimæ
memoriæ principem ac Regem D. *FRI-
DERICVM II.* Sub cujus imperio ju-
sticia & clementia suaviter temperato,
non tantum ecclesia puraq; Religio in his-
ce regnis boreis, grata halcyonia, tutosq;
nidos invenit: Verum etiam omnibus
Dei & virtutis amantibus tranquillam ac
quietam vitam, degere cum omni pietate
& honestate, licuit. Meritò itaq; dole-
mus, & lugemus qvòd mortē tanti Regis,
Sub cujus umbra beatē nos victuros spe-
ravimus, ecclesiæ nutricium, Religio de-
fensorem, hæc regna cum suis incolis pa-
trem patriæ, & unicum post Deum præ-
sidium, oppressi liberatorem & vindicem
amiserint, ut cum Ieremia optimo jure la-
mentari cogamur: pupilli sumus absq;
patre, matres nostræ veluti viduæ, cessa-
vit gaudium cordis nostri, versus est in
luctum chorus noster, cecidit corona ca-
pitis nostri: Væ nobis quia peccavi-
mus.

Interim tamen non doleamus qvè-
admodum gentes, qvæ spem nullam re-
surrectionis aut futuræ vitæ habent, nulla
fiducia bonitatis aut misericordiæ divinæ
nituntur: Sed venite (ut propheta sua-
det) revertamur ad *IEHOVAM*, ipse
rapuit,

1. Tim. 2.

Thren. 4.

ibid. 5.

1. Thes. 4.

Os. 6.

Psal. 119.

rapuit, & sanabit nos : percussit & alligabit nos. Agnoscamus corde contrito & Spiritu humiliato peccata & ingratitude-
nem nostram, iustaq; Dei iudicia, & subji-
ciamus nos divinæ voluntati, petentes
mentibus devotis, veniam, gratiam, con-
solationem & auxilium, mæstissimæ Re-
giæ familiæ & nostrum omnium nomine
à Deo opt. Max. Deinde ut paratiores
sint animi, magisq; ad hæc facienda exci-
tentur, nos laudabili consuetudini, & illu-
strium ac magnificorum dominorum man-
datis qvi nunc regni gubernacula & com-
moda tuentur, obtemperantes, in gloriam
nominis divini : gratam memoriam, ho-
norem & laudes virtutum heroicarum de-
functi Regis : & declarationem postremæ
gratitudinis ac benevolentia nostræ erga
ipsum, propriamq; instructionem & do-
ctrinam, concione funebri pñs manibus
& exuvñs parentabimus, textumq; pro-
positum explicabimus.

PRIMUM itaq; dicamus aliquid
de Serenissimo & laudatissimæ memoriæ
Rege nostro in Domino defuncto, sum-
ma solummodo rerum fastigia secuti, &
ea tantum delibantes quæ formam imperij
ipsius, & piam ac felicem horum regno-
rum gubernationem & administrationem,
mortemq; concernunt. SE-

int
qv
&
gu
am
av
mo

Ex
ma
qv
inp
jus
pro
pra
fer
mu
mil
jor
str
bu
na
sur

SECUNDO. Esaiæ prophetiam interpretabimur, in qua non solum conqueritur de mundi & impiorum securitate & cæcitate, qua justorum obitum negligunt, nec ut deceret æstimant: Verum etiam causas producit cur Deus pios sæpe auferat: & quam beatæ sint eorum post mortem conditiones ostendit.

DE PRIMO.

Non fert propositi nostri ratio, integram historiam felicissimæ recordationis Regis nostri continere: Cum quia vobis ex parte sit notissima, tum etiam quia non defuturi sint alij, quibus provincia plenius de ea scribendi inprimis demandabitur, nec angusta hujus loci & temporis conditio permittat pro dignitate quicquam de tanti herois præclarissimis virtutibus & operibus deferere. Non itaq; nobis necesse arbitramur, de ortu, genealogia, splendore familiæ, & illustrissimis parentibus ac majoribus in Domino quiescentis Regis nostri dicere, neq; de ipsius educatione, rebus gestis omnibus, totiusq; vitæ tela, narrationem instituere. Verum ea per summa capita saltem attingamus & deli-

A 3

babi-

habimus quæ imperij ipsius moderatissimi
formam & rationes, & piam ac æquissi-
mam amplissimorum horum regnorum
gubernationem & administrationem, &
et terris emigrationem concernunt. Quo
inde heroicas ejus virtutes immortalis
gloria & memoria dignissimas, ac benefi-
cia illa ingentia quæ Deus per ipsum in
nos contulit, & quantum donum Dei hic
Rex fuerit, liquidius perspicientes, ad
gratiarum actionem, & nominis divini ce-
lebrationem excitemur: simulque intelliga-
mus quanta pœna peccatorum nostrorum
immaturus ipsius obitus sit, ut ad seriam
pœnitentiam instituendam hinc animi no-
stri invitentur & accendantur.

Sunt autem Reges & Principes,

Exod. 22. alijque magistratus quasi in medio collocati

Psal. 82. inter Deum & homines quibus imperant,

Iohan. 12. quamobrem dei nuncupantur in sacris lit-

teris quicumque magistratum gerunt. Hac
enim appellatione significatur mandatum
à Deo habere, divina auctoritate prædi-
tos esse, ac omnino Dei personam sustine-

Deut. 1. re, cujus vices quodammodo agunt, &

2. Par. 19. (quod suis iudicibus dicebant Moyses &
Iosaphat quos per singulas civitates Iudæ
constituebant) iudicium exercent non
pro homine sed pro Deo. Christiani er-

go

go p
est, r
subd
bent
dean
Rex
rio g
dein
jecto

lem
R IC
Dei
cut e
puls
aper
pita
ingre
simus
sua:
alacr
pore
sus si
Regi
direct
notie
filium
&, o
tur, a

go principis & magistratus officij munus *Magistra-*
est, ut primum Deum, deinde regna & *tus offici-*
subditos respiciat, ac utrisq; quæ ipsis de- *um.*
bentur iusta persolvat. Nos proinde vi-
deamus quomodo *FRIDERICVS*
Rex noster clementissimus se in suo impe-
rio gesserit erga Deum & ejus verbum,
deinde erga ipsius regnis & dominio sub-
jectos.

Erga Deum & ejus verbum seta- *I.*
lem in suo imperio præstitit *FRID E- Friderici*
RICVS, ut se verè pium, Christianum ac 2. *in De-*
Dei amantem principem declaraverit. Si- *um pietas.*
cut enim Rex ille gloriæ ad ostium stans
pulsat: Et petit ut audiat vox ipsius & *Apoc. 3.*
aperiatur ostium: ac attollant portæ ca- *Psal. 24.*
pita sua, & elevent se aditus perpetui, ut
ingredi queat: Sic Regi nostro acceptis-
simus hospes erat, cui non solum Regna
sua: verum etiam januam cordis maxima
alacritate aperuit, ita ut toto imperij tem-
pore de nulla re magis sollicitus fuisse vi-
sus sit, quam ut juxta Davidis præceptum *Psal. 2.*
Regibus datum, prudenter ageret, & eru-
diretur vera Dei & salutiferi verbi ejus
noticia: Serviret *IEHOVÆ* in timore:
filium oscularetur sinceræ fidei, pietatis,
& obedientiæ osculo, ne fortè irascere-
tur, aut thesauro cœlestis doctrinæ, puri-
tate ve

tatēve Religionis, harum terrarum spolia-
Prov. 14. ret ecclesias. Novit siquidem timorem
Ecclesi. 1. Dei esse fontem vitæ, initium sapientiæ, &
omnium virtutum ac felicitatis, pietatem-
que ad omnia utilem promissiones habe-
1. Tim. 4. re præsentis & futuræ vitæ: &, ut Augu-
stinus ait, molestias hujus vitæ avertere
aut lenire, adq̃ æternam vitam perduce-
re. Quamobrem primum sui officij mu-
nus arbitratus est, ut non solum ipse De-
um super omnia diligeret: fide non si-
mulata coleret: ejusq̃ gloriam propa-
garet: sed etiam alijs, præsertim illustrissi-
mis liberis, ac subditis ut idem facerent
avtor & suasor esset.

*Argumē-
ta pietatis
Regis.*

Sunt enim hujus veræ pietatis evi-
dentissima argumenta diligens sacræ scri-
pturæ lectio (Nam Biblia eum sæpius le-
gisse novimus) assidua verbi divini in pu-
blicis ecclesiæ congressibus avscultatio,
ac lectorum & auditorum meditatio.
Nam sicuti in concionibus attentus erat,
textumq̃ semper in manibus habuit, dili-
genter animadvertens quomodo singula
explicarentur (unde longas digressiones
à materia proposita ferre non potuit) sic
de hjs quæ avdiverat, vel legerat, solitus
erat cum suis colloqui. Neq̃ Sacramenti
cænæ Dominicæ usum neglexit, sed eo
fre-

frequ
Don
one,
non
fidei,
Chri

sua, l
ci reg
donc
ment
rem l
sacra
tio h
solum
cont
est ta
& vo
noru
cujq̃
sed et
qvib
qvib
re, c
num
pone
Dni.
cere
tione

frequenter in ecclesia juxta institutionem
Domini, edita prius Christiana confessi-
one, fidem suam publicè confirmabat,
non ignorans illud obsignaculum justiciæ
fidei, & incorporationis nostræ cum
Christo esse.

*Roma. 4.
Iohan. 6.*

In precibus quoque fundendis pro
sua, Ecclesiæ, & Reipublicæ salute, feli-
ci regnorum administratione, virtutum ac
donorum Dei confirmatione & incre-
mento ardens & assiduus erat. Quamob-
rem Davidis Psalmos imprimis inter alios
sacrarum literarum libros legit & in pre-
tium habuit. Nam Psalmorum liber, non
solum, ut Basilius omni asseveratione
contendit, ex cunctis quod utilissimum
est tanquam flores decerpit, imo locuples
& veluti commune promptuarium bo-
norum documentorum est, unde quod
cujusque utile est ad curationem, promitur:
sed etiam certas precum formas continet,
quibus homo in omnibus necessitatibus &
quibusvis vitæ casibus cor suum effunde-
re, coram Deo potest, & querelas in si-
num ejus & lachrymas in utrem ipsius de-
ponere. Quod etiam ex reverendi patris
Dni. Lutheri testimonio liquet, qui di-
cere solebat: Valde dignum est admira-
tione, quod & de singulis fere necessitati-
bus

bus quæ homini Christiano offerri pos-
sunt, certæ preces reperiantur in Psalmis :
& quod ipsæ precum formæ tam aptè,
tam appositè quadrent ad singulorum af-
fectus, sensus, tentationes, ut quisq; fateri
cogatur, se ipsum animi sui sensa, & cogi-
tata melius exprimere non posse. Quam-
obrem etiam beatissimæ recordationis
Rex noster, Psalmos sibi & suis, cum illo-
rum pia & succincta enarratione, typis
excudifecit : addita sua præfatione qua
ad eos legendos & diligenter meditandos
illustrissimos & dilectissimos liberos in-
vitât, ipsosq; ut pius Ecclesiastes ad pie-
tatem, Dei timorem, & omnium virtu-
tum studia, exhortatione religiosa excita-
re conatur. Sicuti etiam antea in hunc
usum ex Psalterio, Solomone, Syracidæ,
alijsq; sacris libris ipsemet flosculos &
sententias selectissimas, doctrina & con-
solationibus maximè insignes collegerat,
& in duos libellos distributas, imprimi cu-
raverat. Scivit enim mandato divino pa-
rentibus injunctum esse, vt verba Legis,
filij suis acuant, Et loquantur de eis cum
sedent domi, cum gradiuntur per viam,
cum cubant, cum surgunt &c.

Deut. 6.

Sicut autem ipse Deum ejusq; ver-
bum veneratus est & dilexit : Sic etiam
verum

verum
strina
usum
in su
nihil
majjo
ret, v
jus p
ejus
um in
benel
Rom
suscep
Vibu
de et
Tavsa
mus r
AN
as, ha
reliq
fundi
rupta
rum r
prima
rum l
cut
rum
ve a
natio

i pos-
almis:
aptè,
im af-
fateri
cogi-
tyam-
tionis
n illo-
typis
e qua
andos
os in-
d pic-
virtu-
excita-
hunc
acidæ,
los &
& con-
gerat,
mi cu-
no pa-
Legis,
is cum
viam,
p ver-
etiam
rerum

verum Dei cultum, puram Evangelij do- *Studium*
ctrinam & legitimum Sacramentorum *pro Religi*
usum, ad alios propagare & conservare *onis conser*
in suis regnis, pñssimo conatu studuit, *uatione*
nihilq; magis habuit in votis, quam ut *propagati*
majjores in hoc laudis genere vel supera- *one.*
ret, vel certè adæqvaret. Avus enim ej-
jus paternus *D. FRIDERICVS* ut *Frideri-*
ejus nominis primus: ita primus omni- *cus I.*
um inter Reges puram Religionem, Dei
beneficio per D. Lutherum ab Antichristi
Romani fecibus & erroribus repurgatam
suscepit: eamq; publicè doceri primum *Reforma-*
Viburgi in Cymbrica Chersoneso, dein- *ta Religio*
de etiam hinc Hafniæ per M. Iohannem *suscepta.*
Tavsanum Anno 1529. fecit. Cuj pñssi-
mus nostri Regis pater *D. CHRISTI-* *Christia-*
ANVS III. succedens, omnes idolatri- *nus III.*
as, hæreses, & superstitiones Antichristi
reliqvas, in horum regnorum ecclesijs
funditus extirpavit, & sustulit, & incor-
ruptam Evangelij vocem, & sacramento-
rum rectam administrationem, secundum
primævam Domini institutionem, in eo-
rum locum restituit, ac proponi jussit. Si-
cut etiam prophanos istos Monacho-
rum ordines omnes, sive à Dominico, si-
ve à Francisco, aut quocūq; alio denomi-
nationem acceperunt, ex suis monasterijs
expu-

expulit, & impiorum istorum idolatra-
rum ac ventrium bona in meliores usus
convertit, postquam tranquillas & paca-
tas in hisce regnis sedes annis amplius 320.
sub multorum Regum imperio habuif-
sent.

Coronatio tur. postquam enim devicta Dithmarsia,
Friderici, amplissimorum procerum, & reliquorum
Anno 59. ordinum Regni consensu, in Regem Da-
Augu. 20. niæ & Norrigiæ, hic Hafniæ à M. Nico-
lao Palladio episcopo Scaniæ, in frequen-
tibus comitibus coronatus est, omnes ani-
mi nervos eo potissimum intendebat, ut
doctrina cœlestis pura, veluti ab optimo
parente fuerat recepta, sine omni innova-
Concordia tione & corruptela in hisce Regnis facta
Religionis tecta conservaretur. Quamobrem cum
servata. ecclesiæ Germanicæ & aliorum locorum
nocentissimis schismatis & dissidijs, ob-
ortas de quibusdam articulis Religionis
disputationes scinderentur: ille cum am-
plissimo & prudentissimo Regni Senatu
eo consilio usus est, ut suas ecclesias in una-
nimi concordia pacatas semper divino
beneficio retinuerit. Neque unquam à
Principibus alijs, ut ut propinqua necessi-
tudine

tudine
sus est
contro
tis pu
suis di
bus av
Cum i
terris,
vi & c
scepta
turbat
gulis f
proph
nam c
viter c
suam c
termin

tanto
nis pro
in ext
Biblia
flata,
curav
blioru
ita diss
non p
Pastor
vt ve

latra-
s usus
paca-
is 320.
abuiſ-
onem
liciter
videa-
marſia,
orum
Da-
Nico-
qven-
s ani-
bat, ut
ptimo
nova-
ſarta
cum
orum
ſ, ob
gionis
n am-
enatu
n una-
livino
iam à
ceſſi-
udine

tudine ipſi devinctis, ſibi perſuaderi paſ-
ſus eſt, ut ſe vel ſuos doctores hujusmodi
controverſiis immiſceret. Quinimo edi-
tis publicè diplomatis interdixit, ne in
ſuis ditionibus moverentur in concioni-
bus aut aliàs controverſæ diſputationes,
Cum inſectatione eccleſiarum, quæ in alijs
terrīs, militant, aut diſtraherentur libri no-
vi & critici de materijs illis, quarum di-
ſceptatione eccleſiæ tranqvil-
litas miſere
turbatur & laceratur: Et omnibus ac ſin-
gulis ſeverè demandavit, ut apud ſcripta
prophetica & Apoſtolica, & Auguſta-
nam confeſſionē, quæ illorum ſumma bre-
viter comprehenſa eſt, permanerent, hſq;
ſuam doctrinam conformarent, pœnas in-
terminatus graviffimas niſi id fieret.

Anno 74.

Neq; illud prætereundum eſt quod
tanto amore gloriæ Dei & puræ Religio-
nis propagandæ flagraverit, ut non ſolum
in extrema orbis borealis parte Iſlandia,
Biblia Sacra in incolarum linguam tran-
ſlata, maximis impenſis, deſcribi prælo
curaverit: ſed etiam cum intelligeret Bi-
bliorum Danicorum omnia exemplaria
ita diſtracta eſſe, ut amplius venalia haberi
non poſſent, Dominis Profeſſoribus &
Paſtoribus Hafnienſibus, demandaverit,
ut veterem translationem ad fontes He-

Biblia
Iſlandica
impreſſa,
Anno 84.

Bib. Da-
nica rur-
braicæ ſum edita.

braicæ & Græcæ lingvæ examinarent & revocarent, qvo ita denuo emendatiora in lucem prodirent, qvod etiam brevi futurum speramus, Cum opus in Typographia qvotidie nunc ferveat. Hoc ergo sanctissimi Regis nunqvam satis laudato studio effectum est, ut omnes Majestatis ipsius subditi, nunc Spiritum Sanctum in suis lingvis loquentem avdiant, in nominis divini summam gloriam, ecclesiæ ædificationem, adeoq; propriam salutem.

*Quomodo
Deus Fri-
derici pie-
tati bene-
dixerit.*

*Genes. 12.
15. & 22.*

Psal. 18.

Psal. 25.

Psal. 32.

Psal. 144.

Prov. 19.

Sicut autem Deus Abrahamo dixit: Benedicam tibi & magnificabo nomen tuum: Ne timeas ego scutum ero tibi, merces tua valde magna, eo qvod obedivisti voci meæ: Sic etiam hanc pietatem Regis nostri amplissima benedictione & præmijs ornavit: ipse merces & scutum, & cornu salutis ejus fuit, eruit eum ab inimico suo forti, ab odio habentibus eum. Vias suas scire eum fecit, semitas suas docuit eum. Intellectum dedit ipsi, & ostendit ei viam per quam ambularet & rexit eum oculo suo: Docuit manus ipsius ad prælium, & digitos ejus ad bellum: subdidit ipsi populum. Et sicuti Solomon domum ac divitias hæreditatem patrum esse, uxorem autem prudentem à Deo dari asserit: ita qvoq; hac in parte
Dei

Dei
CV
uxor
castit
gener
AM,
sum
cleme
mon
hæc
omni
deco
ter a
lingv
Seren
merit
ris ex
desid
mitas
jus e
exima

divin
tis ip
steril
fueri
missi
ta m
tua si

Dei clementia erga *D. FRIDERI-* Nuptia
CVM illuxit. Nam sua providentia ipsi *D. Fride-*
uxorem dedit vero Dei timore, pudicitia, *rici & So-*
castitate, Sapientia adeoq; omni virtutum *phia cele-*
genere ornatissimam, Dominam *SOPHI-* brata *Ha-*
AM, de illustrissima Ducum Megapolen- *fnia An-*
sium familia natam, Reginam nostram *no 1572.*
clementissimam. Quamobrem, ut Solo- *Iulij 20.*
mon ait, confidebat in ea cor viri sui, & *Proo. 31.*
hæc reddidit ej bonum & non malum
omnibus diebus vitæ suæ, fortitudo &
decor indumentum ejus, os suum sapien-
ter aperit, & Lex clementiæ versatur in
lingva ejus. ut de beatissimo Coniugio
Sereniss. Principis nostri illud Syracidis
meritò dici queat: Pulchritudo mulie- *Syrac. 37.*
ris exhilarat vultum, atq; omnia hominis
desideria superat, Si in lingva ejus est co-
mitas, mansuetudo ac sanitas, maritus ej-
us ex communi hominum numero est
eximendus.

Neq; minima pars benedictionis
divinæ in Regem & nos omnes Majesta-
tis ipsius subditos collatæ est, quod non
sterile aut infœcundum matrimonium hoc
fuerit, sed tale ut in eo completam pro-
missionem datam timentibus Deum, gra-
ta mente agnoscere debeamus: uxor *Psal. 128.*
tua sicut vitis fructifera in lateribus do-
mus

mustuæ: fili tui sicut plantationes olea-
rum in circuitu mensæ tuæ. Nam *D. FRI-
DERICVS* plurium liberorum parens
solus extitit, quam omnes Reges simul,
qui nunc in orbe Christiano rerum habe-

Liberi nas moderantur. Peperit siquidem illu-
Regis & strissima Regina favstis ominibus tres fili-
eorum in- os, & quatuor filias in quibus omnibus &
doles exi- singulis, eximio Dei dono, excelsa & ge-
nia. nerosissima heroicæ naturæ indoles ita
reluet, ut certissima spes sit eos pñssimi
patris, & lectissimæ matris, ac præclaris-
simorum majjorum vestigia ingressuros,
atq; vasa misericordiæ divinæ singularia,
& speculum ac exemplum omnium Chri-
stianarum virtutum futuros, quemcunq;
sexum respicias.

Sed & illud inter postrema bene-
ficia Dei havd reponendum est, Quod
illustrissimus Princeps & Dominus no-
ster Serenissimus *CHRISTIANVS IV.*

D. Chri- Vivente adhuc patre, summo procerum
stianus 4. & ordinum Regni consensu & congratu-
electus latione Rex designatus, & in Serenissimi
Anno 84. patris successorem electus sit. Qua in re
immensa Dei erga nos bonitas conspicitur,
quod nos populum suum adversis
2. Mar. 6. castigans casibus, non derelinquat neq;
misericordiam suam à nobis planè subdu-
cat.

cat.
vend
fueru
prim
afflix
nisi
nobi
terna
prov
depi
dine
priv
stras
filiur
qvo
tante
quar
trans
est q
prin
roica
tum
emic
tion
v&e
stian
na li
cogr
Qye

cat. Hoc enim non solum facit ad præca-
vandos multos tristes motus, quales illi
fuerunt qui post obitum *FRIDERICI*
primi, nullo Rege designato, res Danicas
afflixere, in quibus etiam pessum ivissent,
nisi *IEHOVA* exercituum reliquisset *Esa. 1.*
nobis paucos superstites: Sed etiam pa-
ternam Dei erga nos curam, favorem &
providentiam, viva imagine luculenter
depingit. Quamvis enim ob ingrati-
tudinem nostram tanto principe hæc regna
privavit: Tamen oculis misericordiae no-
stras miseras respexit, talemque ex eo nobis
filium produxit, de quo optima spes est,
quod patriam, penates, resque omnes nu-
tantes & ancipites omnibus periculis ali-
quando sit liberaturus, ejus auxilio qui
transfert & stabilit imperia, & cujus opus *Dan: 2.*
est quod regnant Reges ac justè judicant *Prov: 8.*
principes terræ. Nam præter eximia he-
roicæ naturæ, & pietatis ac omnium virtu-
tum indicia, quæ hanc obscurè in ipso
emicant, accurata institutione, & educa-
tione, in bonis artibus & eruditione ac
ἡθροῖα κρείττε enutritur, ita ut in initium chri-
stianæ Religionis, artium elementis, lati-
na lingua, aliarumque rerum optimarum
cognitione, laudabiles progressus fecerit.
Quemadmodum etiam princeps *VLDE-*
B *RI-*

D. Vlderi RICVS h̄sdem studijs non infelicit̄ im-
cus Frideri- buitur, & summa etiā laude fratrem æmu-
rici Fil. latur. uterq; enim ad maxima natus vide-
Luc. 2. tur, & præclaro ingenio, atq; vi memoriæ
singulari ornatus est, & sapientia, ætate,
ac gratia apud Deum & apud homines
proficit.

II. Quæ hæcenus commemorata sunt,
Frideri. utcunq; declarant quomodo *D. FRI-*
q̄ualis in *DERICVS* in administratione Regni
subditos sui erga Deum se gesserit, ejusq; pietatem
fuert. cum suo præmio ob oculos ponunt, nunc
etiam qualem se subditis præstiterit com-
pendiosa oratione indicabimus. Sicut av-
tem divina Sapientia, universam humani
generis societatem, triplici statu comple-
xa est, Ecclesiastico nimirum, Politico &
Oeconomico, quorum gubernatores, re-
ctores, & tutores Christiani Reges &
Principes in suis imperijs ac ditionibus
constituti sunt à Deo, ut hac ratione Re-
gi Regum, & domino dominantium ser-
viant in timore, & ad pomæria Regni il-
lius spiritualis quod Evangelij sceptro
administratur, latè proferenda ac propa-
ganda, auxiliatrices manus porrigant:
Sic p̄ssimus h̄c Princeps quemq; ho-
rum statuum dum rerum potiretur, orna-
re, & ad optima quæq; provehere studu-
it. Nam

1. Tim. 6.
Psal. 2.

max
quæ
hon
etan
cun
clef
trix
do
exti
min
sce
ana
gra
run
am
na
ster
min
lib
sen
tra
cle
ger
vit
à p
N
gia

Nam statum Ecclesiasticum, qui *D. Frid-*
maximè versatur circa res divinas, & ea *rici meri-*
qvæ Religionem, fidem Christianam ac *ta erga sta*
hominum salutem, literarumq; studia, *spe-* *tum eccle-*
ctant, eo affectu prosequutus est, ut *se-* *siafticum.*
cundum Dei mandatum, verè fuerit ec-
clesiæ nutricius (ut & Regina, ejus nu- *Esai. 49.*
trix) atq; favtor & patronus omnium
doctorum & literatorum liberalissimus
extiterit. Non solùm n: ecclesiæ, ejus
ministris, ac omnibus docentibus & di-
scipulis verbum Dei, & artes Christi-
anæ Reipub. utiles, tranquilla hospitia,
grataq; halcyonia, intra suorum Regno-
rum limites concessit: sed etiam singulari
amore & benevolentia eos fovit, divi-
naq; liberalitate eorum commodis & su-
stentationi prospexit. Nam Pastorum &
ministorum verbi stipendia auxit, ut eo
liberius vocationi & studiis inservire pos-
sent, eos in honore habuit, humanissimè
tractavit, & adversus quamvis injuriam
clementer defendit, imo se eorum Re-
gem appellare, non indecorum judica-
vit.

Academiam quoq; hanc Regiam *Acade-*
à proavo suo paterno *CHRISTIA* *mia Haf-*
NO I. Sixto pontifice Romano Priuile- *niensis fun-*
gia donante, institutam, & à patre *CHRI-* *data An-*
STI. *no 1478.*

B 2

*Scholarū
utilitas.*

STIANO III. cum pene collapsa esset
restauratam, Scholasq; omnes particulares
tanquam singulalia ornamenta horum
Regnorum, & Ecclesiæ seminaria ample-
xus est, & Regia plane munificentia, ad-
auxit. Novit enim sapientissimus Rex,
verissimam esse illam Callimachi veteris
Græcorum Poëtæ picturam, quæ de Apol-
linis capillo salutem & incolumitatem
Rerumpub. destillare sinxit, & eas civi-
tates beatas esse asserit, in quibus guttæ de
vertice seu capillo Apollinis manantes re-
ciderint, hoc est, novit literarum studia,
& optimarum doctrinarum culturam &
scientiam quæ in Scholis addiscitur, lim-
pidissimum fontem esse, ex quo omnis in
terra felicitas, vera Dei noticia, cum Re-
ligionis puritate, sine qua salus æterna ap-
prehendi nequit: artes liberales, ceteraq;
ornamenta, & adjumenta humani generis,
quæ hominum vitam, consilia & actiones
utiliter moderantur, in Ecclesias, in poli-
tias, & singulorum familias, tanquam vi-
va scaturigine demanant ac profluunt.
Quamobrem præter amplissima stipendi-
orum supplementa, quibus melior reddi-
ta est Professorum hujus Academiæ con-
ditio, cum intelligeret ea quæ prius ipsis
essent deputata, non sufficere familijs eo-
rum

rum liberaliter alendis in tanta temporum
difficultate, uno die sexaginta thalerorum
millium bona, annuis illorum fructibus,
in centum pauperum studiosorum perpe-
tuam sustentationem de suo contulit, or-
dinavit, sancit. Quibus etiam certam pe-
cuniæ vim adjecit, ut inde in exterarum
nationum Academicis, quatuor liberalium
artium magistri sustentarentur. Quo au-
ditis doctissimorum hominum iudicis de-
reb. gravissimis, & variarum linguarum
acquisita cognitione, tanto majiori cum
fructu Ecclesiæ & Reipub. in patriam re-
versi operam locarent. Scholas præterea
minores, partim redditibus additis quibus
Scholasticorum certus numerus in ple-
risque oppidis horum Regnorum alitur,
amplificavit: partim novas aperuit, ut
nuper Sorensæ gymnasium, in quo Sexaginta
pueri & adolescentes, cum ex nobi-
litate, tum ex alijs harum Regionum in-
colis liberè & ingenuè educantur, & sub
disciplina Magistri artium, & trium colle-
garum, in bonis literis, doctrina cœlesti,
ad virtutes assuefactione, & morum civi-
litate, instituuntur. Quisque perpendat
hoc loco secum quanta fuerit hæc Regia
liberalitas & benignitas, quantaque fructu-
um seges inde in Rempublicam sese effun-
dat.

Anno 86

dat. Nam hinc Religio & cultus Dei conservatores ac defensores, ecclesiæ ac scholæ Doctores egregios, politia prudentissimos gubernatores, virosq; qui doctrina, scriptis, consilijs, & oratione, res utiles ac necessarias gerere, ac maximi momenti negotia expedire possunt, divino quodam beneficio sortitur.

*D. Frideric
merita
ta erga po-
litiam.*

*Ierem. 21.
& 22.*

Roma. 13.

Nunc oratio ad statum politicum se convertit, in quo se ita Rex noster gessit, ut optimi, Sapientissimi, æquissimi, omnibusq; virtutibus præstantissimi herois laudes & nomen reportaverit. Nam secundum divina præcepta justiciam & iudicium fecit. justiciam quidem erga bonos & innocentes eos defendendo, & præmijs virtutum conferendo. Si quidem liberavit oppressum de manu opprimentis, advenam & pupillum non defraudavit, nec rapuit, nec sanguinem innocentem effudit: sed ad laudem ac honorem rectè agentium gladium sibi à Deo traditum usurpavit. Nam eos quos intellexit honestam vitam degere, & in officio fidelitatem ac diligentiam adhibere, amore prosequutus est, & ad maiora provexit: quemadmodum etiam benemeritos de Repub. cuiuscunq; fuerunt conditionis, præmijs ornavit. iudicium vero exercuit

con-
cho-
tissi-
rina,
es ac
i ne-
dam
cum
ges-
simi,
i he-
Nam
n &
bo-
, &
iqvi-
opri-
rav-
nno-
ono-
Deo
ntel-
ficio
mo-
ove-
ritos
itio-
xer-
cuit

cuit adversus nocentes ac maleficos, qui *Animad-*
in Deum impia, & proximum iniqua ac *versio in*
nefaria designarunt, ut impios tanquam *fontes*.

Rex sapiens disperferit, & super eos ro- *Pro v. 20.*
tam reduxerit, atq; terrori malis operibus *Roma. 13.*

fuerit, & minister Dei ad iram n̄s qui
quod malum est fecerant. Nunquam ta- *Forenses*
men ipsius consensu aliquis civiliter vel *actiones,*
criminaliter punitus est, nisi causa in ju- *et juris ad*
diciario foro probè disceptata & exami- *ministra-*
nata, & secundum tenorem legum, reus *tio.*

convictus & damnatus esset. Iudicis sæ-
pissimè præfuit, & controversias motas,
ac causas oblatas ex honestarum legum,
quæ cum lege divina & naturæ consenti-
unt, præscripto diremit, & sententiam
pronunciavit, servata tamen earum mo-
deratione, ubi fieri potuit, & tentata pri-
us in controversiis dirimendis, partium
dissidentium amica reconciliatione, quæ
si obtineri potuit, non libenter ad legis
extremum rigorem procurrebat, præser-
tim cum de litigantium fama & existima-
tione ageretur. Legibus quoq; ipse pa-
ruit verissimum illud Clavdiani agno-
scens.

*In commune jubes si quid, censetq; te-
nendum,*

B 4

P ri-

*Primus iussa subi. Tunc observantior
æqui*

*Fit populus, nec ferre negat, cum vide-
rit ipsum*

*Auctorem parere sibi. Componitur or-
bis*

*Regis ad exemplum. Nec sic inflectere
sensus*

*Humanos edicta valent, ut vita regen-
tis.*

*Vtq; ducum lituos sic mores castra se-
quuntur.*

Sicut autem ipse justiciæ & æqui-
tatis observantissimus fuit: sic etiam vo-
luit suos præsides, officarios, magistratus
inferiores & iudices omnes ad ejus nor-
mam æqua lance omnia ponderare, & de-
cernere, atq; semper ob oculos sibi pone-
re gravissimam Iosaphati orationem ad
suos iudices: ut nimirum viderent quid
2. Pa. 19. facerent, cum non pro homine sed Deo
iudicium exerceant, & ipse cum illis in ju-
dicij negotio sit. Quamobrem par esse sen-
sit ut *IEHOVÆ* timorem induentes cu-
stodirent & facerent iusta & mandatis ej-
us consona. Cum non sit in eo iniquitas,
nec acceptio personarum, neq; acceptio
mu-

muner
delitat
tendur
obliga
Regni
Qya f
ctum e
litiam
rimus
am, &
vati ac
discip
quant
stræ,

indul
& am
Danic
nores
gñs fa
temp
um v
trove
fvice
bingi
plus
& tr
dent
IOE

muneris. Qvò avtem hæc sedulitate & fi-
delitate majjori præstarent, ad id promit-
tendum juramento Serenissimus Rex sibi
obligabat eos qvibus magistratus munia,
Regniq; provinciæ essent committendæ.
Qva sancta sedulitate & solitudine effe-
ctum est, ut leges necessarias & bonas, po-
litiam & judicia optimè constituta habue-
rimus: Et populus adductus sit ad justici- *Psal. 72.*
am, & judicatus in æqvitate, pavperes ser-
vati ac calumniatores oppressi, Christiana
disciplina, morumq; honestas conservata,
quantum quidem vitiositas naturæ no-
stræ, & corruptum hoc seculum patitur.

Qvanta avtem fide, prudentia & *Industria*
industria usus sit in tuendis, defendendis, *in facien-*
& amplificandis illis, qvæ ad coronam *dis & com*
Danicam & Regnorum dignitatem, ho- *parandis*
nores & emolumenta spectant, nullis elo- *q ad Reg-*
gñs satis exprimi potest, præsertim in hac *norum di-*
temporis angustia. illud tamen conspicu- *gnitatem*
um vel inde est, quod veterem istam con- *pertinent.*
troversiam de jure Regni in ducatum Sle-
svicenssem, inter Daniæ Reges & Nordal-
bingiæ sive Holsatiæ Principes annis am-
plius 476. agitatam, amica compositione
& tractatione eò deduxerit, Dei provi-
dentia feliciter aspirante conatibus, ut
IOHANNES & ADOLPHVS illu-
B 5 strissi.

Anno 80. *striffimi Holfatiæ Duces & Regis patrui,*
Othoniæ in publicis comitijs, folenni ri-
tu & pompa ducatus Slesvicensis fevdum,
debito præfrito homagio, & juramento
de fua atq; posteriorum fide & obedientia
erga FRIDERICVM & fuccelfuros
Reges, ab eo acceperint. Qvod antea ar-
mis & multo fangvine à potentiffimis Re-
Ecclef. 3. gibus quæfitum obtineri non potuit. ita
omni rei eft tempus determinatum & om-
ni voluntati tempus eft fub cælo : cun-
ctisq; fuæ metæ divina providentia præ-
fixæ, ut non fit humani confilij aut pru-
dentia, momenta à Deo conftituta ante-
Anno 85. vertere. In eundem finem fplendidiffima
Nuptiæ legatio in Scotiam miffa pro redimendis
celebratæ Orcadibus, quæ à CHRISTIANO
in Scotia, primo ante feculum IACOBO Tertio
Anno dotis nomine oppignoratæ fuerunt, cum
1470. elocaffet ej filiam MARGARETAM,
die Jul. 10 in matrimonium.

III. Ad ftatum Oeconomicum, in quo
Friderici fubditos complectimur, qui in acqviren-
merita in dis vitæ neceffarijs, victu & amictu, pro
ftatû oeco- fe & fuis familjjs alendis, occupantur, atq;
nomicum. æconomica tractant, nunc progredien-
dum eft, ut quæ beneficia in illum FRI-
DERICI imperio fint collata, qualisq;
in eum fuerit, paucis exemplis propofitis,
 colli-

colliga
 Imper
 illum r
 appell
 hoc p
 ftrum
 ternur
 fubdit
 æquu
 bens,
 bus fu
 Tu ei
 Nec ti
 Non
 neq;
 oneri
 boni
 existi
 & leg
 vit.
 tracti
 mach
 ratio
 tæq; f
 pagis
 rere.
 pace
 cis ex

colligamus. Hic quod de *AVGVSTO*
Imperatore Tertullianus commemorat,
illum non voluisse dominum sed patrem
appellari, quod illud sit potestatis nomen,
hoc pietatis, multo melius in hunc no-
strum Regem competit. Nam verè pa-
ternum animum erga omnium ordinum
subditos fovit, omnibus bonis se mitem,
æquum ac clementem defensorem præ-
bens, ut viva imagine id quod Poëta regi-
bus suadet, in suis actionibus expresserit:

*Tu ci-vem patremq; geras. Tu consule cunctis,
Nec tibi: nec tua te moveant, sed publica vota.
Non rapuit civium possessiones injustè,
neq; non necessarijs & intolerabilibus
oneribus & vectigalibus ipsos oppressit,
boni pastoris tondere non deglubere oves
existimans: Sed singulis quod justum erat
& legibus conforme tribuendum judica-
vit. Quilibet licitis artibus, medijs, con-
tractibus, mercatura, agricultura, opificijs
machanicis & manuarijs, alijsq; honestis
rationibus potuit victum & amictum, vi-
tæq; sustentationi necessaria, in urbibus &
pagis, terra & mari, in ejus ditionibus quæ-
rere. Negotia sua omnes exercebant, in
pace & tranquillitate, à rapinis & tyranni-
cis expilationibus & oppressionibus, nul-
lus*

ius metus, nulla injuria. Breviter sub ejus
1. *Tim.* 2. imperio licebat cunctis quietam & tran-
quillam vitam cum omni pietate & hone-
state degere. Sicut enim à pace nominis
etymon duxit: sic etiam re ipsa pacificus
erat, & à bello Svetico, quod peccatis
utriusque gentis Deum ad vindictam pro-
vocantibus, Anno 1563. exarsit, inte-
grumque duravit octennium, in pulcherri-
ma & florentissima pace Regnorum suo-
rum habenas moderabatur, neque in Mar-
tis discrimina suos ciues conjiciebat.

*Liberali-
tas in ege-
nos.*

Hujus paterni Regis animi in sub-
ditos & statum oeconomicum, insigne
quoque argumentum suppeditat, admiran-
da ipsius beneficentia & liberalitas in
pauperes & egenos. Non solum enim
amplissima bona Nosocomijs pro eis
alendis passim largitus est: Sed etiam an-
te annos aliquot, una cum quibusdam
Anno 74. alijs præclarissimis viris, Reipub. hujus
urbis decem Thalerorum millia, in annu-
os redditus donavit, quibus binis in anno
vicibus honestæ familiæ ad paupertatem,
fortunæ injuria redactæ, liberaliter fo-
ventur & juvantur. Sicut etiam aliàs sæ-
pè in egenos amplas eleemosinas distribui
fecit, per Regni oppida. imo fontes ejus,
Prov. 5. non tantum secundum Solomonis præce-
ptum

ptum d
etiam i
Regia
tissimu
nis an
solven
Instar
matri
paupe
amica

avlae a
tem ill
vid sib
tissimu
recede
henter
minim
tatem
sentib
primò
tur sig
elatum
ipsius
Ambu
nistrat
domu
loque
ipsius.

b ejus
& tran-
hone-
ominis
ificus
eccatis
n pro-
, inte-
cherri-
m suo-
a Mar-
t.
in sub-
insigne
miran-
itas in
n enim
ro eis
am an-
usdam
hujus
annu-
i anno
tatem,
er fo-
liās sē-
tribui
s ejus,
præce-
ptum

ptum derivati sunt foras & in plateas, sed
etiam in exteris nationes, ubi plurimi de
Regia munificentia opem & levamen gra-
tissimum senserunt. Misericordis quoque colo-
nis annua vectigalia & tributa, quando
solvendo non erant, clementer remisit.
Instar patris erat pupillis, & loco viri *Syr. 4.*
matri illorum: præbebat aurem suam
pauperi sine ulla offensione, & quæ sunt
amica respondebat cum mansuetudine.

Quin etiam in sua oeconomia & *Ar. 1. be-*
avlarum administratione disciplinam & men- *ne institu-*
tem illam studiosè eum servasse, quam *Da- ta.*
vid sibi in usu fuisse canit, plurimis est no-
tissimum. Cor enim pravum voluit à se *Psalm. 101.*
recedere, malum non agnovit. Detra-
hentem occultè proximo succidit, vel ad
minimum admonuit, ne quid præter veri-
tatem in absentes diceret, quod nō præ-
sentibus fateri non auderet, se enim quam
primò ad eos veniret, ipsis quæ loquere-
tur significaturum, grande supercilium &
elatum corde non poterat ferre. Oculi
ipsius ad fideles terræ, ut sederent cum eo:
Ambulantes in via perfecta voluit sibi mi-
nistrare: dolum autem facientes in medio
domus suæ habitare vetuit, & mendacia
loquens non firmatus est coram oculis
ipsius. Sicut statim initio imperij hunc
Psalm.

Psalmum Ecclesiastæ sui enarrationibus explicatum, in hos usus à Typographo imprimi fecerat.

Hac tam clementi, iusta, bona & pacifica Regnorum gubernatione id vicissim consecutus est, ut omnes ejus authoritatem suspexerint & magnificerint: inimici eum metuerint: Amici & subditi eum venerati, ac summa fide & benevolentia sint complexi & tanquam parentem intimè dilexerint. Qua de re ipse sibi gratulari solitus est, in hunc sensum verba faciens: Novimus magnos Principes qui ferè nunquam in venationem ad figendas feras proficiscuntur, nisi magna vis equitum armatorum eos circumcingat & stipet, tantopere suorum metu aguntur: at meo imperio subjecti, in me, quemadmodum & ego in ipsos, longe alia sunt animi affectione. Nullus enim inter ipsos est, cui vel nocte itineris comitem me adjungere solitarium non avsim: atq; si necessitas postularet in ejus sinu somnum capere. Vox certè Rege magnanimo & sibi nullius rei malè conscio dignissima. Nam qui ita alijs præsumt, ut ab omnibus metuantur, necesse habent & ab omnibus sibi metuere: Neq; tutum est, ut Seneca ait, illi Regem esse à quo nihil est tutum. Sed
miseri-

miseri-
gem, &
ejus, &
mabitur

lavdib
tum o
stimet
nino o
qvadar
Non ef
ciens
munda
lictos
lis, &
ejus, q
lis hon
qvam.
signitu
Dei, h
se cont
chiam
um qv
legunt
oculis
in hist
Non i
navos
infirm

miseriordia & veritas custodiunt Re- *Prov. 20.*
gem, & misericordia stabilitur Thronus & 29.
ejus, & si in veritate pauperes judicat fir-
mabitur in æternum.

Nemo tamen dum verissimis hisce
laudibus illustrissimum principem defun-
ctum ornamus, nos eum à communi exi-
stimet mortalium sorte eximere, quasi om-
nino ἀναμάρτητος fuerit, aut angelica
quadam perfectione & puritate præditus.
Non est enim justus in terris qui benefa- *Ecclesi. 7.*
ciens non peccet. Quis potest dicere *Prov. 20.*
mundavi cor meum? & purus sum à de- *Iob. 15.*
lictis? ecce inter sanctos Dei nemo est fide-
lis, & cœli non sunt mundi in conspectu
ejus, quanto magis abominabilis & inuti-
lis homo? qui bibit iniquitatem veluti a- *Errata sū-*
quam. Nonne David qui hoc elogio in- *morum vi-*
signitus est quod fuerit vir secundum cor *rorum.*
Dei, horribiliter adulterio & homicidio 2. *Sam. 11.*
se contaminavit? Nonne Iosaphatū, Eze-
chiam & Iosiam, p̄ssimos Reges, qui De-
um quæsiuisse ex toto corde in scripturis 1. *Reg. 22.*
leguntur, atq; fecisse quod rectum erat in 2. *Par. 32*
oculis Domini, tamen graviter lapsos esse, 2. *Par. 35.*
in historijs sacris memoriæ proditum est?
Non itaq; mirum est nostrum Regem suos
nævos & errata habuisse, quæ partim ex
infirmitate humana, partim ex temporum
con-

Psal. 32.

consuetudine, & hominum moribus ortum duxerunt: pro his tamen unâ cum omnibus sanctis ad Deum oravit tempore opportuno, ut in inundatione aquarum multarum ad eum non pertingerent: Confessus est adversum se prævaricationes suas *IEHOVÆ*: ideo ex bonitate & misericordia divina, ipsi ut reliquis sanctis Regibus & omnibus fidelibus dimissa est iniquitas, & tectum peccatum. Proinde &

Genes. 9.

nos ad exemplum Sem & Iaphet, de cujus progenie descendimus, patris patriæ nostræ errores operiamus, nec Chami degeneris factum imitemur, qui patris sui turpitudinem non contextit sed propalavit, ut illorum benedictionis participes reddamur: hujus verò maledictionem evitemus.

Vita exitus.

Verum ad Regis nostri è mundo exitum, & temporis & instituti nostri ratio nunc vocat, qui vitæ antea actæ simillimus fuit. Nam ut in ea singularis pietas, Dei timor, ingenij moderatio & pacis studium reluxit: ita etiam piissimè & placidissimè diem suum obijt. Postquam enim sua præsentia honorasset solennitatem nuptiarum Ducis *IOHANNIS* germani sui & *HAGNETÆ HEDWIGIS*, viduæ *AVGVSTI* Electoris Synderburgi

Anno 88.
14. Febru
arij.

cele-

celeb
cipes
bium
GIV
DO
spon
& Re
tatis
vit.
Rex
vivis
rem
dimi
censi
cepti
it, ut
res re
proh
firmit
majjo
Antu
venit
ris vi
cto d
& pia
termi
& ip
num

celebratam: humanissimè invitavit prin-
cipes qui ibi congregati erant Hatterfle-
bium, ubi cum intellexisset *D. GEOR-*
GIVM principem Anhaltinum, & *D.*
DOROTHEAM Mansfeldicam de-
sponsatos esse, suis sumptibus magnifico
& Regio apparatu, eorum nuptias digni-
tatis & concordiae plenas celebrari cura- 21. Febru-
vit. Interea vero dum hæc gererentur: arij.
Rex adversa usus est valetudine, ut con-
vivens rarius interesse potuerit. Quamob-
rem principibus peregrinis amantissimè
dimissis, *D.D. PHILIPPO* Brunsvi-
censi & *CHRISTIANO* Anhaltino ex-
ceptis, cum hisce in Sælandiam iter institu-
it, ut loci aërisq; mutatione langventes vi-
res reficeret, ac recolligeret. Sed eventus,
proh dolor, contrarius extitit, Nam ut in-
firmitas & ægrotudo in itinere paulatim
majjora incrementa sumebat: ita postquam
Antuorschoviam hujus terræ arcem per- 6. Martij.
venit, tantopere ingravescebat, ut corpo-
ris viribus magis magisq; deficientibus le-
cto decumbere sit coactus.

Sicut autem Syracidis gravissima Syrac. 38.
& pia est sententia qua suadet: Fili ne præ-
termittas in morbo tuo quin Deum ores,
& ipse sanabit te: Recede à delicto, & ma-
num dirige, atq; ab omni peccato cor-
C emun-

emunda, Deinde medico locum des, ut cuius creator Deus est, nec discedat abs te quoniam ipsius ope indiges : ita Serenissimus Rex ejus consilio in suo morbo piè obsecutus est. Nam agnovit & viva voce confessus est Deum justum esse & recta ipsius judicia, seq̃ve meritò ob sua peccata castigari : atq̃ propterea se patienter laturum paternam ejus crucem, quam sciret in sua commoda & bonum sibi impositam ne cum mundo periret. Deinde, quemadmodum Symbolum quo ejus majestas usa est, habet : *SPEs MEa IN SOLVM DEVM REPOSITA EST*: Mit Naab til Gud allene. ita firma fiducia in misericordiam Dei & Mediatorem suum *IESVM CHRISTVM* recumbebat, Deumq̃ ardentissimis gemitibus precabatur de peccatorum (quæ omnis mali quo genus humanum premittur fons & origo sunt) venia, & morbi mitigatione ac sanitatis restitutione, si paternæ ipsius voluntati hoc non displiceret. Neq̃ solus in istis precibus fuit : Sed etiam publica Ecclesiæ oratione se Deo commendari & idem pro se peti voluit, quod etiam sedulo factum est. Adhibuit quoq̃ Medici consilium, & pharmacis h̃s usus est libenti animo, quantum langven-

tis

tis co
bat,
tolli p
omni
est m
omne
peran
obrer
næ n
rum
liber
fieri p

esset,
tanta
nitati
omni
& ip
toto
Dom
ta igit
qvio,
cato,
deq̃ si
um gr
minus
missio
fusis,
tiz T

tis corporis imbecillior constitutio ferebat, quibus sperabatur morbi violentia tolli posse. Neque irritò planè conatu hæc omnia fiebant. Nam Dei auxilio ea facta est morbi remissio, ut non dubiam spem omnes conceperint de valetudine recuperanda, & longiori ipsius vita. Quamobrem & ipse dulcissimæ conjugj, Regi-*D. Regi-* næ nostræ clementissimæ injunxit, ut ite-*na Hatter* rum Hatterselebium profecta, charissimos *selebium i-* liberos juniores principes ibi relictos, quæ *ter institut* fieri posset festinatione adduceret. *it.*

Cum autem iter ingressa Regina esset, novis incrementis morbus adactus, tanta vehementia recurrit; ut Spes illa sanitatis & longioris vitæ prius concepta, omnino conciderit. Quod piissimus Rex *29. Martij* & ipse sentiens, & ex Medico intelligens, toto corde se præparavit cum ad Cœnæ Dominicæ usum, tum etiam mortem. Editæ igitur in privato cum Pastore colloquio, verè Christiana confessione de peccato, de gratia Dei recipientis peccatores, deque sibi proposita emendatione & in Deum gratitudine, si vitæ prorogaretur terminus: atque ardentissimis precibus de remissione peccatorum ad cœlestem patrem fufis, se ad Deum convertebat & ad gratiæ Thronum confugiebat, ac devoto *3. April.* animo

animo Sacramento Corporis & Sangvinis
Roma. 4. Domini nostri *IESV CHRISTI*, in
 obsignaculum justiciæ fidei, ejusdemq;
 confirmationem, & indubitatum pignus
 gratiæ divinæ & condonationis prævari-
 cationum, animam refecit, judicans illud
Cyprianus revera immortalitatis cibum, & Arrhabo-
et Dama nem futuræ vitæ ac felicitatis esse. Hoc
scenus. tempore etiam Regina revocata, sub ho-
 ram noctis decimam rediit, itinere non
 minus periculoso quam difficili terra ma-
 4. *April.* riq; confecto. Seqventi die qua memo-
 riam hujus Cœnæ Sacratissimæ celebrat
 Ecclesia, Concio in cubiculo habita est,
 in qua Rex enarrari jussit avreum &
 consolatione plenissimum hoc Christi di-
Iohan. 3. ctum: Sic Deus dilexit mundum, ut fili-
 um suum unigenitum daret, ut omnis qui
 credit in eum non pereat sed habeat vi-
 tam æternam. Qua Sententia sicut & alijs
 plurimis ex verbo Dei petitis, præsertim
 tamen Psalmo 25. & 103. quos elegerat, &
 se ipsum erexit toto morbi tempore, & ab
 alijs consolatus est. Circa quartam po-
 meridianam ejusdem diei præeunte mini-
 stro orationem Dominicam dixit: & sin-
 gulari attentione recitationem horum
 verborum Psalmi avscultavit: Miseri-
Psal. 103. cors & clemens *IEHOVA*, tardus ira,
 &

& n
 cor
 No
 bis,
 trib
 mis
 Qy
 jeci
 stre
 ter
 xta
 leip
 ma
 ma
 tun
 ver
 inc
 vo
 ob
 ses
 an
 fide
 sim
 om
 me
 itae
 Re
 el
 bu

& multus misericordia. Non in seculum
contendit, nec in perpetuum servat iram.
Non secundum peccata nostra fecit no-
bis, neq; secundum iniquitates nostras re-
tribuit nobis. ut miseretur pater filiorum,
miseretur *IEHOVA* timentium se.
Qva finita voce perspicua & firma sub-
jecit: Verum est, verum est. Qvæ po-
strema erat ipsius fidei confessio, qvam in
terris edidit. Pavlò enim post, cum iu-
xta suam petitionem è lecto levaretur, in
leipothymiam incidit, in qva cum accla-
maretur ipsi à Pastore Psalmi versus: In
manus tuas, Domine, commendo Spiri- *Psal. 35.*
tum meum, redemisti me, Domine, Deus
veritatis, & recitatio orationis Dominicæ
inciperetur, placidè in vera fide & Dei in-
vocatione tribus circiter ductis suspiriis
obdormivit, Cum vixisset annos 53. Men-
ses 9. dies 4. Regnum vero gubernasset
annis 29. ferè, relicto post se immenso de-
siderio, & luctu non solum apud illustris-
simam Reginam suosq; liberos, sed etiam
omnes horum Regnorum ordines, pluri-
mosq; alios in orbe Christiano. habet
itaq; ipse nunc præmium illud qvòd pñs
Regibus & Doctoribus ex ore Dei Dani-
el pollicetur dicens: intelligentes fulge-
bunt, ut splendor firmamenti, & justifi-
cantes

cantes multos tanquam stellæ in seculum
& in æternum : atq̃ (ut Abigail Davidi
1. Sam. 25 ait) ligata est anima Domini nostri in fa-
sciculo vitæ cum *IEHOVA* Deo suo :
ut ἐπιτελείων & Epicedion illud fidelium
Apoc. 14. qvod in Apocalypsi extat de eo canere
possimus : Beati mortui qvi in Domino
moriuntur : Etiam dicit Spiritus, qvoni-
am requiescunt à laboribus suis, opera eo-
rum seqvuntur eos. Atq̃ huc usq̃ ea qvæ
de Historia vitæ, gubernationis & mortis
nos dicturos pro temporis angustia pro-
misimus, nunc ad reliqua transeamus.

DE SECVNDO.

Prophetia qvam ex Esaia 57. Capite
recitavimus, concinnè hujc luctuo-
so tempori, & lugubri hujus Con-
cionis materiæ respondet & convenit.
Nam qvid in piorum, taliumq̃ excellentis-
simorum Heroum emigratione ex hac
mortalitate perpendendum & cogitan-
dum sit, luculenter commonstrat. Siqvi-
dem in ea duæ partes potissimum conti-
nentur & pertractantur,

- I. Querela Prophetæ de mundi & impi-
orum securitate, cæcitate, & stupidi-
tate, qva iustorum mortem & inte-
ritum,

II. C

Pro
de n

hoc
em
aut
med
indie
que
cat.
& D
orna
gistr
ana
in su

ritum, negligunt contemnunt, ne-
que ita æstimant ut oportebant.

II. Causæ quare Deus pios sæpe auferat,
& quam beatæ ac felices sint eorum
post mortem conditiones.

DE PRIMA.

Iustus perit &c.

Berioris doctrinæ & intelle-
ctus gratia considerandum
nobis in hoc Versu primum,
de quorum morte & interitu
Propheta agat. Secundo, ejus quærela
de mundo & impijs exponenda.

De Primo ipse ait: *iustus perit,* I.
hoc est: aut naturali & placida morte di- *Mēbrum*
em suum obit, mundoq; perire videtur, *hujus loci*
aut impiorum persecutione violenter è
medio tollitur, quod voce *Abad* Esaias
indicare fortassis voluit. Hæc n: plerum-
que violenter perire & interfici signifi-
cat. Vocantur autem iusti, pñ, religiosi
& Deum timentes, & multarum virtutum
ornamentis excellentes, Principes, Ma-
gistratus, aut Doctores, & viri in Christi-
ana Republica utiles, qui fiduciam non
in suis meritis, operibus, aut dignitate, Sed

C 4

in

Psal. 32.

Luce. 1.

*Iusticia
duplex.*

Roman. 3.

in solius Domini misericordia & Redemptoris $\lambda\upsilon\tau\rho\omega$ collocant, Deumq; ob id sibi placatum & propitium statuunt, Quibusq; remissæ sunt iniquitates & tecta peccata, fideq; imputata obedientia & Iusticia Christi, Quiq; serviunt Deo in sanctitate & iusticia omnibus diebus vitæ suæ, Atq; alios ad iusticiæ studium, Exemplo, doctrina & legibus invitant, exhortantur atq; adducunt.

Est n: duplex iusticia, qva in sacris literis homines iusti appellantur. Prior est iusticia fidei, qvæ non in operum nostrorum meritis consistit, sed in fili Dei obedientia, qva legem perfectè implevit, Qvæ ex gratuita Dei misericordia credentibus in iusticiam imputatur, condonatis ipsis peccatorum offensis & reatu, & acceptatis ad vitam æternam, propter eundem filium Dei fide apprehensum. Hæc est iusticia illa qva coram tribunali Dei absolvimur & consistere possumus. Qvæ admodum Apostolus tradit inqviens: justificantur gratis ejus gratia, per redemptionem factam per *CHRISTVM IESVM*, quem proposuit Deus placamen per fidem in Sangvine ipsius, ad declarandam iusticiam suam per remissionem præcedentium peccatorum &c. Et postea:
ej qvi

ej q
eum
des
mac
tore
dien
entu
prin
bitu
tus,
ipsu
sub
per
frat
enti
frag
del
ciæ
Ab

tur
cor
& t
De
& f
run
cu
tan
acl

ej qui non operatur, sed qui credit in *Roma. 4.*
eum qui iustificat impium, imputatur fi-
des sua ad iusticiam Sicut n: per contu- *Roma. 5.*
maciam unius hominis (Adami) pecca-
tores constituti sunt multi: Ita per obe-
dientiam unius (Christi) iusti constitu-
entur multi. Nam quemadmodum Iacob *Ambrosi.*
primogenituram à seipso non meritus, ha- *lib. 2. de*
bitu fratris occultatus, ejusq; veste indu- *Iacob. &*
tus, quæ optimum odore n spirabat, se- *vita bea-*
ipsum insinuavit patri, ut suo commodo *ta.*
sub aliena Persona benedictionem acci-
peret: Ita nos sub Christi primogeniti
fratris nostri, pretiosa puritate & obedi-
entia fide apprehensa, quæ odor bonæ
fragrantia est in qua Deo complacuit,
delitescere oportet, ut testimonium iusti-
ciæ à conspectu Dei & benedictionem
Abrahæ promissam referamus.

Altera iusticia quæ ex fide nasci-
tur, & iusticia bonæ conscientia hæc in-
commodè dici potest, est veluti fructus
& testimonium fidei nostræ ac iusticiæ à
Deo nobis imputatæ, quia Deo obedire
& servire, secundum normam mandato-
rum ipsius, & omnia delicta pugnancia
cum lege Divina vitare studemus, mili- *1. Timo. 1.*
tantes bonam militiam, & retinentes fidem
ac bonam conscientiam, veræq; dilectio-

nis opera proximo exhibentis. unde Pro-
pheta veluti per interpretationem, qui-
nam sint quos justos vocavit exponens
addit: *Viri misericordiae colliguntur*, hoc
est, Misericordes, benigni & benefici ho-
mines, qui fidem & justiciam suam, benefi-
centia, misericordia, & dilectione erga
omnes testantur. Hanc justiciam ut Domi-
Math. 5. nus à nobis requirit cum ait: Sic splende-
at lux vestra coram hominibus, ut videant
opera vestra bona, glorificentque patrem
vestrum qui est in coelis: ita qui eam non
possident, etiam priore illa carent, & tan-
quam hypochritæ & prophani à regno
Dei arcentur & excluduntur. Non enim
Math. 7. omnis, ait, Veritas, qui dicit mihi Domine,
Domine, intrabit in regnum coelorum, sed
qui facit voluntatem patris mei qui in coe-
lis est, ñs verò qui hanc non fecerint pav-
lo post se dicturum minatur: nunquam
novi vos, abscedite à me omnes qui ope-
ramini iniquitatem.

Vt autem quæ hactenus tradita
sunt, nostro usui & instructioni magis in-
serviant, colligenda nobis hinc sunt do-
ctrina, Consolatio & admonitio.

I. **DOCTRINA** est quod nemo
coram Deo justus sit propria justicia aut
operibus Legis; Quemadmodum Paulus
docet

doce
caro
alien
Legi
sed n
impu
dum
fuit.
nuit,
nost
ne fi
tur,
(cum
tus d
omni
subir
nunc
qua i
profi
amus
niam
fide i
asser
cit pe
in eo
& or
pecc
ex o
ipsi in

docet inqviens: Ex operibus legis nulla *Roman. 3.*
caro justificabitur in conspectu ejus: sed
aliena, nimirum Christi, quæ est perfecta
Legis impletio à Christo quidem facta,
sed nobis credentibus gratuito donata &
imputata. Sumus n: nos justì ad eum mo-
dum coram Deo, quo Christus peccator
fuit. Nam is ut Personam nostram susti-
nuit, causamq; suscepit quo ipsi crimina
nostra imputarentur & reus nostro nomi-
ne fieret, ac tanquam peccator judicare-
tur, non ob propria sed aliena delicta
(cum peccatum non fecerit, nec sit inven-
tus dolus in ore ejus, purusq; ac mundus *1. Petri. 1.*
omnis culpæ expers extiterit) pœnasq;
subiret nobis non sibi debitas: Ita justì
nunc sumus in ipso, non qvalitate ali-
qua in nobis hærente, vel actione à nobis
profectâ quasi operibus nostris satisfaci-
amus judicio Dei, sed imputatione. Quo-
niam censemur justì Christi justiciâ quam
fide induimus, Illud est quod Scriptura
asserit: Eum qui non novit peccatum fe- *2. Cor. 5.*
cit peccatum, ut nos fieremus justicia Dei
in eo, id est Christus qui planè ἀναμάρτητος
& omnis criminis expers fuit, factus est
peccatum sive peccator pro nobis, nempe
ex omnium nostrorum scelerum reatu,
ipsi imputato, ut nos fieremus justì apud
Deum

Deum ejus justicia. unde Augustinus:
nostra delicta sua delicta fecit, ut suam
justiciam nostram faceret.

Deinde & hoc ex præcedentibus
discimus, quod ut gratuito sine omni no-
stro merito justificamur, ex solâ Dei gra-
tia: ita fides unicum illud medium sive in-
strumentum est quo justiciam hanc quæ
coram Deo valet, consequimur & appræ-
hendimus, veluti Apostolus utrunq; con-
Ephes. 2. jungit, scribens: Gratia estis servati per
fidem, idq; non ex vobis, Dei donum est,
non ex operibus, ne quis glorietur. Et,
Galat. 2. scimus non justificari hominem ex operi-
bus Legis sed per fidem Iesu Christi, &
nos in Christum Iesum credimus, ut justi-
ficaremur ex fide Christi & non ex operi-
bus Legis, propterea quod non justifica-
bitur ex operibus legis ulla caro.

II. *CONSOLATIONEM* quoq;
suppeditant hæc nobis uberrimam, ad-
versus peccatorum nostrorum gravita-
tem & multitudinem, & indignitatis pro-
Oratio: 1. priæ horrores. Quid enim, inquit Bern-
omniū sã. hardus, potest esse omnis justicia nostra
etorum. coram Deo? Nonne juxta Prophetam
Esaï. 64. velut pannus menstruatæ reputabitur?
& si districtè judicetur injusta invenietur
omnis justicia nostra & minus habens?

Qvid

Qvid
ipsa
justic
orbis
minat
turba
hilom
are ap
pecca
sumu
& dil
hærec
cessar
coran
imme
merit
gnos
reden
ex me
vit u
firmâ
rem n
omni
sticia
pro
tisve
nia p
enori
sicun

stinus :
t suam
entibus
ni no-
ei gra-
sive in-
ne quæ
appræ-
q; con-
rati per
um est,
ur. Et,
operi-
isti, &
t justi-
operi-
istica-
qvoq;
m, ad-
gravita-
tis pro-
t Bern-
nostra
phetam
ibitur ?
enietur
abens ?
Qvid

Qvid ergo de peccatis erit, quando ne
ipsa quidem pro se poterit respondere
justicia? Cum itaq; hac de causa premit
orbis & orcus, premit corpus, ira Divina
minatur, Diabolus insidiatur, Conscientia
turbatur, cogitemus Spiritum Sanctum ni-
hilominus nos credentes justos pronunci-
are apud Prophetam, hoc est, absolutos à
peccato, ornatos justitia qua justi revera
sumus & censemur, adeoq; Deo acceptos
& dilectos in dilecto, atq; in filios ad vitæ
hæreditatem adoptatos. Hæc enim tria ne-
cessario requiruntur, ut aliquis justus sit
coram Deo. Cogitemus quoq; hæc tam
immensa beneficia, nullis nostris operibus,
meritis aut dignitate comparari: Sed indi-
gnos ac gratis nos servari & justificari per *Roma. 3.*
redemptionem factam per Christum Iesum
ex merâ Dei gratia, quæ ibi superabunda-
vit ubi avctum est peccatum, modò fide *Roma. 5.*
firmâ misericordiam divinam & Mediato-
rem nostrum amplectamur. Si quidem hæc
omnia locupletissima documenta sunt, ju-
sticiæ donum, & salutis hæreditatem, non
pro meritorum aut dignitatis indignita-
tisve ratione distribui, Sed gratuito om-
nia per fidem dari, nulliusq; tam atrociam &
enormia esse delicta, quin (apostolo teste) *Heb. 4.*
si cum fiducia ad thronum gratiæ accedat,
con-

consequatur misericordiam, & gratiam inveniat ad opportunum auxilium.

Nevtiqvam igitur tibi ob indignitatis tuæ magnitudinem, aut scelerum enormitatem cum Caino de venia desperandum, sed potius in fide cum Bernardo dicendum statuas: Meum meritum miseratione Domini: non planè sum meriti inops, quamdiu ille non fuerit inops miserationum. Quid si misericordiæ Domini multæ, multus ego peræqvè sum in meritis. Quid enim si multorum mihi conscius sim delictorum, nempe ubi abundavit delictum, ibi superabundavit & gratia. Et, si misericordiæ Domini ab æterno usq; in æternum, ego quoq; misericordias Domini in æternum cantabo: Nunquid iusticias meas? Domine memorabor iusticiæ tuæ solius, ipsa enim est & mea, nempe factus es mihi tu iusticia à Deo. Propterea obnixè cum propheta clamantes: Non intres in iudicium cum servo tuo Domine, totâ humilitate ad misericordiam recurramus, quæ sola potest salvare animas nostras.

III.

ADMONEMVR præterea ex priorum tractatu ad salutem & iusticiam consequendam non sufficere, quòd quis in externo Ecclesiæ cœtu degat, aut de historicâ fide & noticiâ, gloriatur, vel sanctita-

titate
Bacch
quæ
quæ
nullu
etion
saluta
vamu
bonæ
test,
Nam
putris
Quan
de mi
ego o
meam
per op
gat, &
cerâ
diose
illis, re
luntat
abolu
tates,
in mu
lam es
in vita
iustmo
utilita

Et tatem & Curios simulet, cum tamen
Bacchanalia vivat, carnisq; libidini ad
qvævis vitia & flagitia perpetranda, obse-
qvium, Deo vero nullam obedientiam,
nullum timorem, nec proximo veræ dile-
ctionis officia præstet. Siqvîdem viva &
salutaris fides qvâ solâ justificamur & sal-
vamus, novæ obedientiæ studio, justiciâq;
bonæ conscientiæ non magis carere po-
test, qvam ignis calore, vel sol lumine.
Nam arbor bona, bonos fructus profert, *Matth. 7.*
putris verò arbor malos fructus gignit.
Qvamobrem divus Iacobus scribit: osten- *Iacob. 2.*
de mihi fidem tuam ex operibus tuis, &
ego ostendam tibi ex operibus meis fidem
meam. Nam fides per charitatem ita sem- *Galat. 5.*
per operatur, ut Deum super omnia dili-
gat, & rectâ pietate colat: proximum syn-
cerâ dilectione complectatur, divina stu-
diosè servet & faciat mandata: omnibusq;
illis, resistat summo conatu, qvæ Dei vo-
luntati & gloriæ adversantur, ut sunt, Di-
abolus, peccatum & omnis generis impie-
tates, qvibus Satanæ regnum promovetur
in mundo. unde concludere licet, ibi nul-
lam esse veram aut justificantem fidem, ubi
in vitæ actionibus & moribus, nulli huj-
usmodi fructus conspiciuntur. Qvæ enim
utilitas, fratres mei, ait Apostolus, Si fi-
dem

- Iacob. 2.* dem dicat aliquis se habere, opera verò non habeat, num potest fides illa eum servare? Fides si opera non habeat, mortua est per se. Fieri ergo nequit ut Deo placeant, aut regnum cœleste ingrediantur, qui membra sistunt serva impuritatis & iniquitatis, ad patrandum peccatum: vel iusticiam fidei possideant, qui iusticia bonæ conscientiæ carent, & pœnitentiam seriam non agunt, membraq; iusticiæ serva ad sanctimoniam & obediendum Deo in posterum non sistunt. Hisce enim polluta est & mens & conscientia: Deum profitentur se scire, sed factis negant, quum sint abominandi & immorigeri, & ad omne opus bonum reprobi. Veniet itaq; quemadmodum Christus minatur, Dominus illorum, die quo non expectant, & hora quam non noverunt, & separabit eos, scilicet ab electorum numero, partemq; eorum ponat cum hypochritis, ubi erit fletus & stridor dentium. Resipiscite igitur, & quærite Dominum dum inveniri potest, invocate eum dum propinquus est: Derelinquat impius viam suam, & vir iniquus cogitationes suas, revertaturq; ad *IEHO.*
- Zachar. 7.* *VAM.* iudicium verum iudicate; & misericordiam quisq; facite cum fratre suo, viduamq; & pupillum, advenam & pauperem

rem
q; fr
Sed r
indui
Deum
moni
lati, a
jus &
re qu

conf
quer

ju

riò
impi
stup
vasa
salut
mor
glig
æsti
pñ n
alñ
care

rem

verò
a ser-
ortua
place-
r, qui
liqvi-
ulti-
bonæ
seri-
va ad
n po-
ita est
fiten-
n sint
omne
qvem-
nus il-
hora
scili-
orum
tus &
r, &
otest,
Dere-
iqvus
EHO-
mise-
io, vi-
avpe-
rem

rem ne opprimatis, præterea malum quis-
q; fratris sui ne cogitetis in corde vestro:
Sed renovamini spiritu mentis vestræ, & *Ephes. 4.*
induite novum hominem, qui secundum
Deum conditus est, ad justiciam & sancti-
moniam veram, ut sanguine agni immaculi-
lati, à peccatis mundati & justitia donati,
jus & hæreditatem filiorum Dei obtine-
re queatis.

SECUNDVM quod in hoc versu *II.*
considerandum monuimus, est prophetæ *Mëbrum*
querela de mundo, & impñs, nam ait: *hu jus loci*

*justus perit, nec est quisquam qui repo-
nat corde, & viri misericordiæ con-
gregantur, nec est qui intelligat, &c.*

Audimus enim hoc loco quam se-
riò Propheta conqueratur de mundi &
impiorum summa cæcitate, securitate &
stupiditate, quæ justorum & piorum, qui
vasa misericordiæ Dei & organa utilia ac
salutaria Ecclesiæ & Reipub. fuerunt,
mortem & fata, cum sua significatione ne-
gligunt, contemnunt, neq; ita ut par erat
æstimant. *justus* (inquit) *perit*, hoc est,
pñ moriuntur, aut Evangelñ Doctores &
alñ Evangelio obedientes rapiuntur in
carceres, torquentur & interficiuntur.

D

Nec

Nec est quisquam qui reponat corde, id est,
nemo est qui ob id dolore afficiatur, aut
ea diligentia qua oportebat hoc æstimet
& perpendat. nemo omen considerat:
aut quod sit singularis Dei poena & ventu-
ri mali, futurarumq; calamitatum prænun-
cium sive præsagium, cogitat, quod De-
us illustres homines & pietate virtutumq;
ornamentis præclaros viros, præter expe-
ctationem in medio ætatis flore & cursu,
dum adhuc naturalis vitæ terminus pro-
cul abesse videtur, plurimisq; prodesse po-
tuerunt, & quidem sæpe eo tempore, ubi
eorum opera & consilia maximè necessaria
sunt, abripiat & è vivis tollat. *Et viri mi-*
sericordes congregantur, Scilicet per mor-
tem, à Deo ad populum suum, corpore in
sepulchrum, anima in cœlestem patriam
Sapient. 3. & manum Dei, ubi non tangit eos tor-
mentum, *Nec est qui intelligat,* causas, vi-
delicet, quare id fiat, aut quid Deus in
animo habeat dum hæc facit.

Observandum igitur nobis in hac
Querela. Primum quanta sit hominum
prophanorum cæcitas & securitas, quod
videlicet non moveantur justorum &
prælustrium Virorum morte, neq; irati
Numinis poenas aut supplicia metuant,
nec

nec a
ubi i
gno
Siqu
cum
sibi c
alia
nent
fere
thar
tur,
Et
veb
qvo
tus
vid
Sol
mo
de
ter
sec
sta
ter
lun
tè
no
Q
un
ra

id est, nec animadvertant, Si justus vix servetur, 1. *Pet.* 4.
r, aut ubi impius comparebit: aut si in viridi li- *Luce.* 23.
stimet gno hæc contingant, quid in arido fiet?
derat: Siquidem non putant suam rem agi, paries
ventu- cum proximus ardet, piorumque mortem
ænun- sibi ominosam esse: Sed eam, ut & omnia
d De- alia indicia ac signa iræ Divinæ atque immi-
tumque nentium poenarum, spernentes, sulcque deque
expe- ferentes, in peccatis stupidi, veluti Le-
cursu, thargo laborantes, dormiunt & delitiantur,
s pro- piosque odio vatiniiano prosequuntur. *Psal.* 10.
se po- Et securi dicunt in corde suo: non mo-
re, ubi vebimur à generatione in generationem,
effaria quoniam non eveniet nobis malum, obli-
ri mi- tus est Deus, occultavit faciem suam, non
mor- videbit in seculum. Quia neque ab exortu *Psal.* 57.
ore in Solis, neque ab occidente, nec à deserto
atriam montium quicquam est metuendum. un-
s tor- de non mirum est Prophetam tam gravi-
as, vi- ter conqveri de tanta mundi impietate &
eus in securitate, præsertim cum hæc semper fa-
cta sint, atque nostra ætate etiamnum jugi-
ter fiant. Si enim ad præsens hoc secu-
lum oculos, mentemque convertimus, cer-
tè si in eo vixisset *Esaias*, nihil potuisset de
nobis, nostrisque moribus aptius proferre.
Quod ut manifestum evadat operæpreti-
um esse judico, paulò diligentius conside-
rare, cum modum, quo Deus nos peccati
D 2 nostri

nostri & iræ suæ admonet, tum etiam quomodo homines Divinas admonitiones excipiant, vitamq̃ instituant.

I. Nam cum Divina bonitas & clemencia, nolit mortem peccatoris, neq̃ in
Ezech. 33. perditionibus nostris delectetur: Sed vi-
Tobie. 3. ta in voluntate ejus sit: Non quoties peccant homines sua fulmina mittit, verum verbo & signis Deus se offensum, poenasq̃ de nobis sumpturum antea præmonet & denunciat, ut sit nobis resipiscendi spatium, & diligentiores excubias agamus, de-
Luca. 21. precantes, ut digni habeamur, qui effugiamus ista omnia quæ eventura sunt, & consistamus coram filio hominis.

Primum enim quotidie prædicatione verbi Spiritus Sanctus arguit mundum de peccato, & nos nostrorum scelerum admoneri facit: Deumq̃ justum judicem esse, qui irascitur omni die impio (ut David canit) Et nisi conversus fuerit, eum gladium suum acuisse, arcum suum tetendisse & parasse illum, ejq̃ parata vasa mortifera, & sagittas ad perdendum.

Zachar. 7. Præterea cum homines, ut Zacharias queritur, attendere renuant, & scapulam suam dent averfam, aures suas aggravent, & cor ponant instar Adamantis, ne audiant Legem & verba quæ misit IE-

HOVA

HO
stror
imm
inusi
qvæ
scrip

sunt
tem
irati
olin
atro
hon
mer
tâ c
coel
ciur
ora
clip
lam
nav
lo
nes
par
lor
pro
sec
av
qv

HOVA in spiritu suo, per manum mini-
strorum, de sua ira adversus peccata, &
imminentibus poenis, Deus concionatur *Ira Dei* vi
inuitatis signis, prodigijs & portentis, *na signa*
quæ tamen in duplici potissimum sunt di-
plicia.
scrimine.

Quædam enim signa simpliciter
sunt σημάτωκα & minantia, quæ impieta-
tem non puniunt, sed solummodo Deum
iratum significant, atrocibusq; poenis
olim venturis, aut jamjam impendentibus,
atrocia delicta plectenda minitantur, nisi
homines maturè ad Deum, & sanio-
rem mentem redeant. hujus generis signa, tan-
tâ copiâ proximis annis apparuerunt, in
cælo, aëre, terrâ, & adhuc in dies conspi-
ciuntur, ut enumerantem prius dies quam
oratio deficiat. Qvis enim recensebit Ec-
clipses utriusq; luminaris, Cometas, Stel-
lam novam, inuitatos ignes, & chasmata,
naves bellicas, exercitus armatos in Cœ-
lo visos, mirabiles Syderum conjunctio-
nes & oppositiones, pluvias sanguineas,
partus monstri-feros, aquam sanguine co-
loratam, aliâq; infinita propemodum
prodigia & portenta, quæ orbis præsentis
seculo vidit? Istis igitur omisis, unum
aut alterum ex eis saltem consideremus,
quæ in hisce Regnis nuper facta, sua no-

vitae peccandi licentiam & securitatem
animis nostris excutere, timoremq; incu-
tere, meritò deberent, Cum Deum impie-
tate nostra multiplici offensum, supplicia
meditari adversus nos gravissima, nisi re-
sipuerimus, certissimo testimonio osten-
dant. Non enim fuisse ἀσχυροῦς admiran-

Anno 87. dum illud hanc coronâ, & antiquis cha-
racteribus Gothicis insignitum, quod su-
periori anno in Norrigiâ captum est, expe-
rientia fortassis didicimus. Accedunt
etiam inusitatae, horrendae & propemo-
dum continuæ tempestates, superiore ho-
minum memoria, pene inauditæ: Partus
monstruosi & præternaturales, qualis ille
erat, qui tempore jejuni quadragenarij

Anno 88. (ut vocant) hoc anno Othoniæ in lu-
cem editus brachijs pedibusq; carens, Et
lavacro regenerationis tinctus est, Pñs-
simo Rege cui nunc exequiarum justa
mœsti facimus, in ea urbe Præsente. Quo
divinâ providentiâ absq; dubio significa-
re voluit, maximam partem generis hu-
mani, ita vitam traducere, quasi nec ma-
nus haberent ad faciendam Dei volunta-
tem, & misericordiam exhibendam pro-
ximo, nec pedes ad ambulandum in veri-

Roma. 6. tate Domini, cum peccatum regnet in
mortali ipsorum corpore, ut ei obediant
in

in su
renc
aspe
ultir
Qvi
man
grec
& in
secu
igne
loq
vils
jus.
& c
agr
ris
terr
ctar

pro
cio
run
noi
tre
pu
nis
loc
Ca
co

in suis cupiditatibus. Quid referam hor-
rendum illud tonitru & fulgur, quod in
asperrimâ brumâ auditum & visum est,
ultimo die Decembris, superioris anni? *Anno 87.*
Quid igneam illam crucem Cœlo flam-
mante ab Oriente, super hanc urbem pro-
gredi vigilibus conspectam? Hæc omnia
& infinita alia testantur ob malitiam &
securitatem hominum, succensum esse
ignem in furore Dei, (quemadmodû ipse
loquitur) Qui ardebit usq; ad Inferni no- *Deut. 32.*
visima, devorabitq; terram & fructus ej-
us. ut consumentur super homines mala:
& combusti reddantur fame & comesti
ægritudine calidâ & amarâ excisione, fo-
ris grassetur gladius: in cubilibus vero
terror, in juvenes juxta ac virgines, in la-
tantes atq; canos.

Nunc ad alterum genus signorum
progrediamur, quibus Deus nobis con-
cionatur, Quæ non solum σημάδια: Ve-
rumetiam τιμωρήματα sunt, utpote quæ
non tantum denunciant & testantur pa-
trem cœlestem iratum esse, sed & simul
puniunt, & mortalium peccata justis pœ-
nis ulciscuntur, ut sunt bella quæ ubiq;
locorum ardere nunc avdimus, Annonæ
Caritas, fames, pestis, morbi novi & in-
cogniti, & omnis generis afflictiones &

calamitates, quibus mundus ob enormia delicta visitatur & castigatur. Horum nec nos expertes viximus, præteritis annis, neq̃ hodiernâ die omnino sumus. Nam ut pestem, morbos Epidemicos & reliqua taceam, videmus secundum *Prophetarum* vaticinia, ob detestandam *no-*
Iohan. A. stram ingritudinem & enormia flagitia
80. *Kal.* colligi sive deficere pisces maris, mærere
Octob. piscatores, & lugere omnes projicientes
Adolp. A. in aquas hamum. Sentimus etiam maxi-
86. *Kal.* mo cum dolore hoc signo iræ Divinæ,
ijdem. cujus Propheta noster in textu meminit,
Magn. A. nos à Deo punitos. Postquam enim intra
1584. octennium Principes multos de familiâ
Anna 85. Regiâ hisce Regnis conjunctissimos è sta-
Kalend. tione hujus vitæ evocavit, ut *IOHAN-*
Octobris. *NEM & ADOLPHVM* patruos
August. Regis: *MAGNUM* germanum fratrem,
A. 1586. *ANNAM* Sororem: *AVGVSTVM*
11. *Febru.* Sororiû: *ELIZABETHAM* fratricam:
Elizabet. *ELIZABETHAM* Socrum, *ELI-*
Reg. mat. *ZABETHAM ADOLPHI* filiam,
A. 86. 14. ejusdemq̃ filium *FRIDERICVM* &
Octobris. alios, tandem p̃hsimi & clementissimi
Elizabet. Regis, patris patriæ & Domini nostri fu-
Adol. fil. nere & immaturo obitu, se nostris scele-
An. 87. ribus gravissimè offensum, & vindictam
Frid. Ad. de nobis sumpturum declaravit & mina-
Fil. 1587. tus

tus el
Regi
cipes
Esaia
Iuda
nis &
judic
nem,
& co
cipes
ros.
irati
magi
fune
agen
stro
nec
tur c
meli
sunt
ro co
nissi
ætat
tame
Sapi
grat
prol
tia, a
long

tus est. Nam propter prævaricationem
Regionis, inquit Solomon: multi Prin- *Prov. 28.*
cipes ejus. Sicut etiam Dominus apud *Esaia. 3.*
Esaia propter hanc causam minatur, à
Iuda se ablaturum omne fulcimentum pa-
nis & aquæ, fortem & virum bellicosum,
judicem & Prophetam, & divinum & se-
nem, quinquagenarium & honorabilem,
& consiliarium, atq; daturum pueros Prin-
cipes eorum & dominaturos illis pue-
ros. Quibus verbis etiam si Scriptura
irati Numinis signum, peccatiq; poenam
magnorum virorum & piorum Principum
funera esse ostendit, tamen Deo gratias
agendæ sunt, quod de Serenissimo no-
stro designato Rege intelligi non possint
nec debeant. Nam Propheta non loqui-
tur de his qui pueri sunt ætate, & indies in *Christia-*
melius proficiunt, Sed de his qui pueri *nus III.*
sunt sensu, de quibus aliàs ait: Væ pue-
ro centum annorum. Noster vero Sere-
nissimus Princeps & Dominus, licet per
ætatem nondum ex Ephæbis excesserit:
tamen (ut superius quoq; meminimus)
Sapientia, virtutum incrementis ætate &
gratia apud Deum & homines quotidie
proficit: ut ætatem sapientia & pruden-
tia, annos virtus & excelsa ingenii indoles
longè superet, omniumq; admirationem

& oculos in se convertat. ut hinc vere illud
Eccles. 4. locum habeat: Melior est puer sapiens,
Rege sene & stulto, qui admonitionem
nescit recipere amplius.

II.

*Quomodo
homines
excipiant
Dei admo-
nitiones.*

Joel. 2.

Quamvis autem ita varijs modis
verbo & signis, atq; immaturâ justorum &
præsertim illustrissimi patris patriæ mor-
te, Divina bonitas ad poenitentiam nos
invitet, deq; peccatis nostris, irâ Dei ac-
censâ & imminentibus malis ac cladibus,
seriò admoneat: Quotus quisq; tamen est
qui hoc corde recolligit? Quotus quisq;
est qui intelligit? Quis est qui terretur, &
sicut Propheta loquitur, non vestimenta
sed cor suum scindit, & ad *IEHOVAM*
convertitur in jejuniis, fletu & planctu,
veluti fecerunt Ninivitæ? Væ securitati
nostræ.

Principiò cum sparsus esset ru-
mor de Serenissimi nostri Regis obitu,
multi hanc obscura ediderunt luctus
indicia, ita ut Spes aliqua de conversione
& emendatione illorum fuerit, verum ut
apud multos luctus nunc concidisse, &
propemodum oblivioni traditus videtur:
ita poenitentiae & pietatis cogitationes ac
studia apud eosdem langvefacta, utinam
non omnino extincta, conspiciamus. Quis
enim est qui Spiritu contrito reputat hoc
pæ-

poen
nost
erat
tum
Rej
præ
cala
imp
seric
iræ
rasq
cor
nec
fern
gun
illo
Sicu
tus
bus
bibe
tes,
No
dum
nes
cun
vide
posi
& v
negl

poenam esse ingratitude & flagitiorum
nostrorum? Qvis ea diligentia qua par
erat æstimat & perpendit tanti Regis obi-
tum, quo alienissimo tempore Ecclesiæ &
Reipub. subtractus est, prodromum &
prænuncium esse iræ Divinæ, poenarum &
calamitatum, quæ ob peccata hisce regnis
impendent? tantum abest ut homines
serio poenitentiam agant, aut conspectu
iræ ac judicij Divini expavescant, futu-
rasq; clades metuant. Imo maxima pars
eorum ita vitæ rationes instituunt, quasi
nec Deus aliquis scelerum vindex, nec in-
fernus ullus esset: atq; ita ætatem transi-
gunt, ut apertè demonstrent se in ultimo
illo seculo vivere, de quo Dominus ait:
Sicut erant Dies Noe: ita erit & adven- *Matt. 24.*
tus filij hominis: Sicut enim erant in die-
bus qui præcesserunt diluvium, edentes
bibentes uxores ducentes & nuptum dan-
tes, usq; ad diem eum quo ingressus est
Noe in arcam: Et non cognoverunt usq;
dum venisset diluvium & sustulisset om-
nes: ita erit Adventus filij hominis. Quo-
cunq; enim oculos convertas, quid aliud
vides? quam mundum totum in malitiâ *1. Ioha. 5.*
positum, homines securè & impiè Deum
& verbum ejus contemnere, Sacramenta
negligere: ministros odisse, persequi, de-
ridere,

ridere, calumniari, omnem pietatem con-
culcare, horrendis dejectionibus & per-
juris, Sanctissimum Dei nomen prophane-
re, maioribus immorigeros esse, odio,
invidia, inimicitis adversus se invicem fla-
grare, homicidia impune propemodum
perpetrare, propudiosas libidines & lu-
xurias sectari, scortari, adulterari, noctes
atque dies ingurgitationibus Epicureis in-
dulgere: proximum in omnibus defra-
dare & expilare, mendacis & calumniis
deformare. Breviter, omnis impietas co-
usque progressa est, ut haud altius ascende-
re posse videatur, & homines in peccatis
securi in utramque aurem stertunt. unde
commodissime de nostro seculo usurpari
potest illud Apostoli: Non est justus ne
unus quidem, non est qui intelligat, non
Roma. 3. est qui exquirat Deum: Omnes deflexe-
runt simul inutiles facti sunt, non est qui
exerceat bonitatem, non est usque ad unum.
Sepulchrum apertum guttur eorum, lin-
guis suis ad dolum usi sunt: Venenum
aspidum sub labiis eorum. Quorum os
diris & amarulentiâ plenum est, veloces
pedes eorum ad effundendum Sangvinem,
contritio & calamitas in vultibus eorum, &
viam pacis non cognoverunt.

SECVN-

prop
egin
locc
cavi
min
iran
cia
con
non
iter
ria
præ
eis
ne
& se
nati
sæ
nati
ver
vin
om
pen
rit,
ab a
que
hab
bon

SECUNDO, Sicuti haftenus ex prophetæ qverela, de mundi securitate egimus: Sic etiam observandæ nobis hoc loco fuerint, hujus impñssimæ securitatis causæ præcipuæ, unde nimirum fiunt homines tam cæci, stupidi & ἀπληγικοίτες, ut iram & minas Dei, omniāq; signa & indicia venturæ pœnæ & futuræ damnationis contemnant, susq; deq; ferant & negligant, non secus ac si per oblivionis campum iter haberent. Licet autem hujus rei variorum & multiplices causæ sint, tamen nos præcipuas solum breuiter attingamus, ut eis cognitis, facilius nobis præcaveamus, ne à Deo nos abalienatos, somno peccati & securitatis obruant, & certissimæ damnationi involvant. Sunt autem hæ causæ cum in nobis, tum extra nos.

1.
Causæ securitatis in nobis.

In nobis est peccatum originale & naturæ nostræ vitiositas, quæ ut à Deo averti, & ad omnia bona quæ voluntati divinæ congruunt inepti & inhabiles: ita ad omnia mala plus satis proclives & propensi sumus, ut non immeritò Moses dixerit, figmentum cordis humani prævum esse ab adolescentiâ suâ: & paulus: se novisse quod in se hoc est carne suâ bonum non habitet. Veluti enim ignis ab his qui carbonariam excercant in pyram lignorumq; conge-

Genes. 8.

Roman. 7.

congeriem injectus, licet sedulo humo ob-
struitur & contegitur, tamen intus serpit
& furit, ligna q̄ lambens comburit, & nunc
hic nunc illic erumpit, & si uno loco in-
gesta & imposita terra oppressus & quasi
suffocatus fuerit, alio statim exitum flam-
mis sibi sternit: Sic peccatum originale in-
tus in corde latens, omnes facultates ho-
minis, internas & externas vitiat & cor-
rumpit: & ad quævis mala stimulat & ac-
cendit: neq̄ unquam ea diligentia reprimi-
tur, quin instar ignis intus furentis, flam-
mis pessimarum cupiditatum interdum e-
rumpat in actus, & in varia scelera & vitia
se se exoneret. unusquisq̄ enim, ait Apo-
stolus, tentatur, sive ad malè agendum so-
licitatur, dum à propriâ cupiditate abstra-
hitur & inescatur: Quæ ubi concepit, pa-
rit peccatum: peccatum verò peractum
progignit mortem. Hæc itaq̄ naturæ vi-
tiositas & originalis corruptio, prima caus-
sa est, qua non tantum, ut ille canit:

Jacob. 1.

*Mortales vitium penitus labuntur in
omne*

*Præcipites, quoniam facilis via ducit
ad ipsum,*

*Hoc quia vel nobis jam tum nascenti-
bus hæret:*

Sed

Sed
dunt
agan

con
hom
geni
robo
pecc
re.

est,
nec
ant:
da in
ut v
lis q
tene
pelle
qvo
lesac

mus
us n
Nar
suis
tific
cate
refr
corp

Sed etiam in peccatis cæci & securi red-
duntur, ut nullo *DEI* metu aut timore
agantur vel invitentur ad pœnitentiam.

Vnde tandem delinqvendi prodit *Peccandi*
consuetudo, quæ naturæ vires induens, *consuetu-*
hominum securitatem & malitiam, à con-
do,
genitâ illa corruptione profectam, ita cor-
roborat & adavget, ut non possint non
peccare, atq; in contumaciâ sua persevera-
re. Verissimum siquidem illud Augustini
est, dum consuetudini non resistitur fit
necessitas, sensus obdurat ne mala vide-
ant: mentes indurat ne mala terreant, cor-
da inescat ut fœda placeant, vires enervat,
ut victæ jaceant. Quare Propheta de il-
lis qui inveterata consuetudine vitiorum
tenentur, ait: nunquid mutabit Æthiops
pellem suam, & pardus maculas suas? vos
quoq; poteritis benefacere, assveti ad ma-
lefaciendum?

Ne itaq; hæc nobis eveniant, nec pri-
mus hic securitatis & scelerum consiliari-
us nobis obsit, duo imprimis agenda sunt.
Nam primò vetus ille homo noster cum
suis concupiscentiis crucifigendus & mor-
tificandus est, auxilio Spiritus sancti invo-
cato, & pravarum cogitationum impetus
refrenandi & extingvendi, ut enervetur
corpus peccati, ne posthac nos serviamus

ej,

Coloss. 3. ej, sed induamus novum hominem, qui
renovatur ad agnitionem secundum ima-
ginem ejus qui condidit ipsum. Deinde si
lapsi fuerimus non diu inhæreamus sordi-
bus flagitiorum nostrorum, nec differa-

Syrach. 5. mus converti ad Dominum, nec diem
ex die periculosa procrastinatione ducamus;
verum statim dum vulnus adhuc re-

Psal. 51. cens est, corde contrito & spiritu humili-
ato, quæ sacrificia sunt Deo acceptissima,

Libro. 1. ad Mediatorem nostrum Iesum Christum

Epistola- in verâ conversione & fide accurramus, &
propositâ vitæ morumque emendatione
supplices veniam petamus. Primus enim,
ut Cyprianus docet, felicitatis gradus est
non delinquere: Secundus, delicta co-
gnosceret: illic currit innocentia integra &
illibata quæ servet: hîc succedit medela
quæ sanet.

2.
Car. secu- Extra nos securitatis causæ varix
ritatis. ex- sunt in Deo, in Diabolo, in mundo, & sce-
tra nos. lerum impunitate.

I. Si Deum respicimus, immensâ ipsius
misericordiâ, bonitate, & longanimitate,
Roman. 2. quæ ad resipiscentiam nos allicit & pater-
nè invitat, ad prophanam peccandi secu-
ritatem confirmandam pessimè abutimur.
Tanta est naturæ nostræ pravitas, ut quod
ad medicinam & salutem ordinatum est,

nos

nos
dam
dum
cens
los
num

ton

Syr

ne p

& q

pati

lis n

mul

ma

rum

misc

scel

ras

die

& q

tem

fent

jus

igno

tian

de

in c

De

n, qvi
m ima-
inde si
sordi-
differa-
diem
duca-
huc re-
humili-
issima,
ristum
mus, &
latione
enim,
dus est
ta co-
egra &
medela
variz
& sce-
a ipsius
nitate,
pater-
li secu-
timur.
quod
um est,
nos

nos protervè ad morbi incrementa &
damnationem usurpemus. Quemadmo-
dum Ecclesiastes graviter conqueritur, di-
cens: Quia non profertur citò contra ma- *Eccles. 8.*
los sententia, absq; timore ullo, filij homi-
num perpetrant mala.

Verum ut hujc pesti paratum antido-
ton habeamus, oculis nostris proponamus
Syracidis dictum, illudq; digna æstimatio- *Syrac. 5.*
ne perpendamus. Ne dixeris, ait, peccavi,
& quid mihi acerbum accidit? Dominus
patiens est non te dimittet. De venia ne
sis nimium securus, ut peccata peccatis cu-
mules, ac ne dicas misericordia ejus pluri-
ma est, multitudinem peccatorum meo-
rum mihi ignoscet. Tam enim ira quam
misericordia ab eo properabit, ac super
sceleratos furor ejus requiescet. Ne disse-
ras converti ad Dominum, nec diem ex
die ducas, nam subitò ira Domini erumpet,
& quum securus eris profligaberis, atq; in
tempore ultionis peribis. Cuj Paulus con-
sentit dicens: An copiam benignitatis ej-
us & tolerantie ac lenitatis contemnitis?
ignorans quod benignitas Dei ad poenite-
tiam te allicit, sed pro duritiâ tua & cor-
de resipiscere nescio, thesaurizas tibi iram
in diem iræ, & declarationis justi judicii
Dei, qui reddet unicuiq; secundum opera

E

ipso

ipſius. Huc etiam facit pulcherrimum Auguſtini dictum, diligenter meditandum, ne juſticiæ Divinæ ſepoſito metu, miſericordiæ ſpe, in malis roboremur. Quando habemus tempus, inquit, miſericordiæ, non nobis blandiamur, non dicamus: Semper parcet Deus: Ecce feci heri & pepercit Deus: facio & hodie & parcit Deus: faciam & cras & parcet Deus. Attendis ad miſericordiam, & non times judicium. Si vis cantare miſericordiam, & judicium intellige, quia ideo parcit ut corrigas, non ut in malignitate permaneas.

II.

1. *Pet.* 5. Si Diabolum reſpicimus, circumit tanquam Leo rugiens quærens quem devoret. Primum enim occultè impellit ad facinora Deo diſplicitia, quibus fides amittitur & Spiritus Sanctus ejicitur. Novit enim temperamentum hominis, undè nec eum fugit ad quæ vitia maximè propenſus inclinet. Semper igitur in omnes occaſiones intentus vigilat, ut ſecuros ſeducat & perdat. Interdum enim objicit ſenſibus occaſiones delinquendi, cum non ignoret ſenſuum organa, vitiorum eſſe januas. ac ſæpe ſe immiſcet humoribus corporis & eos movet & inſcat, adhibitis occultè instrumentis ad eam rem idoneis, cœcū venenis, quibus humores veluti ferment-

men-
tanq
gita
gis r
& ju
tibi
rata
pera
man
redo
huc
finge
cata
git,
opta
qve
rent
ſtatu
bon
toll
juſti
vat
ſerie
delic
& ju
ra iſt
cord
rum
illec

mentantur ac inficiuntur. Hinc cogitatio
tanquam Satanæ inspiratio nascitur. Co-
gitatio affectum movet: qui paulatim ma-
gis magisque accensus, voluntatem turbat
& iudicium corrumpit, Voluntas si affe-
ctibus se obsequentem præbuerit, impe-
rata exequitur, peccatumque perficit, quo
peracto, homo servus peccati & Satanæ
mancipium, imò domicilium, & filius iræ
redditur. Deinde quò hominem facilius
huc usque perducatur, is, ut est mille artifex,
singulari astutiâ peccatum extenuat, & fu-
cata dulcedine sic commendat ac depin-
git, ne res noxia aut tristis esse, Verum
optatæ voluptatis plenissima appareat,
quemadmodum luctuosum primorum pa-
rentum & Iudæ exemplum luculenter te-
statur. Quin etiam misericordiæ Divinæ
bonitatem & amplitudinem tantoperè ex-
tollit & exaggerat, & econtrariò iram &
justiciam Dei extenuatione mendaci ener-
vat & deprimit, ut homines vanâ spe mi-
sericordiæ consequendæ quantumcunque
deliquerint, sese lactantes, nullo metu iræ
& iudicii Divini teneantur, unde mortife-
ra ista securitas, poenitentiaque neglectus, in
cordibus humanis passim expullulat. Ve-
rum nemo se decipi patiatur huiusmodi
illecebris & figmentis. Nam ubi peccatum

perpetratum fuerit, Satan detracto dulcedinis & voluptatis inani fucō, ita ejus atrocitatem & turpitudinem, iræq; & justiciæ Divinæ rigorem ac severitatem exaggerat & exasperat, & conscientiam tam diris modis lacerat & excarnificat, ut miserum peccatorem tandem in desperationem præcipitet, quo cum desperabundo

Genes. 4. Caino exclamet: Major est iniquitas mea quam ut veniam merear. Christi igitur præcepto obtemperemus, qui suadet ut

Matt. 24. vigilemus & oremus, ne in tentationem

1. Pet. 5. introeamus. Et sobrii simus, ac resistamus

Ephes. 6. Diabolo firmi per fidem, ejus scuto assumpto, quo possimus omnia jacula mali illius ignita extingvere.

III.

Si verò Mundum consideramus & ipse ad peccandum, securitatemq; induendam, impijssimis exemplis & infinitis Scandalis, havd parvo incitamento est. Sumuntur enim, ut Seneca scribit, à conversantibus mores: Et in consuetudine victus cum improbis, ait alius, ipse quoq; improbus efficere. Nam ita comparatum est humanum ingenium ut bonum, jucundum & honestum judicet se conviventibus accommodare, eorumq; mores in vitâ exprimere, præsertim si pravi sint. Si quidem, inimica tenacius hærent. Quare

à Sy

à Sy
tigel
mur
Et
pun
itaq
fco
pin
defi
imi
pec
der
ber
ipsi
der
err

lef
ing
&
qv
&
cu
im
N

à Syracide rectissimè dictum est: Qui te- *Syrac. 13.*
tigerit picem inquinabitur ea: qui com-
municat cum superbo similis ej efficietur.
Et à Paulo post Menandrum: corrum- *1. Cor. 15.*
punt bonos mores colloquia prava. Cum
itaq; mundus delitiatur in peccatis suis,
scortatur, potat, jurat, tyrannidem & ra-
pinas exercet, breviter, nulla vitia non
designat, alij hæc quotidie cernentes, ad
imitationem alliciuntur, existimantes aut
peccata non esse cum à tam multis & qui-
dem potentissimis, ac illis qui haberi de-
bent sanctissimi fiant, aut se una cum
ipsis veniam à Deo impetraturos. Persua-
dent enim sibi tantam multitudinem vix
errare, perire autem non posse.

Accedit etiam huius scelerum ma- *III.*
lesuada impunitas, quæ mirum in modum
ingenia perversa ad quidvis audendum
& securè avsis insistendum exstimulat. Si-
quidem omnes licentiâ deteriores sumus,
& ut Bernardus rectè ait: Impunitas in-
curiæ soboles, insolentiæ mater, radix
impudentiæ, transgressionum nutrix est.

Nam sicut, *Oderunt peccare boni virtutis*
amore: Sic,
Oderunt peccare mali formidine
pæna.

E 3

Qvan-

Rom. 13. Quando igitur celsat magistratus ad flagitia connivens, nec officium facit, necp̄ tanquam minister Dei gladium gestat, bonis in laudem, malis verò operibus terro-
ri, tanquam ultor ad iram ej̄ qv̄i quod malum est fecerit, fenestram aperit ad alia similia delicta securè perpetranda. Qvam ob causam Poëta verissimè dixit: Qv̄i non vetat peccare cum possit, jubet.

Remedia generalia securitati opponenda Verùm ne harum venatissimarum Sirenium cantu, securitatem & libertatem peccandi suadentium, decipiamur, nec animi nostri tam perniciosi consilijs obsequentes se præbeant, assiduè nobis proponamus comminationes Dei gravissimas adversus delinquentes & securos: signa iræ Divinæ: pœnas multiplices, quibus quotidiè mundus affligitur unâ cum pœnarum exemplis, ut sunt angelorum damnatio, diluvium, everasio Sodomæ & Gomorrhæ vicinarumq; urbium, tristissimum Ierusalymæ excidium, aliâq; innumerabilia, eaq; nobis accommodantes cum Apostolo dicamus: Si Deus angelis qv̄i peccaverant non pepercit, sed catenis caliginis in tartarum detrusos, tradidit ad damnationem servandos: Si prisco mundo non pepercit, sed octavum Noe justiciæ præconem servavit, diluvio in mundum

dun
Sod
reda
essen
etur
non
si sec
perf
cert
ra, &
Chr
red
amu
præ
bilis
sit in
hæc
mâ u
si red
ficie
curi
jusq;
fugia
con
testa
liqva
stus
mass
& ni

dum impiorum inducto: Et Civitates
Sodomorum & Gomorrhæ in cinerem
reductas subversione damnavit, fecitq; ut
essent exemplar eorum, qui impiè sunt vi-
cturi: Si Deus naturalibus ramis Iudæis *Roma. 11.*
non pepercit, multò minus nobis parcat,
si securè in delictis adversus conscientiam
perseveraverimus. Cogitemus etià quam
certa mors sit, quamq; incerta mortis ho-
ra, & quod omnes sistemur ante tribunal
Christi, ubi unusquisq; nostrum de seipso *Rom. 14.*
reddet rationem Deo. Postremò intue-
amur diligenter mortem filij Dei, quæ
præcipuè testatur quam fœda & abomina-
bilis res sit peccatum, & quam horrenda
sit ira Dei adversus peccatum, cum neq;
hæc placari, neq; illud tolli, sine tristissi-
mâ unigeniti Dei nece potuerit. Hæc enim
si rectâ lance ponderentur, sine dubio ef-
ficient, ut animis nostris ejjectâ omni se-
curitate, peccatum odisse incipiamus, ej-
jusq; illecebras qualescunq; circumspecti
fugiamus, veraq; pœnitentiâ ad Deum
convertamur, sicuti Bernardi exemplum
testatur. Is siquidem de postremo (ut re-
liqua taceam) perpendens quantum Chri-
stus pro nobis sit passus, inquit, se existi-
masse quod omninò tutus esset ab irâ Dei,
& nihil se scivisse de damnationis senten-

tiâ in Cœlo, de se & omnibus hominibus
lata & jam pronunciatâ, donec vidisset,
quod unigenitus Dei filius prodiret, & iu-
dicio pro peccatoribus se subiceret, &
addit (Quemadmodum & singulis no-
strum cum ipso faciendum est) Væ mihi
si securus sum : Væ mihi quam nihil om-
nino indulgendum est peccatis, cum De-
us in pœnis eorum tantâ utatur severitate
& atrocitate. Beatus enim, ut idem ait :
Si omni satagas cura, malorum omnium
primam parentem cavere incuriam.

DE SECVN

DA.

NE QVIS INDE OFFEN-
deretur quod Propheta dixe-
rit, justos ita perire & è me-
dio tolli, & quidem sæpe dum
Exod. 20. ætas adhuc florida est, cum Deus timentibus
Prov. 3. se longævam vitam, protectionem &
4. & 10. conservationem abundè promiserit : In
Secundo hoc loco, ejus rei causas expo-
nit, & quam beatæ ac felices sint post mor-
tem, piorum conditiones breviter decla-
rat, ut cuilibet hinc concludere prom-
ptum sit, à re justorum esse, quod è mun-
do

nibus
disset,
& iu-
et, &
is no-
mihi
il om-
n De-
eritate
m ait:
nium

FEN-
dixe-
è me-
e dum
menti-
nem &
t: In
expo-
t mor-
decla-
prom-
mun-
do

do maturè auferantur. Nam Esaias osten-
dit eos per mortem, primum à malis libe-
rari, deinde ad æternam pacem & nun-
quam finienda bona ingredi.

De priori ait: *A facie enim mali*
colligitur, justus ille, id est, priusquam ma-
lum sive calamitates & poenæ Dei irati in-
gruant, seu propter mala ventura ne eis
involvatur, in veræ patriæ portum & re-
quiem, morte transfertur ad consortium
beatorum in Coelis. Hæc igitur causa est
quare Deus, pios illustres & utiles viros,
Reges, Principes, Magistratus, & Docto-
res, dum ætas viresq; adhuc suppetunt, &
maximus in Ecclesia & Repub. eorum
usus foret, ocys interdum mortalibus
eximat, quod nimirum decreverit ob
enormia peccata, & scædam ingritudi-
nem adversus Creatorem, regna cum in-
colis, gravissimis malis & supplicijs puni-
re & afficere. Ideo justos colligit, ad bea-
tos in cœlum, ut subducantur futuris ca-
lamitatibus, neq; magno suo dolore, pro
sua quæ in eis est pietate, cogantur om-
nes istas misérias & infortunia, cernere,
degustare, experiri, quibus impius & in-
gratus hic mundus affligendus est. Cujus
rei illustre documentum Historia Io-

1.
Causa
cur citius
interdum
pj moriun-
tur.

siæ Sanctissimi Regis præbet. Avdiverat
2. Par. 34 ille præcepta, & minas Legis Divinæ ad-
versus ejus prævaricatores, & ex opposi-
to animadvertibat, quantum mores sui se-
culi discreparent, à normâ obedientiæ, &
perfectiōe quam Lege à cunctis mortali-
bus Deus exigit, unde concludebat ipsos
certò puniendos gravissimè à Deo secun-
dum maledictiones & minas à Mose pro-
nunciatas. Luget itaq; expavescit, orat,
& consulit Dominum hac de re, cui re-
sponsum est per Prophetissam: Deum
quidem adducturum super terram omnia
maledicta, quæ in libro Legis extant, sed
eum, Regem quandoquidem auditis ver-
bis Domini humiliatus esset, & flevisset
coram ipso, exaudisse, illumq; colligen-
dum ad Sepulchra sua in pace, ne vide-
rent oculi ipsius omne malum, quod esset
Genes. 5. inducturus super locum istum. Sic Enoch
in Cælum translatus, & Mathusalem ac
Lamech, ipso anno diluvij evocatos ex
hac vitâ, ante totius orbis deletionem sa-
cra testantur monumenta.

*Mors pio-
rū infan-
tū signum* Suppeditat igitur hic locus nobis,
doctrinas & Consolationes. Nam primo
discimus non esse fasti ominis signum,
quando pñ & excellentes Principes & gu-
bernatores, & Ecclesiæ ministri, è statio-
ne

ne
Deu
tem
pler
mut
Siqu
min
pub
qvo
indi
one
tem
imp
stra
qua
am
Cun
ci de
pñs
pier
de i
Reg
unt
moc
latr
trah
& l
tur,
deci

verat
ad-
posi-
ui se-
æ, &
rtali-
iplos
ecun-
pro-
orat,
ij re-
Deum
omnia
, sed
ver-
risset
gen-
vide-
esset
iochi
m ac
s ex
i sa-
obis,
imo
um,
gu-
tio-
ne

ne sua fatis concedentes emigrant, sed
Deum offensum peccatis significare, mor-
temq; magnorum & illustrium Virorum,
plerumq; triste præsagium esse futurarum
mutationum, afflictionum, calamitatum.
Siquidem Esaias etiam alibi testatur Do- *Esai. 3.*
minum quando gravius aliquam Rem-
pub. affligere velit, prius excellentissimos
quosq; è medio tollere, eo quod mundus
indignus sit, eorum consiljs & consolati-
one frui, quando ingruerint adversa illa
tempora, quibus justitia Divina pœnas
impietatis repetat ab hominibus. Demon-
strant hoc evidentissimè non solum ea
quæ modo cōmemoravimus: verumeti-
am Historiæ & exempla omnium ætatum.
Cum Deus contumaciam Regni Israëliti-
ci debitis calamitatibus punire vellet, prius *1. Reg. 2.*
pijsimum ac fortissimum Davidem, & Sa- *1. Reg. 11*
pientissimum Solomonem avfert. Dein *ibid. 12.*
dè infinita mala grassari passim incipiunt.
Regnum scinditur in duas partes, exori-
untur seditiones & bella intestina prope-
modum continua, instituuntur cultus ido-
latrici, quibus major pœnarum moles, at-
trahitur. Ezechia, qui ardenti gloriæ Dei *2. Par. 32.*
& Religionis propagandæ zelo fereba-
tur, defuncto, succedit ipsi Manassès, duo-
decim annorum puer, qui idola coluit,
Eccle-

2. *Par.* 33. Ecclesiam & pios persecutus est, popu-
 lum à Dei cultu avocavit, & Ierusoly-
 mam sanguine innoxio Sanctorum imple-
 vit usq; ad latera. Ideo adduxit super eos
 Deus Assyrios, qui totam terram igne
 ferroq; depopulati, Regem cum populo
 in captivitatem deportarunt, quemadmo-
 dum Ezechiâ vivente, post ipsius obitum
 futurum Dominus minatus fuerat. Cum
 morti debitum solvisset Iosias, cujus su-
 pra mentionem iniecimus, secundum Dei
 2. *Reg.* 23. 2. *Par.* 36 comminationes, Rex Ægypti, totum Re-
 gnum hostili gladio devastavit, & impi-
 um Regem Ioacham captivum tulit. Hujc
 in imperio successit Ioachim, qui similem
 expertus fortunam, in carcerem abductus
 est per Nebuchadnezar, spoliato templo
 & ablatis simul vasis domus *IEHOVÆ*.
 In ejus locum successit Zedechias eti-
 am impius, qui cum populo subsannavit
 & contempsit nuncios Dei, verbaq; altis-
 simi ludibrio habuit. Ascendere igitur
 fecit Dominus contra eos Regem Chas-
 dim; qui occidit juvenes eorum gladio in
 domo Sanctuarij, quam ipsi antea pollue-
 rant, nec pepercit juveni nec virgini, nec
 seni & decrepito (ut textus habet) om-
 nes dedit in manum ejus, totamq; terram
 immanissimè devastavit, & populum ca-
 ptivum

ptiv
 sit.
 à V
 tria
 dum
 stue
 con
 gnis
 tibu
 Nu
 tra
 nur
 pie
 in r
 tis
 tue
 diâ
 mo
 om
 inc
 næ
 de
 pe
 ac
 tra
 ve
 me
 ste

ptivum in Babylonem exulatum transmi-
sit. Sic Avgustino in Domino extincto,
à Vandalis Africa depopulata, ejusq; pa-
tria ipsis dedita est.

Sistamus itaq; hîc paulisper gra-
dum & hujusmodi exempla diligentiori
studio, animo revolvamus, nobisq; ea ac-
commodantes, feliciora fata nostris Re-
gnis, in verâ conversione ad Deum arden-
tibus gemitibus exoptemus, precemur.
Nunc enim Deus in cœlestem patriam *Mors Re-*
transtulit Serenissimum Regem & Domi-*gis qvale*
num nostrum clementissimum, qvî vera *signum.*
pietate & fortitudine Davidi, Sapientia
in rebus gerendis, & pacis ac tranqvillita-
tis amore Solomoni, & ardenti Zelo pro
tuendâ gloriâ Dei & veritate atq; concor-
diâ Religionis Ezechix, & Iosix non ad-
modum dissimilis fuit. Qvôd sanè boni
ominis signum non esse, sed certissimum
indiciu iræ Divinæ ac imminentis pœ-
næ, nisi pœnitentiam egerimus, superiora
declarant, præsertim cum tam alieno ac
periculoso tempore Ecclesiæ & Reipub.
ac tam citò in ætate vigente & floridâ sub-
tractus sit. ut hîc nobis meritò in mentem
venire debeat, qvôd Theodoretum in
morte Ioviniani Imperatoris dixisse Hi-
storix tradunt, Qvôd videlicet omnium
mode-

moderator in pœnam malorum nostro-
rum ostendere tantum nobis bona videat-
ur (hoc est brevi tempore concedere) &
mox h̄isdem spoliare : docereq; quam fa-
cile sit ei præbere quæ lubeat, Simulq; ar-
guere quam bonis simus indigni, & ad me-
liorem vitam capeſſendam nos cohorta-
ri.

- Cogitemus igitur quanto in discrimi-
ne status horum Regnorum & res no-
stræ verſentur, quamq; neceſſaria morum
emendatio ſit, cum Deus huiusmodi ſi-
gnis ſe nobis iratum oſtendat, eamq; faciem
præ ſe ferat, quaſi ſublatis optimis, à no-
bis diſceſſurus, & pœnis acerbisſimis ter-
ram purgaturus ſit, idq; ob ſcelera noſtra
multiplicia, quæ inſtar ſanguinis Abelis
Genef. 4. contra Cainum, & peccatorum Sodomæ
et 18. ac Gomorrhæ verſus Cœlum clamant, &
vindictam de nobis expetunt. Habemus
Ephes. 6. etiam hoſtes multos, non ſolum inviſibi-
les iſtos mundi dominos, rectores tene-
brarum ſeculi huius, & Spirituales mali-
tias quæ in ſublimi vagantur : verum eti-
am viſibiles, fortè, in mundo, qui ſe facile
adminiſtros & executores iræ Divinæ
præbituri ſunt, modo venia iſtis conceſſa
Zachar. 2. fuerit, nec Deus veluti murus igneus, ſua
protectione in circuitu noſtro eſſe volue-
rit.

rit.
crib
per
ſitiu

ut n
circ
in i
nob
diſc
num
neat
ut a
nob
cur
ver
am
inv
pro
lum
ſus
rum
qv
grat
ſcor
cuſt
ſup
qvc

rit. Siquidem ad nocendum parati nos
cribrare instar tritici expetunt, nostramq; *Luca. 22.*
perniciem & internecionem desiderant ac
sitiunt.

Summoperè itaq; necessarium est,
ut maturè de remedio horum malorum
circumspiciamus, ne Dominus concludat *Psal. 77.*
in irâ misericordias suas, aut suâ gratiâ à
nobis recedat: Et ea agamus quibus cum
discipulis Emaus proficiscentibus Domi- *Luc. 24.*
num cogere possumus, ut nobiscum ma-
neat, quo impendentibus malis liberemur.
ut autem hoc assequi queamus, quinque
nobis studiosè comparanda, & totius vitæ
curriculo exprimenda sunt, ut videlicet
verbum Dei amemus: veram poenitenti- *Remedia*
am agamus: ardentibus precibus Deum *ad aver-*
invocemus: concordiam foveamus: & *tendas pœ-*
proximum diligamus. Hæc enim non so- *nas & irâ*
lum præsentissima sunt Antidota, adver- *Divinâ.*
sus mala quæ peccatis meriti sumus, ve-
rum etiam quasi retinacula & adminicula
quibus Deus retinetur, ne discessum suâ
gratia paret, aut faciem misericordiæ ab-
scondat & avertat, sed benedicat nobis & *Nume. 6.*
custodiat nos, lucere faciat faciem suam
super nos & misereatur nostri.

Amor verbi primum remedium est, *Amor ver-*
quo impendentes poenas avertere, & quæ- *bi,*
si re-

si retinaculum (si ita appellare licet) quo
Deum propitium retinere possumus. Nam
ut verbi contemptus omnis generis cala-
mitates, ac tandem finale excidium & dam-
nationem accersit, ut in Iudeorum tristissi-
mo excidio & reprobatione conspicitur:
Sic verbi divini amor, quo fit ut debitâ re-
verentiâ gratis cordibus, semen illud in-
corruptibile recipiatur, Deum & divinam
benedictionem in sua vota trahit. Extant
enim dulcissimæ hac de re promissiones.

Exod. 20. Nam apud Moysen ipse ait: in omni loco in
quo meminisse fecero nominis mei, veniã

Iohan. 14. ad te & benedicam tibi. Et Christus: Non
relinquam vos orphanos, sed redibo ad
vos. Si quis diligit me, sermonẽ meum ser-
vabit, & pater meus diliget eum, & ad eum
veniemus & mansionem apud eum facie-
mus. Caveamus igitur ne verbum Domi-
ni negligamus, aut ejus tædio afficiamur,
quod ingratum mundum facere cernimus.
Si enim verbum quæ par est gratitudine &
obedientiâ audimus & amplectimur, De-
um præsentem habemus. Si verò Deus no-
bis præsens est, quid quæso nobis deesse
aut obesse potest? cum ille sit pater lumi-
Iacob. 1. num, à quo omnis donatio bona & omne
donum perfectum descendit. Licebit igi-
tur cum Pavlo verbum diligentibus glo-
riari:

riari
nos

nent
tum
nem
est v
omn
Qvo
igno
bo, c
riò r

agni
stra
bis p
iniqu
men
nob
dixi
locu
meu
non
mo
Deu
igno
hun
lum
voc

riari: Si *DEVS* pro nobis quis contra *Roma. 8.*
nos?

Alterum antidoton adversus immi- 2.
nentia mala & retinaculum quo Deum abi- *Pœniten-*
tum molientem ob peccata & ingrati- *tia.*
nem nostram, placare & retinere debemus,
est vera pœnitentia, quæ nobis seriò sine
omni hypocrisi & simulatione agenda est.
Quod ut fieri oporteat, ne simpliciores
ignorent, brevissimo compendio recense-
bo, quæ ad veram conversionem necessa-
riò requirantur.

Primò requiritur, peccati confessio & *Pœniten-*
agnitio. Si enim confiteamur peccata no- *tia agendi*
stra fidelis & justus est Deus ut remittat no- *ratio.*
bis peccata nostra, & purget nos ab omni *1. Iohan. 1.*
iniquitate. Si dixerimus nos non peccasse,
mendacem facimus eum, & sermo ejus in
nobis non est. unde verissimè Augustinus
dixit: Amissâ confessione peccati, non est
locus misericordiæ. Et alibi: Peccatum
meum non operui, sed aperui ut operires:
non celavi ut tegeres. Nam quando ho-
mo detegit Deus tegit, cum homo celat
Deus nudat, cum homo agnoscit, Deus
ignoscit. Cum filio itaq; prodigo in verâ
humilitate dicamus: Pater peccavi in cœ- *Lucæ. 15.*
lum & coram te, neq; amplius sum dignus
vocari filius tuus.

F

Secun-

Secundo, expavescamus conspectu
& metu iræ ac iudicii Dei, quem peccato
offendimus, & verâ cordis contritione ac
spiritu humiliato deplemus & doleamus
nos peccasse, & peccatum abominemur ac
Psal. 34. fugiamus. Nam propinquus est *IEHO-*
VA, contritis corde & attritos spiritu
Psal. 51. servat, cum hæc sacrificia sint ipsi acce-
ptissima, quæ non despicit. Quamobrem
Esaia. 57. apud Prophetam dicit: Excelsum & san-
ctum habito, & cum contrito & humili
spiritu, ut vivificem spiritum humilium &
sanem cor contritorum.

Tertio, Si rectè poenitentiam agere
volumus, non in delictis nostris despere-
mus, sed verâ fide in Dei misericordiam,
& Mediatorem nostrum Iesum Christum
recumbamus, certò statuentes, ubi abun-
Roma. 5. davit delictum, ibi superabundare gratiam,
Coloss. 1. nosq; in Christo habere redemptionem,
per sanguinem ipsius, id est remissionem
Iohan. 3. peccatorum, ut omnis qui credit in eum
non pereat sed habeat vitam æternam. In
hac igitur fiducia, nihil hæsitantes veniam
scelerum & transgressionum supplices pe-
tamus, cum Davide singuli pro se dicentes:
Psal. 51. Miserere mei, Deus, secundum misericor-
diam tuam, & secundum multitudinem mi-
serationum tuarum, dele iniquitates meas,
Postre-

pec
nos
unic
gnu
ra r
stru
opu
ope
est,
sed
xit.

ver
biu
pte
& f
nig
dul
ma
ple
sus
cit,
fec
viv
nes
tur
viv
qv

Postremo, abjiciamus propositum
peccandi & malè faciendi, Deoq; vitam
nostram in novâ obedientiâ approbare,
unicè studeamus, fructum resipiscentiâ di-
gnum ferentes, ut homines videntes ope-
ra nostra bona, glorificent patrem no-
strum qvi in Coelis est. Siqvidem Dei
opus sumus conditi in Christo Iesu ad
opera bona, qvi pro omnibus mortuus
est, ut qvi vivunt posthac non sibi vivant,
sed ej qvi pro ipsis mortuus est & resurre-
xit.

Matth. 3.

Matth. 5.

Ephes. 2.

2. Cor. 5.

Hæc igitur in qvibus salutaris con-
versio consistit, si ritè fecerimus, non du-
bium est qvin gratiam apud Deum pro-
pter Christum Mediatorem inveniamus,
& futuras calamitates placatus à nobis be-
nignè avertat. Extant enim hac de re cum
dulcissimæ promissiones, tum illustrissi-
ma exempla. Quid etenim consolatione
plenius hac voce Domini? Impius si aver-
sus fuerit ab omnibus peccatis suis qvæ fe-
cit, & custodierit omnia præcepta mea,
feceritq; judicium & justiciam, vivendo
vivet, non morietur omnes prævaricatio-
nes ejus qvas fecit, non commemorabun-
tur ej, propter justiciam suam quam fecit,
vivet. Sic apud Ieremiam, repente lo-
qvar adversus gentem aliquam, & adver-

Ezech. 18.

Ierem. 18.

sus regnum ut evellam & confringam &
 perdam. Sin autem convertatur gens
 ista à malo suo, contra quod locutus sum,
 poenitebit me mali quod cogitaveram fa-
 cere ej. Sicut re ipsa hæc impleta in Nini-
 vitarum exemplo cernimus. Licet enim
 per Ionam minatus fuerat Dominus se elap-
 so quadraginta dierum spatio, urbem
 subversurum, tamen cum in fletu, jejunio
 & saccis se coram Deo humiliarent, &
 converterentur quisq; à viâ suâ & ab ini-
 quitatibus suis, poenituit Deum mali
 quod loquutus fuerat se facturum illis, &
 non fecit. Similem gratiam & nos experie-
 mur, si similia egerimus. Hodie igitur si
 vocem ejus audiverimus, non induremus
 corda nostra, non perseveremus, in deli-
 ctis nostris contra conscientiam, sed ape-
 riamus sine procrastinatione portas no-
 stras in verâ conversione, ut ingrediatur
 Rex gloriæ, serviamus Deo in timore &
 exulemus in tremore: Osculemur filium
 ne fortè irascatur, & pereamus in viâ,
 quum exarserit furor ejus. Nam non poe-
 nitentibus, sed securè in flagitijs viventi-
 bus nihil præter inexorabile Dei judici-
 um restat. Quoniam (ut David canit)
 qui se elongant ab eo peribunt & succidit
 omnem fornicantem adversus se.

Terti-

Tertium Antidoton quod nobis 3.
 adhibendum diximus ad avertendam Dei *Ardens*
 iram & commerita supplicia, est ardens *oratio.*
 invocatio, quâ corda nostra ad Deum
 elevantes, in nomine Iesu, non solum gra-
 tias pro beneficijs præstitis agamus, ve-
 rumetiam supplices veniam peccatorum,
 pœnarum aversionem aut mitigationem,
 omniaq; necessaria precemur. Sicut enim
 magnes occultâ quadam vi ferrum attra-
 hit: Sic huiusmodi orationes quando in *Iohan. 4.*
 Spiritu & veritate fiunt, Deum (ut ita lo-
 quar) alliciunt, & ad exaudiendum se-
 cundum suas promissiones commovent.
 Quemadmodum Christus ipse profitetur
 inquit: dico vobis, quod si duo ex *Matt. 18.*
 vobis consenserint in terra de omni re,
 quamcunq; petierint, fiet eis à patre meo
 qui in cœlis est. Vbi enim sunt duo vel
 tres congregati in nomine meo, illic sum
 in medio eorum. ut non immeritò Augu-
 stinus scripserit: Oratio iusti, clavis est *Sermon.*
 Cœli. Ascendit precatio & descendit mi- 226. de
 seratio Dei. Licet alta sit terra, altum cœ- *Tempore.*
 lum, audit tamen Deus hominis linguam,
 si mundam habeat conscientiam.

Omni itaq; obsecratione & depre- *Ephes. 6.*
 catione orantes, omni tempore per Spiri-
 tum, & illi ipsi invigilantes, cum omni

- Jerem. 14.* perseverantiâ & deprecatione, cum Ieremia dicamus: Si iniquitates nostræ testificantur contra nos, *IEHOVA*, fac propter nomen tuum, quia multæ sunt rebelliones nostræ, tibi peccavimus: Expectatio Israël, servator ejus in tempore afflictionis, quare futurus es veluti peregrinus in terrâ, & tanquam viator qui declinat ad pernoctandum? Quare futurus es veluti vir attonitus, & tanquam fortis qui non potest salvum facere? tu autem in medio nostri es, *IEHOVA*, & nomen tuum super nos invocatum es, ne derelinquas nos. Agnoscimus impietatem nostram, & iniquitatem patrum nostrorum, Nam peccavimus tibi. Ne reprobes propter nomen tuum, & ne dejicias solium gloriæ tuæ: recordare, ne irritum facias pactum tuum nobiscum initum. Addamus quoque cum Davide: Domine, ne intres in iudicium cum servo tuo, quoniam non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens. Ne memineris Domine iniquitatumstrarum priorum: festina, in nos uti misericordia tua, quia attenuati sumus valde: adjuva nos Deus salutis nostræ, propter gloriam nominis tui, & erue nos, & propitiare peccatis nostris propter nomen tuum. Fiant etiam ante omnia deprecatio-
- Psal. 143.* mus quoque cum Davide: Domine, ne intres in iudicium cum servo tuo, quoniam non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens. Ne memineris Domine iniquitatumstrarum priorum: festina, in nos uti misericordia tua, quia attenuati sumus valde: adjuva nos Deus salutis nostræ, propter gloriam nominis tui, & erue nos, & propitiare peccatis nostris propter nomen tuum. Fiant etiam ante omnia deprecatio-
- 1. Tim. 2.* men tuum. Fiant etiam ante omnia deprecatio-

catio
arum
pro
conf
ut tr
qvea

roga
tente
vult
qvo
indie
nuer
irru
conf
sceda
faciu
parv
disce
sibus
bilis
tati p
gere
ab a
nunc
ut ea
poti
suad
rit, c

cationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones, pro quibusvis hominibus, pro Regibus & omnibus in eminentiâ constitutis, & pro omnibus necessarijs, ut tranquillam ac quietam vitam degere queamus in omni pietate & honestate.

Et, si non continuò accipimus quod *Chrysosto.*
rogamus, nihilominus permaneamus pe- *in Mat. 3.*
tentes, ut mereamur accipere. Neq; enim *Hom. 10.*
vult sua dona auferre, sed tardius dando quod petimus, instantiam nobis orationis indicit. Propterea & aliquamdiu, & annuere precantibus differt, & tribulationes irruere permittit, ut ad ipsum frequentius confugiamus, & expressius, nec ab eo discedamus aliquando. Tale etiam aliquid faciunt amantiore filiorum parentes, cum parvulos suos viderint, à se quidem sæpe discedere, æquævorum autem suorum lussibus detineri, præcipiunt famulis terribilia multa simulare, ut etiam metu exagitati parvuli, ad maternum sinum confugere festinent. Ita etiam Deus non modò ab alijs nos tribulari sæpè sinit: sed nunquam etiam ipse plagam minatur: non ut eam in nos inducat: sed ut nos ad se potius adducat. Quamobrem Prophetæ *Habac. 2.*
suadenti obtemperemus, si moram fecerit, expecta eum, quia veniendo veniet &

idem Ge- non tardabit. Nostrumq; opus sit conti-
nese. 11. nuis insistere precibus, & non ægrè ferre si
Hom. 30. differatur quod petimus, sed longanimes
Chryso. esse. Propterea quippè ostium clausum
Cap. 7. est, ut tu pulsare cogaris: idcirco non ce-
Matt. Ho- leriter annuit, ut tu diutius inquiras. Per-
mil. 24. mane igitur in quærendo atq; pulsando,
& absq; ambiguitate percipies, juxta il-
Matth. 7. lud: Petite, & dabitur vobis: quærite,
& invenientis: pulsate, & aperietur vo-
bis.

4. Quartum remedium nobis com-
Concordiæ parandum, ne Deus iratus à nobis disce-
studium. dat, est concordie studium, ut quæ ad
Rom. 14. pacem & mutuam ædificationem faciunt
sectemur, tolerantes alij alios, & condo-
nantes nobis mutuò, si quis adversus ali-
Coloss. 3. quem habuerit querelam, sicut & Chri-
stus condonavit nobis, sic & nos, (ut
Apostolus hortatur,) invicem offensas
Roma. 16. remittamus. Quia enim Deus, est Deus
pacis, ibi cum sua benedictione habitat,
ubi concordia & unanimitas alitur & con-
servatur, ut Psalmographus docet inqvi-
Psal. 133. ens: Ecce quam bonum & quam jucun-
dum habitare fratres in unum. Quoni-
am illic promisit *IEHOVA* benedictio-
nem & vitam usq; in seculum. Sicut &
Syracides testatur inqviens: in tribus pla-
citum

citi
con
tru
ux
rò
pu
pu
me
im
fec
Lu
ad
fu
co
ru
fu
ru
in
nu
ca
A
di
ef
Si
ac
ut
ha
N
in

conti-
ferre si
animes
lavsum
non ce-
s. Per-
llando,
ixta il-
værite,
ur vo-
s com-
s disce-
qvæ ad
faciunt
condo-
sus ali-
Chri-
os, (ut
offensas
t Deus
ahabit,
& con-
inqui-
jucun-
Qyoni-
dictio-
icut &
us pla-
citum

citum est spiritui meo, qvæ sunt probata
coram Deo & hominibus, Concordia fra-
trum, Amicitia propinqvorum, & vir &
uxor bene inter se convenientes. ubi ve-
rò discordiæ, lites, inimicitia, seditiones,
pugnæ vigent & regnant, spiritus ille im-
purus, qvi harum rerum & avtor & pro-
motor ac pars maxima est, tentoria figit,
imperiumq; ita arripit, ut tristissimus ille
sequatur effectus, cujus Dominus apud
Lucam meminit, dicens: omne regnum
adversus sese divisum, vastatur, & domus
supra domum cadit: ut econtrario, Con-
cordiâ res parvæ crescunt. Qvod Scilu-
rus ille Schyta pulcherrimo paradiamate
suis liberis demonstravit, fasciculo sagitta-
rum dato, qvæ donec simul cohærent,
infringi neqvibant, sed separatæ, singulæ
nullo negotio rumpebantur. Hasce ob-
cavssas, tantâ vehementiâ & tanto studio
Apostolus ad concordiam exhortatur,
dum scribit: Si qvæ igitur consolatio
est in Christo, si qvod solatium charitatis,
Si qvæ communio spiritus, si qvæ viscera
ac miserationes: explete meum gaudium,
ut itidem sitis affecti, eandem charitatem
habentes, unanimes & sentenths uni.
Nihil gerite per contentionem, avt per
inanem gloriam, sed ex modestiâ alium

Syrac. 25.

Luca. 11.

Philip. 2.

F 5

qvîsq;

quisq; se præstantiorem existimet, ne sua
quisq; spectetis, sed unusquisq; etiam quæ
sunt aliorum. Quæ verba horum Regno-
rum gubernatores, ordines, ac status om-
nes semper oculis præfixa habeant, ne ulla
discordiæ semina unquam admittant, aut
privatas cupiditates aut vindictas publicis
commodis anteferant. Nostrum est etiam
officium, pro eorum & totius Ecclesiæ
unanimes concordiam & pace Deum preci-
bus sollicitare, ut

*Sint unum, doceant unum, fateantur &
unum,*

*Qui bene de Christi nomine nomen
habent*

5. Superest adhuc Quintum & ulti-
Dilectio mum, dilectio videlicet proximi, quam
etiam habendam supra monuimus, ne *IE-*
Psal. 10. *HOVA*, ut David conqueritur, stet in
longinquo, aut abscondat se tempore an-
Psal. 13. gustiæ, Sed aspiciat & exaudiat nos, illu-
minet oculos nostros ne fortè dormiamus
in morte, verum à venturis malis clemen-
ter eripiamur. Cum enim pater ille Cœ-
lestis *φιλάνθρωπος* sit, & à nobis in sua Le-
Levi. 19. ge exigat, ut diligamus proximum sicut
Matth. 7. nos ipsos: & omnia quæ voluerimus ut
faciant nobis homines, præstemus & illis,
Deo

Deo
char
inde
scip
hoc
offe
des
Ita p
juri
just
dis
scri
mif
& v
rem
pat
stra
erit
Lav
di
stre
des
qua
dic
bis
Si p
nur
tan
cru

Deo gratissimum est, si fides nostra per
charitatem erga proximum operetur, quò *Galat. 5.*
inde omnes cognoscant, quod Christi di- *Iohan. 13.*
scipuli simus. Nam ut Divina bonitas, si
hoc egerimus, nobis gratuito condonat
offensas propter Christum: & misericor- *Matth. 5.*
des misericordiam à Deo consequuntur:
Ita proximum odio persequentibus & in-
juriâ afficientibus, gratiam subtrahit, &
justiciæ suæ judicia in ipsis severe punien-
dis exercet. Quemadmodum clarissima
scripturæ testantur pronunciata: Si re- *Matth. 6.*
miseritis hominibus offensas suas, remittet
& vobis pater cœlestis. Sin autem non
remiseritis hominibus suas offensas, nec
pater vester cœlestis remittet offensas ve-
stras. Nam damnatio absq; misericordiâ *Iacob. 2.*
erit ej, qui non præstiterit misericordiam.
Lavate igitur vos, inquit Dominus, mun- *Esaia 1.*
di estote, removete malum operum ve-
strorum à conspectu oculorum meorum:
desinite malefacere, discite benefacere,
quærite judicium, dirigite oppressum, ju-
dicate pupillo, judicate viduæ. Sic & vo-
bis, vult Dominus dicere, propitius ero.
Si peccata vestra fuerint tanquam cocci-
num, veluti nix albescent, si fuerint rubra
tanquam vermiculus, velut lana alba
erunt,

Hæc

Hæc proinde ista Quinq; Antido-
ta, & veluti retinacula & adminicula sunt;
quibus Deus à nobis placari vult, ne ob
iniquitates & transgressiones nostras abi-
tum moliri & furorem suum in nos effun-
dere cogatur: quibusq; imminencia mala
præcaveri & averti possunt. Si igitur hæc
sedulò quâ decet pietate totius vitæ cur-
riculo fecerimus, res nostræ in tuto sunt,
patrem propitium in cœlis habemus, qui
prævaricationes nostras se deleturum
Esai. 43. propter semetipsum, & peccatorum no-
strorum quæ antehac nefario avsu desi-
gnavimus, nunquam recordaturum pro-
mittit. Si volueritis & avdieritis, ait Pro-
pheta, bonum terræ comedetis, si autem
Esai. 1. renueritis, & irritaveritis, gladio devora-
bimini, quia os *IEHOVÆ* locutum
est.

Hactenus explicavimus doctrinas
quas prima cavsa, cur iusti maturè è me-
dio tollantur, nobis suppeditat, nunc eti-
am consolationem quam hinc sumendam
Pij p mor- diximus, breviter attingamus. Est autem
tem libe- hæc, quod licet iusti mundo & impijs,
rantur om qui afflixerunt eos, & labores eorum rej-
nibus ma- jecerunt vitamq; eorum insaniam existima-
lis. runt, & exitum ignominiosum, perire vi-
Sapient. 5. deantur: tamen res longè aliter habet &
coram

cora
Nan
& tor
ligu
stis
& uo
mali
jam
est c
tur,
Qv

Na
tum
mar
per
qui
rum
min
tum
que
& m
mal

antido-
la sunt;
ne ob
as abi-
effun-
ia mala
tur hæc
tæ cur-
to sunt;
us, qui
etorum
am no-
u desi-
m pro-
it Pro-
avtem
evora-
ocutum
ctrinas
è me-
inc eti-
endam
avtem
impñs,
am rej-
cistima-
ire vi-
abet &
coram

coram Deo, & cum ipsis qui moriuntur.
Nam in conspectu Dei pretiosa mors San- *Psal. 116,*
ctorum ejus, & ipsi non pereunt, sed col-
liguntur ut Esaias tradit, in portum cœle-
stis patriæ, ad veram vitam & plenam
εὐδαιμονίαν, atq; ab infinitis miseris &
malis, quibus & nunc scatet mundus, &
jamjam durius affligendus & plectendus
est ob sua flagitia, auferuntur & liberan-
tur, ne quid detrimenti inde capiant.
Quantò igitur felicius ille, qui cum

*Vnâ Eurusq; Notusq; ruunt, creberq;
procellis,*

*Africus, & vastos volvunt ad littora
fluctus,*

*Præsentemq; viris intentant omnia
mortem,*

Navigio in tranquillum & tutum por-
tum appulit, his qui adhuc in medio
mari, ventis & fluctibus, summo in vitæ
periculo jactantur: tantò beatiores illis
qui in hoc mundi pelago, cum tot malo-
rum Lærnis, summo vitæ salutisq; disci-
mine conflictantur, pñ sunt qui in por-
tum æternæ vitæ collocantur, omnibus
que miseris eximuntur, ut reverâ illud,
ἐπιτελείου Davidicum cum electorum ani-
mabus canere queant: Revertere anima
mea

Psal. 116. mea in requiem tuam, Quia Dominus benefecit tibi. Quia eripuisti animam meam de morte, oculos meos à lachrymis, pedes meos à lapsu: ambulabo coram Deo in terris vivorum. Non enim frustra eos

Apo. 14. hoc Epitaphio, Iohannes in Apocalypsi prosequitur: Beati mortui qui in Domino moriuntur. Etiam dicit Spiritus quoniam requiescunt à laboribus suis, & opera eorum sequuntur eos. Nam quamvis

Roma. 16. mors per sese sit horribilis poena, & pec-

1. Cor. 15. cati stipendium: tamen Christi morte absorpta est in victoriam, & fidelibus in bo-

Exod. 15. num commutata, non secus atque injecto ligno, amaræ aquæ dulces à Mose factæ

Philip. 1. sunt, ut hīs mori in Christo lucrum sit. Rectè siquidem à Cypriano dictum est: Mors pñs est janua vitæ, victoria belli, portus maris. Et à Bernardo: Mors piorum, finis malorum, & janua ad vitam. Quod nobis solatio esse debet, cum adversus propriæ mortis terrores, tūc luctus & dolores, quos ex aliorum Deum timentium obitu concipimus.

2. Audivimus hætenus quid de pri-
Causs. cur mo dicat Esaias, quomodo nimirum iusti
pj inter- à malis liberentur, dum è vitâ hac mortali
dumcitius evocantur: Audiamus nunc & posterius,
morian- tur quod nimirum ad æternam pacem, & nun-
quam

qua
enim
bilia

De
por
æte
in c
pro
mo
riac
di p
dile
nat
cten
cul
cul
vol
isq
no
test
citi
exe
atu
dile
fili
tra
ple

quam finienda bona ingrediantur, ait
enim: *Venit in pacem, requiescent in cu-
bilibus suis, qui ambulant in aequitate sua.*

Hæc altera causa esse potest, cur *Pij ab obi-*
Deus justos & excellentes viros citius cor- *tu aternis*
pore mortalitatis exuat, quod nimirum *bonis bean*
æterna pace & perpetuis gaudijs ac bonis, *tur.*
in cœlo electis præparatis, ipsos tandem
propter Christum, uti frui velit, post
momentaneas hujus vitæ afflictiones, va-
riaq; incommoda & mala, quibus in mun-
di pelago jugiter jactati sunt, cum intimâ
dilectione eos prosequatur. Sicuti enim
naturalis parens *ἐν σοφίᾳ* natum comple-
ctens, qui in peregrinis regionibus pro-
cul à paternis laribus vitæ transigit curri-
culû, si avdiderit eum à sceleratis & male-
volis hominibus, quotidie vexari, assidu-
isq; miserijs & calamitatibus premi, pater-
no amore & misericordiâ motus, non po-
test non illum in patriam, etiam opinione
citiùs revocare, ut tandem hisce angustijs
exemptus, bonis à patre ipsi deputatis fru-
atur: Sic Deus fideles, cum sint dilecti in *Ephes. 1.*
dilecto, & prædestinati ut adoptentur in
filios per Iesum Christum, maturius sæpè
transfert in patriam illam cœlestem, ut in
plenam possessionem bonorum eorum
veni-

veniant, quæ ipse tanquam pater clemen-
 tissimus præparavit diligentibus se, cum
 ipsorum calamitatibus familiariter affici-
 atur, quibus indies affliguntur, dum ad-
 2. *Corin.* 5. venæ sunt in corpore, & peregrè absunt
 à Domino, dumq; in hoc seculo nullam
Hebr. 13. manentem Civitatem habentes, futuram
 inquirunt, & infinitas ærumnas, & mala
 à mundo, carnis luctû, diaboliq; insidîs
 perpeti coguntur. ὁ βίος ὅς ἐστιν ἡ ζωὴ ἡ
 40. βίος, ἀλλὰ συμφορὰ. Siquidem, Syraci-
 de teste, magnum negocium cuiq; homini
 destinatum est, & grave jugum posteris
Vita huius miseria. Adami, jam inde à die quo ex utero matris
 extiterunt, usq; ad eum quo ad terram
 communem omnium matrem revertun-
 tur. Cogitationes eorum dico, metumq;
 animi, tum sollicitas rerum expectationes,
 ac mortis diem: ab eo qui sedet in solio
 majestatis, usq; ad eum qui humi, atq; in
 pulvere abjectus jacet, ab eo qui gestat
 hyacinthina, coronamq; usq; ad eum qui
 crudo lino vestitus est. Indignatio, æmu-
 latio, perturbatio, commotio, formido
 mortis, iracundia, simultas, atq; tempore
 quietis, nocturnus in cubili somnus, men-
 tem cuiusq; variè afficiunt, parum, ac pro-
 pè nihil datur quieti. Deindè in somnis
 quasi in speculis excubaret, animi sui ima-
 gina-

gina-
 spec-
 re sal-
 tur. i
 deat
 'ou
 πᾶ
 Et M
 strom
 aut:
 qvo
 as sp
 meti
 expe
 fui, e
 cum
 filio
 tis co
 ram
 qve
 bon
 cav
 Sapi
 dum
 turâ
 terri
 nian
 qvu

ginatione perturbatur. Et velut qui è con-
spectu praelij avfugerit, excitatur tempo-
re salutis suæ, vanumq; terrorem admira-
tur. ut non frustrà nec de nihilo dixisse vi-
deatur ille :

οὐ μὲν γὰρ τὶ πρὸς ὅτι οἱ ζυγῶτες οὐκ ἀνδρῶν,
πάντων ὅσων τε γὰρ ἐπιπνεῖτε καὶ ἐγπε.

Et Moses in suo cantico : dies añorum no- *Psal. 90.*
strorum qvibus vivimus septuaginta anni,
aut ad summum octoginta anni, è qvibus
qvod optimum est, molestia & labor est.

Qvamobrem cum illi qvì primiti-
as spiritus habent, Pavlo teste, apud se- *Roma. 8.*
metipfos qvotidiè suspirent, adoptionem
expectantes, id est redemptionē corporis
sui, & coarctentur utrinq; desiderantes esse *Philip. 1.*
cum Christo, *IEHOVA* qvì veluti pater *Psal. 103.*
filiorum, ita miseretur timentium se, solici-
tis eorum votis tandem satisfacit, & in ve-
ram ac stabilem quietem eos recolligit, in-
qve regna paterna evocat, ut obtineant
bona illa qvæ suis filijs præparavit. Hanc
cavssam inter alias assignare videtur liber
Sapientia, cur videlicet breviora inter- *Sapient. 4.*
dum vitæ spatia pñs sint præfixa, & imma-
turâ morte (ut homines existimant) in
terris esse desinant, ait qvippe: Quo-
niam Deo ille placuit, charus ej fuit, &
qvum inter peccatores viveret, translatus
est.

G

est.

est. Et paulò post, placebat Deo anima illius, quapropter propere excessit de medio pravitatis.

Observandum autem Prophetam hoc loco docere, quam beatæ sint filiorum Dei conditiones post mortem, ad confirmationem fidei & consolationem omnium nostrum.

Piarum animarum post hanc vitam beatitudo. Primùm enim si rogas quid de beatorum animabus fiat? respondet, *venit in pacem*. Nam pacem quam in carne & in hoc mundo consequi non potuerunt, cum hic semper sint foris pugnae, intus pavores, solutæ à corporibus, & collectæ in consortium Sanctorum in cœlis abundè adipiscuntur.

Significat autem pax, æternam vitam, & ineffabilia ista bona de quibus Paulus post Esaiam ait: Oculus non vidit, auris non audivit, nec in mentem homini venerunt, quæ paravit Deus diligentibus ipsum. Non enim privabit bonis eos qui ambulant in innocentia: Et animæ justorum in manu Dei sunt, ubi non tangit eos tormentum: ubi absterfurus est omnem lachrymam ab oculis eorum, & mors non amplius extabit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit amplius quia prima abierunt. Nam sunt ante thronum Dei, & serviunt

viu
infi
esu
cid
qui
duc
lun
fac
ips
op
spl
str
ru

an
me
qu
lui
est
na
co
ne
in
in
tæ
ra
&
m
N

anima
de me-

phetam
ut filio-
em, ad
tionem

de bea-

, venit

carne &

uerunt,

ntus pa-

lectæ in

abundè

i vitam,

Pavlus

it, avris

mini ve-

gentibus

eos qui

x justo-

ngit eos

inem la-

ors non

clamor,

na abie-

ci, & ser-

viunt

viunt ej die ac nocte in templo ejus, & qui
insidet throno habitabit cum eis. Non
esurient neq̃ sitient amplius, nec in eos in-
cidet sol, neq̃ ullus æstus, qvonia agnus
qvi in medio throni est pascet eos, & de-
ducet ad vivos fontes aquarum. Nec ul- *Apoc. 22.*
lum maledictum erit amplius, sed videbunt
faciem Dei, & nomen ejus in frontibus
ipsorum erit. Et nox illic non extabit, neq̃
opus erit eis lumine lucernæ, neq̃ solis
splendore, qvonia Dominus Deus illu-
strat ipsos, & regnabunt in secula seculo-
rum: & Deus erit omnia in omnibus.

1. Cor: 15.

Secundò, Si verò de beatorum ex-
animis corporibus rogas quid eis post
mortem accidat? Respondet Esaias, *Re-*
quiescent in cubilibus, id est in sepulchris *Corporum*
post mor-

tem condi-
tio.

luis, *Qui ambulant in æquitate suâ*, hoc
est, qui ita vitam traducunt, ut militent bo-
nam militiam, retinentes fidem & bonam
conscientiam, & ab aliorum injuria absti-
nentes non opprimant aut circumveniant
in negotio fratrem suum, sed serviant Deo
in justiciâ & sanctitate omnibus diebus vi-
tæ suæ, illi quando fatis concedunt, libe-
rantur ab omnibus doloribus & ærumnis,
& in sepulchra tanquam cubacula, ad dor-
miendum & quiescendum reconduntur.
Notanda autem est elegantissima Meta-

1. Tim. 1.

1. Theff. 4.

Luc. 1.

G 2

phora,

2. *Reg.* 2. 11. phora, quâ mortem Sanctorum quietem
Iohan. 11. sive somnum, ut scriptura alibi p[er]sim, se-
Matth. 9. pulchra verò cubilia nominat, cum in hisce
Mors som- dulcissima adversus mortem insit conso-
no similis. latio. Sicut enim corpora nostra, labori-
 bus curis & molestiis defatigata, in cubi-
 culis ad quietem reponimus, & somno da-
 mus, qui ea non cruciat, non extingvit,
 non in nihilum redigit, sed in quiete deti-
 net donec exoriatur dies, ut tum adveni-
 ente sole, refocillatis & recreatis viribus,
 ad operas suas & officij munia peragenda
 melius disposita & magis idonea surgant
 & prodeant: Ita mors piorum corpora
 non perdit, nec in perpetuum & omninò
 in nihilum redigit, sed doloribus, ægritu-
 dinibus & hujus vitæ ærumnis fracta &
 defessa, ad quietem colligit, ut sepulturæ
 mandata, ac veluti in cubilia reposita, usq[ue]
 ad diem judicij requiescant, quo adveni-
 ente sole justiciæ Christo, cum tubâ Dei,
 voce archangeli, & exhortationis clamo-
 re resurgant, & animabus suis jungan-
 tur, non ut seminantur corruptioni obno-
 xia, ignominiosa, infirma & animalia, sed
 incorruptibilia, gloriosa, potentia, spiri-
 tualia, clarificata, & conformia glorioso
 corpori Christi, ut magis apta sint, ad lav-
 des Dei celebrandas, & canendas in om-
 nem æternitatem,

Faci-

Faciunt hæc non tantum ad com- *Consolatio*
probandam & illustrandam doctrinam de *ad-versus*
animarum immortalitate, & corporum re- *mortē, &*
surrectione, sed etiam ad fugandum & ex- *obitum*
pellendum ex animis metum & terrores *Regis.*
mortis, certaꝫ solatia nobis subministrant,
adversus gravissimum dolorem, quem ex
luctuoso funere serenissimæ Regiæ Majje-
statis concepimus, omniaꝫ adversa quæ
miseram in hoc mundo vitam reddunt.
Discimus enim mortem pñs nihil damni
inferre, sed commoditatis plurimum, verè *Philip. 1.*
quæ lucrum esse in Christo, cum sit quies
laborum, finis malorum, victoria belli,
portus maris, janua vitæ, quæ à miseris in-
finitis, ad nunquam peritura gaudia & bo-
na: à mortalitate ad immortalitatem &
vitam æternam ingredimur, cum hujus
vitæ calamitatibus satis superq̃ defatigati
sumus. Quamobrem Christus ait: Amen *Ioh. 5.*
Amen dico vobis, Qui Sermonem meum
audivit, & credit ej qui misit me, habet vi-
tam æternam, & in condemnationem non
veniet, sed transivit à morte in vitam. Ve-
rè igitur beati qui in Domino, hoc est in *Apo. 14.*
fide, invocatione, & confessione Iesu Chri-
sti moriuntur. Horum enim animæ non so-
lum omnis mali, doloris & molestiæ ex-
pertes, in summa & ineffabili *ευδαιμονία*

1. Ioh. 3. foelicitate & læticia apud Deum vivunt,
3. eumq; à facie ad faciem sicuti est, vident in
regno cœlorum: Verumetiam corpora,
licet sepulta, non tamen prorsus interie-
runt, sed veluti sopita, ab omnibus labo-
ribus & curis, in suis κοιμηθῆσθαι, suaviter
requiescunt, resuscitanda, & in eandem
cum animabus beatitudinem ad extremum
filij Dei adventum inferenda.

Pruden-
tius in exe
q-vijs.

*Nam quod requiescere corpus
Vacuum sine mente videmus,
Spatium breve restat, ut alti
Repetant collegia sensus.
Venient citò secula cum jam,
Socius calor ossa revisat,
Animataq; sanguine vivo
Habitacula pristina gestet.
Quæ pigra cadavera pridem,
Tumulis putrefacta jacebant,
Volucres rapientur in auras,
Animas comitata priores.*

- Iohan. 5. Quod sanè futurum est quando venerit
hora, in qua omnes qui sunt in monumen-
tis, audient vocem filij Dei: expergisci-
mini & lavdate, qui habitatis in pulvere.
Esaia. 26. Tum enim prodibunt qui bona fecerunt
Iohan. 5. in resurrectionem vitæ, qui vero malè ege-
runt,

runt, in resurrectionem condemnationis.

Et dicent sancti in die illa: Ecce Deus noster ille est, expectavimus eum, & servabit nos: iste *IEHOVA* expectavimus eum, exultabimus & lætabimur in salute ejus. *Esaia. 25.*

Cum itaq; Serenissimus Rex noster in totâ vitâ, Deum verâ pietate & fide coluerit, verbi divini amantissimus, Religionis conservator, & Ecclesiæ ac Scholarum nutricius fidelissimus: æqui ac iusti in tota gubernatione observantissimus fuerit, atq; in vera filij Dei invocatione diem placidè obiverit, quam beatâ sorte nunc fruatur, ne quidem à nobis cogitari, ne dum dici potest. Anima ipsius in manus Dei & sinum Abrahamæ per sanctos Angelos translata, in cœlesti gaudio coram Deo triumphat: foelices corporis exuviæ, omnis acerbitatis & ærumnarum vacuæ, mollissimè quiescunt, donec dormientes in pulvere terræ expergiscentur, ad extremæ tubæ clangorem. Tunc enim redibunt ad animam suam, & (ut Daniel docet) tanquam stellæ in seculum & in æternum fulgebunt. Nostra itaq; detrimenta & incommoda, ac ingratitude nem deploremus, quod tali ac tanto principe & patre patriæ longiori tempore frui

hæc digni fuerimus : illius verò felicitatem benevolentiam potius quam mœrore prosequamur.

Deindè ex prædictis nos ipsos consolemur, ne tantoperè mortis cogitatione aut conspectu exhorrescamus, ut vulgo solent homines, Sed potius cum Simeone

Luca. 2. à Domino in pace dimitti, & cum Pavlo
Philip. 3. dissolvi & esse cum Christo cupiamus.

Cum mors finis sit omnium malorum, & initium veræ beatitudinis, æternæq; vitæ
Tit. 3. aditus, omnibus qui crediderunt Deo, & student bona opera tueri, ac expetunt illustrem Domini adventum. Scimus enim

2. Cor. 5. quod si terrestris hujus domus nostræ tabernaculum dissolutum fuerit, ædificium ex Deo habemus, domicilium scilicet non manu factum æternum in cœlis.

Solatium Postremò petamus & hinc solatium
adversus tia adversus qualvis hujus vitæ afflictiones, calamitates & pericula, statuentes
hujus vi- tes minimè paria esse, quæ præsentis seculo
tæ miseri- perpetimur futuræ gloriæ nobis revelan-
as. as.

Roma. 8. dæ, præsertim cum mala hæc brevissima

Jacob. 4. existant, & vita nostra sit vapor qui ad exiguum tempus apparet, & deinde evanescit : ac momentanea levitas oppressio-

2. Cor. 4. nis nostræ, excellenter pondus æternum gloriæ nobis conficiat. Quoniam justi

vivent

viv
ap
ful
reg
ma
fra
ob
rin
&
ac
ru
ter
lat
cu
H
me
à
me
fu
de
bo
ti
cu
ad
me
us
se
ra
ru

vivent in perpetuum, eorumq; merces *Sapient. 5.*
apud Dominum asservatur, & cura de hīs
suscepta apud altissimum. Quamobrem
regnum præclarum adipiscentur & diade-
ma pulcherrimum à manu Domini. Ne
frangamur itaq; animis: nec impatientiā
obmurmuremus Deo, si quando ingru-
erint adversa: sed ærumnarum brevitatem,
& spe promissæ liberationis, vitæ æternæ,
ac resurrectionis & glorificationis corpo-
rum, nos erigentes, humiliemur sub po-
tenti manu Dei, ut nos in tempore extol-
lat, omni curâ in eum coniectâ, cum illi
curæ simus: Et cum Davide dicamus: *IE- Psal. 27.*
HOVA Lux mea, & salus mea à quo ti-
mebo? *IEHOVA* fortitudo vitæ meæ,
à quo pavebo? Si posuerint adversum
me castra, non timebit cor meum, Si con-
surgat adversum me bellum hujc ego fido.
defecissem nisi credidissem me visurum
bonitatem *IEHOVÆ* in terrâ viven-
tium. Cur igitur dejecta es anima mea, & *Psal. 42.*
cur personas in me? expecta Deum quia
adhuc confitebor ej, quod sit salus vultus
mei, & Deus meus. Non enim solum De-
us auxilium & liberationem in hoc mundo
se invocantibus promisit, cum non dese-
rat in seculum: Sed si dolore affecerit, *Psal. 50.*
Thren. 3. rursum misereatur, secundum multitudi-

1. Cor: 10. nem miserationum suarum, nec sinat nos
tentari supra id quod possumus, sed una
cum tentatione largiatur eventum, ut que-
amus sufferre: Verum etiam postquam
Iacob. 1. probati fuerimus, accipiamus coronam
vitæ, quam promisit Deus nrs qui dilecti-
one cum prosequuntur. ut sicuti in mun-
do cum Christo patimur, & conformes
Rom. 8. afflictionum ejus sumus: ita cum eo in
cœlis conglorificemur, & ej conformes
reddamur in fruitione æternæ foelicitatis
& beatitudinis in regno Dei, & in revela-
1. Pet: 4. tione gloriæ ejus gaudemus, exultan-
tes.

Hic etenim principalis finis est,
quem Deus in omni piorum castigatio-
ne & probatione sibi propositum habet.
in Psa. 60. Namq; vita nostra, ut Augustinus scribit,
in hac peregrinatione, non potest esse si-
ne tentatione, quia profectus noster per
tentationem nostram fit: nec sibi quisq;
innotescit nisi tentatus, nec potest coro-
nari nisi vicerit, nec potest vincere nisi
certaverit, nec potest certare nisi inimi-
cum & tentationes habuerit. Quamob-
rem variarum afflictionum & dolorum
certamina nos experiri, dum hujus vitæ
usum capimus, Divina vult bonitas, &
providentia, ut mortificato veteri Adamo,
cum

cum
ac æ
bor
nâ c
caly
ran
usq;
tæ,

di
ber
fimi
Reg
phe
cæ
pro
citi
qua
cor
tia
jus,
etia
om
gita

me
vas
va
im

cum suis concupiscentijs, & tentationibus
ac ærumnis, fide, precibus & patientiæ ro-
bore superatis, ab eo gloriosâ vitæ coro-
nâ ornari queamus. Vndè ipsemet in Apo-
calypsi, suos ad constantiam & perseve-
rantiam hortatur inqviens: Esto fidelis *Apoç. 2.*
usq; ad mortem, & dabo tibi coronam vi-
tæ, victor non lædetur à morte secunda.

Atq; hætenus ea fuerunt quæ nos
dicturos recepimus de historiâ vitæ, gu-
bernationis regnorum, & mortis laudatissi-
mi Principis, ac felicissimæ recordationis
Regis *FRIDERICI* Secundi, & de pro-
phetiâ Esaiæ in qua de mundi securitate
cæcitate & ἀναλγησία qveritur, causasq;
proponit, cur Deus pios & illustres viros
citius à mortalium consortio subducatur, &
quam benè ac beatè cum illis actum sit,
commonstrat. Plura & meliora in præsen-
tia dicere, vetat non solùm temporis huj-
us, quo circumscribimur, angustia, verum-
etiam animi in hoc publico & gravissimo
omnium bonorum luctu, perturbatæ co-
gitationes.

O DOMINE DEVS, magne & *Dan. 9.*
metuende, qvi pactum clementiamq; ser-
vas erga tui amantes, & tua præcepta ser-
vantes, peccavimus, culpam commisimus,
impiè & contumaciter à tuis præceptis &
insti-

- institutis descedentes. Noxam nostram
Psal. 51. agnoscimus, nostrumq; peccatum nobis
semper obversatur. In te, in solum te pec-
cavimus, teq; offendimus, ut dictorum tu-
orum æqvitas judicijq; puritas appareat,
Psal. 119. Scimus igitur æqvas esse tuas sententias.
nosq; rectè à te premi. justus es *IEHO-*
VA, rectaq; sunt tua judicia. Verùm ne
Psal. 79. memineris iniquitatumstrarum prio-
rum. Propera in nos uti tua misericordia,
nam valdè sumus attenuati, succurre no-
bis, Deus, nostræ salutis, tui nominis glo-
riæ cavssa, nos libera, & nostris peccatis
veniam da tui nominis gratia, propter fili-
um tuum unigenitum, qui factus est tibi
Philip. 2. obediens ad mortem, mortem autem cru-
cis, ut crimina nostra expiaret. Ne nos à
Psal. 51. tuo conspectu rejice, neve nobis tuum
Psal. 119. sanctum Spiritum aufer: nec nobis ex ore
eripias verbum veritatis, sed sint & mane-
ant hæc regna Ecclesiæ tuæ hospitia, in
Coloss. 3. quibus Sermo Christi opulenter inhabi-
tet, summâ cum Sapientiâ: Et tu instar
Iohan. 4. patris Coelestis, in spiritu & veritate, à
veris adoratoribus colaris & invoceris:
Philip. 2. nosq; omnes cum timore & tremore no-
stram salutem conficiamus.

Deindè cum tua requirant mandata,
ut fiant preces, orationes, & postula-
tiones

tion
& or
tis, te
plici
nam
dicti
tus g
luctu
tans,
& a
conf
cont
Don
qve
capi
eum
filio
dent
est,
dum
Reg
culis
clen
clesi
æqv
frav
nos

strationes & gratiarum actiones, pro Regibus. *Tim. 1.*
& omnibus in dignitate aliqua constitu-
tis, te qui pupillos & viduas sublevas, sup- *Psal. 146.*
plici mente oramus, ut serenissimam Regi-
nam *D. SOPHIAM* conserves, ejusque bene-
dictionem concilies æternam, eam tui vul- *Psal. 21.*
tus gaudio lætificans, & in hoc gravissimo
luctu & dolore, spiritu principali susten-
tans, quo redditæ tuæ læticiæ defensionis *Psal. 51.*
& audito gaudio ac voluptate gratiæ ac
consolationis tuæ, exultent membra à te
contusa.

Illustrissimum quoque Principem
Dominum *CHRISTIANVM IIII.* *Psal. 21.*
quem egregijs affecisti beneficjs, & cujus
capiti auream imposuisti coronam, dum
eum elegisti Regem populi tui, & judicem *Sapient. 9.*
filiorum ac filiarum tuarum, tuamque provi-
dentiæ patri successor in regno designatus
est, erudi intellectu, & qua via ejus sit eun- *Psal. 32.*
dum ostende, ipsum regens. Ætatem ætati *Psal. 61.*
Regis adjice, ut ejus anni perpetuentur se-
culis, habitetque æternum apud Deum, sub
clementiæ fideique custodiâ: & fidelis Ec-
clesiæ nutricius fiat, populumque tuum ex *Esai. 49.*
æquo, inopes tuos ex jure olim judicet, *Psal. 72.*
fraudatores confringens.

Te etiam precamur qui nos orpha-
nos te non relicturum promissisti, ut libe-
ros

Psal. 91. ros Regios cæteros, tuâ alâ protegas, sub-
que pennis tuis custodias, quo filij quidem

Psal. 144. sint crescentibus similes plantis in pueritiâ,
filix verò quasi angulares quædam colum-
næ templi similitudine incisæ: & simul

Luca. 2. omnes Christi exemplo sapientia & ætate
& gratia, cum apud Deum, tum apud ho-
mines proficiant.

Prover. 8. Præterea tibi, summe pater, cujus est
cœsilium, sapientia & fortitudo, cuique pru-
dentia es: per quem Reges regnant, & gu-
bernatores iusta decernunt, toto pectore
supplicamus: ut illustres Dominos Prore-
ges, cum reliquis amplissimis, generosissi-
mis, & omnium virtutum laude præstan-
tissimis horum regnorum patribus ac Se-
natoribus, quorum humeris gubernationis
onus post pientissimi Regis obitum impo-

Psal. 91. fuisti, oculis misericordiæ aspicias, ne quid
mali ipsis accidat, neque clades eorum do-

Sapient. 9. mum accedat. Demitte illis sapientiam tu-
am ex sacris cœlis & à tuo glorioso solio:
mitte eam, ut præstò cum eis laboret, intel-
ligantque quid tibi sit gratum (novit enim
illa & prospicit omnia) utque ipsis in omni-
bus eorum actionibus, ita prudenter præ-
eat, ut in sua gloria custodiat, & accepta
sint opera eorum tibi, tuumque populum
justè dijudicent, tennes & egenos liberan-
tes,

tes,
qvo
mus

No
gni
præ
por
sibi
cor
pat
ni
imp
di
ho
dir
&
be
qv

ex
nâ
no
est
ve
ab
an
Si
ne

tes, & ab impiorum defendentes injuria, *Psal. 82.*
quò tranquillam ac quietam vitam agamus cum omni pietate ac honestate. *1. Tim. 2.*

Florentissima quoque harum terrarum Nobilitas, Magistratus omnes, cunctique regni status, ordines & cives, habitent in præsidio supremi Dei, & degant in omnipotentis umbra, statuunt *IEHOVA* sibi esse fiduciam, arcemque & Deum cui confidant. Sanctifica eos & nos omnes, *Iohan. 17.*
pater, in veritate tua, ut simus sancti in omni vitâ, quemadmodum tu sanctus es: Et *1. Pet. 2.*
impietati mundanisque cupiditatibus vale dicto, frugaliter & iuste pieque vivamus in hoc seculo, expectantes speratam beatitudinem, adventumque gloriosum magni Dei & servatoris nostri Iesu Christi, quo ejus *Tit. 2.*
beneficio iusti facti, fiamus hæredes vitæ quæ speratur æternæ. *Tit. 3.*

Tu *IEHOVA*, regna inter nos, ut *Psal. 97.*
exultet tellus, alta in congregatione divina, *Psal. 82.*
in medio Deorum judicans, ne desere *Psal. 38.*
nos, *IEHOVA* Deus noster, ne nobis abesto: Neve in jus nobiscum qui tui sumus *Psal. 143.*
venito, nam coram te nemo mortalium absolvetur. Noli in furore tuo in nos *Psal. 6.*
animadvertere, noli in irâ tua nos punire. Si etenim tu vitia observaveris, quis sustinebit? propera nobis succurrere, *Psal. 130.*
ô Domine

Zachar. 2. mine salus nostra. Esto nobis murus igne-
Psal. 59. us per circuitum. Defende nos ab hosti-
bus nostris, contra nostros infestos nos
protege. Nos verò tuam canemus poten-
tiam tuamq; benignitatem maturè lauda-
bimus, qvòd nobis munimento perfugio-
qve fueris in periculosis nostris tempori-
Apoca. 7. bus. Benedictio & gloria, & sapientia &
gratiarum actio, & honos & poten-
tia, & vires *DEO* nostro in
perpetua secula.
Amen.

SE
S

Sicm
Sicm
Conj
Inc
Inge
Scili
Effi
Nit
Reb
In

Ina

MEMORIAE ET VIR-

TUTIBUS

SERENISSIMI ET PIENTIS-

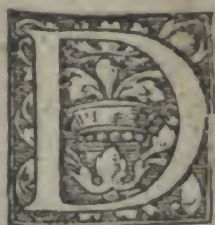
SIMI PRINCIPIS, DIVI FRIDERI-

CI 2. Daniae & Norrigiae &c. Regis,

ad tumultum maestus paren-
tabat

NICOLAUS ARCTANDER

Nidrosiensis.

Danica qui quondam, FRIDERICE
SECUNDE, gerebas

Sceptra, sed egregiâ nulli virtute Secun-
dus,

Sicne petis cœlos, cœlestibus addite divis?

Sicne tuam linquis Reginam? pignora casti

Conjugij? civesq; tuos? qui tristia fata

Incusant, luctuq; tui testantur amorem

Ingenti, & maestus ducunt suspiria fletu?

Scilicet hoc pietas, superis gratissima virtus

Efficit, & sincera Fides, quæ sanguine Christi

Nititur, & pretio quo mundi crimina solvit,

Rebus ut humanis demptus, novus incola posses,

In cœlo fieri, dapib; accumbere Divum.

Nos contra infandis peccatis noxia turba,

Indigni fuimus te tanto Principe, tantis

H

Vir-

*Virtutum numeris instructo munere summi
Iovæ, qui certis moderatur Legibus orbem.*

*Quas etenim segetes virtutum pagina sacra
Sceptringeris ratione viris præscribit, ut altas
Imperijs curas ampli, commissaq; regni
Munia, felices procurent omine dextro,
Has FRIDERICVS, avis, atavisq; potentibus ortus,
Eximijs, vivâ referebat imagine, donis.*

*Nam pietate Deum coluit, divina secutus
Mandata assidue, studio contraria nunquam
Ad vitia inflexit sensus, nec turpibus avsis
Indulgens, fædo maculavit crimine vitam.
Liber & humanus, nec turpi deditus unquam
Lucro, magnanimus, mansuetus, providus, æquus.*

*Adde quòd & sapiens fuerit, pulcherrima re-
Cognitio, claram lustrabat lumine mentem. (rum,
Consilijsq; potens, prudenter maxima gessit
Marte, togâq; simul. Veri insuperabile numen,
Excoluit graviter, mendacia vana refellens,
Verba fidemq; levi non passus pingere fuco.
Os cordis sensus, ac sensa cor oris habebat.*

*Iusticia fido servavit pectore Leges,
Iudicijs æquis solitus decernere causas.
Munera largiri meritis, & præmia, dignum
Rege putabat opus: Non capto munere justos*

Con-

*Con
Hac*

*Virt
Stul
Tur*

*Cor
Vt*

Do

A

Imp

Sus

Ins

Reb

Se

Et

Ne

U

Ex

Da

Ex

Pro

Fu

2

Con-

2

Con-

2

Con-

2

Con-

2

Con-

2

Con-

*Condemnare viros, & noxâ absolvere fontes.
Hæc sunt insignem quæ reddunt nomina Regem.*

*Sed quid ago? tenui si coner dicere versu
Virtutes omnes, frustra numerare marina
Stultus aquæ videar guttas, pelagiq; furentis
Turbine commoto, pulsant quot littora fluctus.*

*Rex fuit ille quidem, sed tantis dotibus auctus
Corporis & mentis: tam majestate verendus:
Ut merito Regem summo fateamur Olympo
Donatum regnis nostris, qui rore benigno
Asspersus Divûm, cælesti numine pectus
Implevit, tristes ut quos Ecclesia casus
Sustinet in mundi pelago, violentibus acta
Insidijs, posset gratâ lenire medellâ,
Rebus & humanis operâ succurrere lapsis.
Sed lachrymæ includunt meditantî plurima vocem,
Et tennes rumpunt laudes. Pater optime rerum,
Ne scelerum memori vindictam mente reposcas
A miseris, rigidâ nec vitæ crimina lance
Excutias: clemens sed nostris annue votis.
Da veniam factis: & quæ nos dira pericla
Exercent, aut dura manent, atq; aspera fata
Propitius depelle precor: Ne Læna malorum
Funditus extirpet nostram cum nomine gentem.*

*Tu juvenem tanto prognatum Rege, paterno
Qui residet solio, magni spes altera regni,*

*Virtutum eximijs verarum dotibus auge,
Felicem servans longævi in Nestoris annos.
Ut regat hic patria patrijs virtutibus urbes,
Ac pietate gerat se dignum nomine Christi,
Et queat everso tandem succurrere mundo.*

*Sint tibi res cura Procerum, sanctiq; Senatus
Regnorum: coëant placido præcordia motu,
Et pacis sectentur opus, sic sensibus uni,
Ne discors unquam turbet sententia mentes.
Sint unum, statuunt unum, meditentur & unum,
Religione, animisq; pares. Spirabile numen
Pectora collustret sapienti lumine, rebus
Ut proprijs semper præponant commoda regni,
Iusticiamq; colant, juncto pietatis amore.*

ALIA

ALIA PARENTATIO DE EODEM
AVTORIS EIIVSDM.

Hic pietas, hic sancta fides, sapientia, virtus,
Et fortitudo bellica,
In tumulo, tenui requiescunt pulvere tecta,
Preme[m]ente mortis impetu.

Corporis exuvias etenim prope busta parentis,
Hac collocavit urnulâ,
Danica qui tenuit FRIDERICVS scepra secundus,
Verè secundus nemini.

Is PIETATE Dei coluit venerabile numen
Totus fideli pectore.

Religionis amans, divini dogmata verbi
Amplexus est fiduciâ
Cordis, & in Christi delicta cruore piata
Persuasus ipse credidit.

CONSILIIS, etiam rerum moderatus habenas,
Prudentiâ plenissimis,
Imperio multum provexit commoda Regni,
Ecclesie & pomaria.

VIRTUTVM studijs tantum caput extulit, unus
Exemplar ut mortalibus

Principis eximij tribuat. Strictissima jura
Sic miscuit clementiâ,

Ne fontes ferrent impunè enormia facta,
Morumq[ue] turpidinem:

H 3

Nec

*Nec tamen ad rigidam nimium sua crimina lancem
 Punita possent conqueri.
 Virtutem si quis multo sudore parabat,
 Expertus est hinc premia,
 Iusticia, nunquam fuscabant munera, vultus:
 Nec aequitatem iudicis
 Flecebant hominum respectus. Crimina cavssam
 Gravant, sed innocentia
 Sublevat, atq; reum solvit formidine pœna,
 Actoris & calumniâ.
 DIVITIÆ PACIS tribuebant nomen & omen
 Hujc Principi clarissimo.
 Pacis amans etenim non in discrimina Martis,
 Belli perosus semina,
 Sponte suâ cives coniecit. Marte petitus
 HEROS erat FORTISSIMVS.
 Vt Leo terribilis prædas agitare cruentas
 Assuevit uncis unguibus:
 Sic FRIDERICVS ovans prostravit fulmine belli,
 Fregitq; vires hostium,
 Magnanimiq; Ducis meruit præconia, promptus
 Armis, manu & prudentiâ.
 Heu pietas, heu sancta fides, Sapientia, virtus
 Heu fortitudo bellica,
 Hoc igitur tamulo requiescunt, obruta fatis,
 Terraq; pressa cespite.*

Non

*Non tamen hac fatis cedunt, terrâvé teguntur,
Tanto gravata pondere,
Vivida quin semper florebit fama, virumq;
Cum maximis virtutibus,
Sydera dum lucent, dum cælos Luna pererrat,
Seris dicabit posteris.
Ossa capit tumulus, virtutis gloria, mundum,
Et fama complet inclyta.
Spiritus astra colit, superum latissima regna,
Malis levatus omnibus.
Nostra igitur fusè quamvis incommoda flemus,
Patremq; demptum patriæ:
Sors tamen hac Regi nobis gratanda beata est,
Et triste dicendum Vale.*

